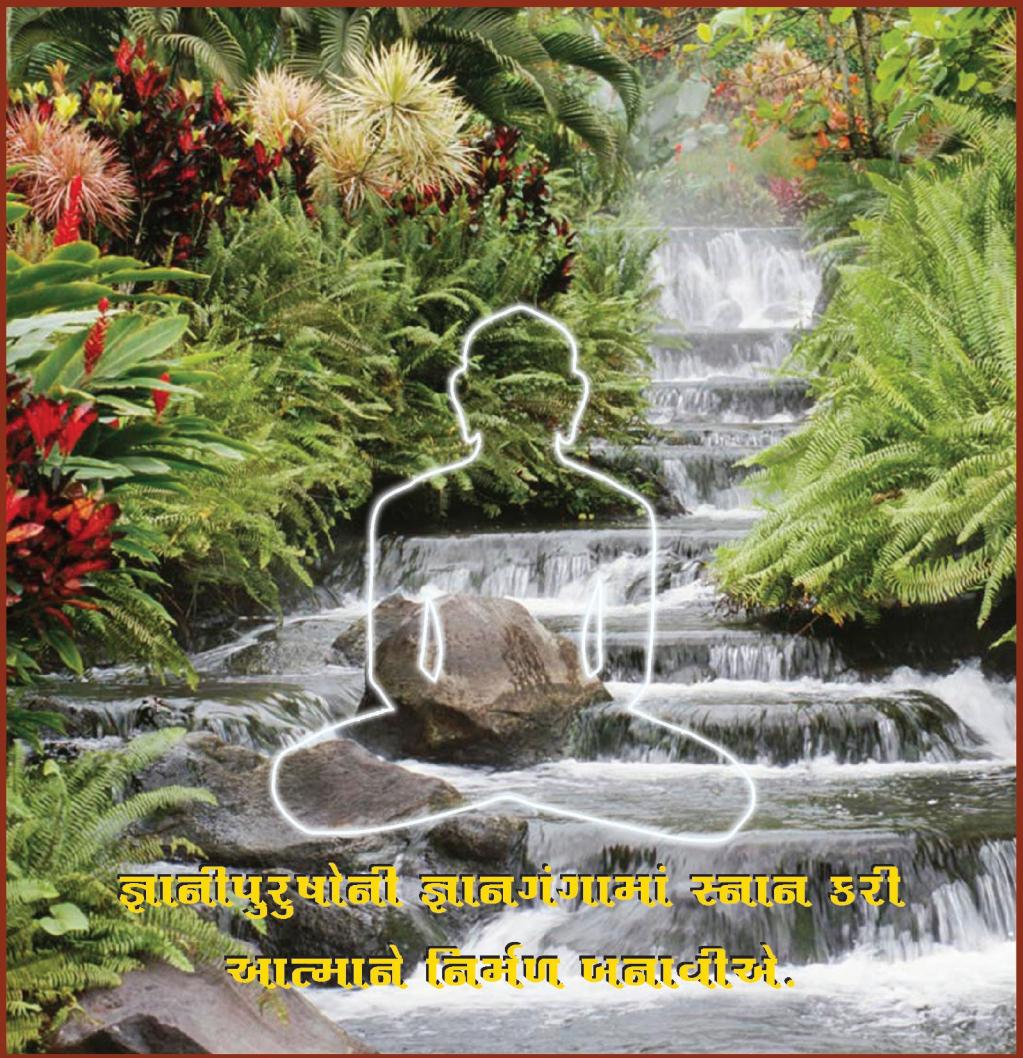

શ્રી રાજ-સોભાગ સદગુરુ પ્રસાદ

અંક : ૬૨ (ત્રિમાસિક)

જૂન-૨૦૧૩

Published by :

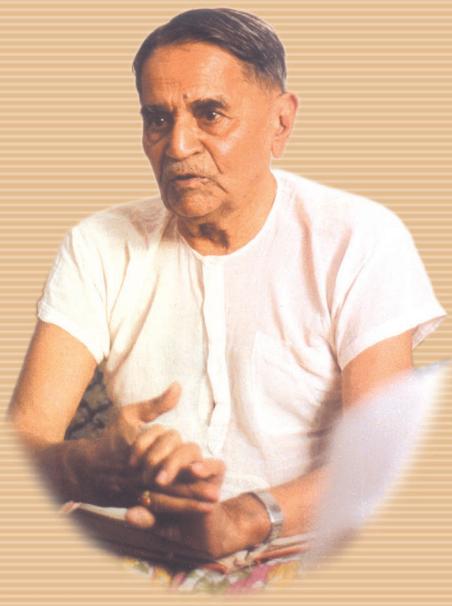
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

શાસ્ત્રોનું, આગમોનું જ્ઞાન કરવાનું શા માટે કહ્યું
છે ? આપણી ભૂમિકા તૈયાર થાય માટે. આપણું જીવન
શુદ્ધ થાય માટે કહ્યું છે. બાકી આ દેહ અને આ આત્મા
એનો જો ભેદ આ મનુષ્યજન્મમાં ભાસ્યો નહીં તો ત્યાં
સુધી આપણે જે પર્યક્ખાણ કર્યા, વ્રતો લીધાં એ બધાં
મોક્ષને માટે નથી થયાં, એથી ગતિ સારી મળો, એ કંઈ
નકામા નથી, પણ મોક્ષાર્થે થતાં નથી. પણ જો શાસ્ત્રો
જાણીને, વ્રત-પર્યક્ખાણ કરીને, પોતાના સ્વરૂપને
જાણારા પુરુષ હોય એનો આશ્રય સાચા મનથી, ખરા
ભાવથી કર્યો તો એ બધાં સાર્થક બને છે.

— પૂજ્ય બાપુજી

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક – ૨૨૩

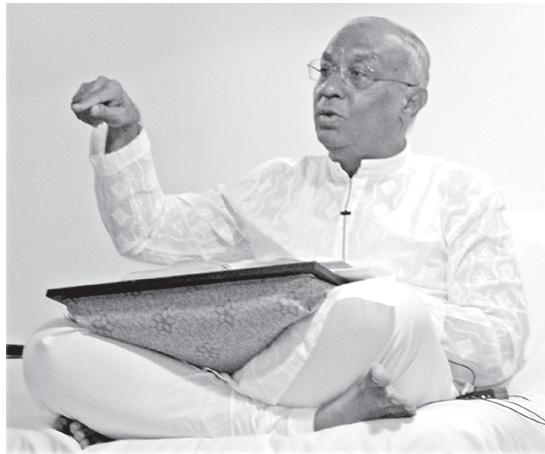
(પુ. ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૨૨૩ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

આ પત્ર પ.કૃ.દેવે મુંબઈથી ફાગણ વદ-૧૪, બુધવાર, ૧૯૪૭ના સૌભાગ્યભાઈ પર લખેલ છે. પ.કૃ.દેવે શરૂઆતમાં જે એક શલોક મૂકેલો છે જેમાં જ્ઞાનીપુરુષની દશા દર્શાવેલી છે અને એની સાથે જે જીવે જ્ઞાનમાર્ગમાં આગળ વધવું હોય તો એણે શું કરવું જોઈએ એનું પણ આપણને સુચન થઈ જાય છે.

દેહાભિમાને ગલિતે, વિજ્ઞાતે પરમાત્મનિ ।

યત્ર યત્ર મનો યાતિ, તત્ત્ર તત્ત્ર સમાધ્યઃ ॥

જેનો ભાવાર્થ છે હું કર્તા, હું મનુષ્ય, હું સુખી, હું દુઃખી એ વગેરે પ્રકારથી રહેલું દેહાભિમાન, તે જેનું ગળી ગયું છે, અને સર્વોત્તમ પદરૂપ પરમાત્માને જેણે જ્ઞાયો છે, તેનું મન જ્યાં જ્યાં જાય છે ત્યાં ત્યાં તેને સમાધિ જ છે. તો આવા મહાપુરુષ જેણે પોતાનું દેહાભિમાન દૂર કર્યું છે અને જે અહિનીશ સમાધિ ભાવમાં હોય પછી કર્મના ઉદ્યરૂપ જે કંઈ પણ પ્રવૃત્તિ હોય અને એ પ્રવૃત્તિ કરવામાં એને પોતાનું મન લગાવવું પડતું હોય તો પણ એ સમાધિમાં જ હોય. પણ એને માટે થઈને એણે પોતાનું દેહાભિમાન એ ગાળી નાખવું જોઈએ. તો આપણે સામાન્ય રીતે આપણા જીવનમાં જે કંઈ કરીએ એમાં આગળ ‘હું’ લગાડીએ કે હું કર્તા, પછી આપણે મનુષ્ય છીએ અને આપણે આપણી જાતને ક્યાંય ઓળખાવવાની હોય તો હું મનુષ્ય, વળી આપણે સુખી કે દુઃખી હોઈએ તો આપણો ‘હું’ લાગે કે હું સુખી કે હું દુઃખી, તો આ ‘હું હું’ એટલે આ શરીર. શરીરમાં મારાપણાનું અભિમાન. તો એ જે હું લાગ્યો તે એ શરીર એ ‘હું’ એ માન્યતા સહ લાગેલો હું. એટલે કે આ શરીર એ

‘હું’, એ આ બધા જીવોનું અભિમાન છે. તો આ શરીર આપણી પોતાની જાતિ છે કે શરીરમાં જે પુરાયેલો છે એ આત્મા એ આપણી જાત છે ? તો આપણે તો હવે આટલો બધો અભ્યાસ કર્યો એટલે હવે એટલી તો ખાતરી થઈ ગઈ કે આ શરીર એ હું નથી પણ અંદર બેઠેલો આત્મા એ મારી જાત છે અથવા તે હું છું. પણ અનાદિથી જીવની ભાંતિ છે, એટલે શરીરમાં મારાપણાનો ભાવ જીવને થઈ ગયો છે અને એથી એને ‘હું’ અને ‘મારું’ આ સતત ચાલ્યા કરે છે. અને એ જ એનું દેહાભિમાન છે. આ આખો મોક્ષમાર્ગ - એટલે કે એ માર્ગ કે જેમાં જીવ શરૂઆત કરે ત્યારથી કરી અને એને પોતાનું ઘડતર કરતાં આ દેહાભિમાનને ટાળવાનું છે. જ્યાં સુધી આ દેહાભિમાન જ્યે નહીં ત્યાં સુધી પોતાની અંદર રહેલું અણાન દૂર થઈ શકશે નહીં. એટલે જીવે આ દેહાભિમાનને કોઈ પણ રીતે ગાળવાનું છે કે દૂર કરવાનું છે. આટલી બધી આપણે આરાધના કરીએ છીએ કે જેની અંદર દરરોજના દરેકે દરેક મુમુક્ષુ નિત્યક્રમો કરે છે. જેની અંદર સાધક હોય તો રોજના બે ધ્યાન, આજ્ઞાભક્તિ, વાંચન તથા આત્મસિદ્ધિ કરે છે. અને જો પ્રાથમિક ભૂમિકાનો જીવ હોય તો રોજ

આજાભક્તિ, વાંચન તથા આત્મસિદ્ધિ કરે છે. તો આ બધું કરતાં કરતાં આપણે આપણું દેહાભિમાન ઘટાડવાનું છે. અને એના માટે થઈને એનો દેહાધ્યાસ ઓછો થવો જ જોઈએ, કેમકે અનાદિકાળથી આ શરીર કે જેના સુખને માટે થઈને આપણે સતત પ્રયત્નશીલ છીએ અને શરીરને સુખ ગ્રામ થાય એટલું જ નહીં પણ એ હમેશાં સારું જ રહે, નિરોગી જ રહે અને એને કોઈ મુશ્કેલી જ ન પડે એવા જ આપણા પ્રયત્નો હોય છે. આપણાં બધાં જ આયોજનો એવાં હોય કે જે કાંઈ પણ આપણે કાર્ય કરવાનું હોય કે પ્રવાસ કરવાનો હોય કે બીજું જે કાંઈ પણ કરવાનું હોય તો શરીરનો આપણે પૂરેપૂરો વિચાર કરી આયોજનો કરતા હોય જેથી શરીરને ઓછામાં ઓછી તકલીફ પડે પણ એ શરીર એ આપણે નથી. એ શરીર તો વહેલો મોડો દગ્ગો દેવાનું છે અને એનો એક વખત નાશ થવાનો જ છે. તો આ અભિમાન તે આપણે ગાળવાનું છે. જો એ અભિમાન જરૂર તો આ મનુષ્યભવ સફળ થઈ જશે. એટલે મહાપુરુષ કે જેનું પોતાની અંદર રહેલું દેહાભિમાન ગળી ગયું છે (અને સર્વોત્તમ પદરૂપ પરમાત્માને જેણે જાણ્યો છે, તેનું મન જ્યાં જ્યાં જાય છે ત્યાં ત્યાં તેને સમાધિ જ છે.) આવા મહાપુરુષ જેને અહરનિશ સમાધિ વર્તતી હોય. હાલતાં-ચાલતાં, ખાતાં-પીતાં, ઊઠતાં-બેસતાં કે ગમે તે પ્રવૃત્તિ કરતાં હોય પણ એ સમાધિભાવમાં જ હોય તો આ મહાપુરુષની દશા થઈ. આ શ્લોકથી આપણને બોધ મળે છે કે આપણે કોઈ પણ રીતે દેહાભિમાન ઓછું કરવાનું છે અને પરમાત્માની પ્રામિ કરવાની છે અને આમ આપણે પણ સમાધિભાવમાં આવવાનું છે. આપના પત્ર ઘણી વાર વિગતથી મળે છે; અને તે પત્રો વાંચી પ્રથમ તો સમાગમમાં જ રહેવાની ઈચ્છા થાય છે. તથાપિ...કારણથી તે ઈચ્છાનું ગમે તે

પ્રકારે વિસ્મરણ કરવું પડે છે, અને પત્રનો સવિગત ઉત્તર લખવા ઈચ્છા થાય છે, તો તે ઈચ્છા પણ ઘણું કરીને કવચિત જ પાર પડે છે. સૌભાગ્યભાઈ અને કૃ. દેવનો જે આધ્યાત્મિક સંબંધ - કે સૌભાગ્યભાઈનો પત્ર જાય અને કૃ. દેવને એમ થાય કે સૌભાગ્યભાઈના સમાગમમાં રહેલું. પણ કર્મનો ઉદ્ય એવો હોય અને સાથે રહી શકાતું ન હોય તો કઈ રીતે સાથે રહી શકે? અને બીજું સૌભાગ્યભાઈ વિગતવાર પત્રો લખે પણ પ.કૃ. દેવની ઈચ્છા હોવા છિતાં પણ તેનો જવાબ લખી શકતા નથી. એ જે જવાબ નથી લખી શકતા તેનાં બે કારણો તેના માટે કહે છે. એક તો એ વિષયમાં અધિક લખવા જેવી દશા રહી નથી તે, અને બીજું કારણ ઉપાધિયોગ. તો લખવા જેવી દશા અને બીજું ઉપાધિયોગ. તો આપણે જાણીએ છીએ કે જે રીતે આપણે જે કમસર સ્વાધ્યાય કર્યો તો આ રૂમા વર્ષની શરૂઆતમાં પ.કૃ. દેવને શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન થયું, અને પછી બહુ જ ટૂંક સમયની અંદર એ નિર્વિકલ્પ સમાધિ સુધી પહોંચી ગયા અને અસંગ બની ગયા. આટલી ઉચ્ચ દશા એને પ્રામ થઈ ગઈ. અને પછી એનું જીવન કેવું? તો કહે એના જીવનની અંદર કર્મના ઉદ્યમાં જેટલું એને કાર્ય કરવું પડે એટલું જ એ કાર્ય કરે. બાકી બને ત્યાં સુધી એ બીજું કાર્ય કરે નહીં અને પોતાના સ્વરૂપની મસ્તીમાં એ રહે. એટલે જે પહેલું કારણ છે તે અધિક લખવા જેવી દશા રહી નથી અને બીજું કારણ ઉપાધિયોગ તે સતત કર્મના ઉદ્યની અંદર પ્રવૃત્તિ રહે છે અને એ પ્રવૃત્તિ રહેતી હોવાથી એ જવાબ લખી શકતા નથી. તો ઉપાધિયોગ કરતાં વર્તતી દશાવાળું કારણ અધિક બળવાન છે, જે દશા બહુ નિઃસ્પૃહ છે અને તેને લીધે મન અન્ય વિષયમાં પ્રવેશ કરતું નથી, અને તેમાં પણ પરમાર્થ વિષે લખતાં કેવળ શૂન્યતા જેવું થયા કરે છે. એ વિષયમાં લેખનશક્તિ

તો એટલી બધી શૂન્યતા પામી છે; વાણી પ્રસંગોપાત્ર હજુ એ વિષયમાં કેટલુંક કાર્ય કરી શકે છે, અને તેથી આશા રહે છે કે સમાગમમાં જરૂર ઈશ્વર ફૂપા કરશે. તો પ.કૃ.દેવને આ બે કારણો છે. તેમાં ઉપાધિયોગ કરતાં વર્તતી જે દશા છે એ કારણ કે જેમાં એમને જવાબ લખવો છે છતાં લખી શકતો નથી. એ એના માટેનું બળવાન કારણ છે. કેમકે કૃ. દેવ એકદમ નિઃસ્પૂહ છે. એની દશા જ એવી થઈ ગઈ છે અને આવી અદ્ભુત દશા છે એટલે એને મન કે જેને પોતાના સ્વભાવમાંથી બહાર કાઢી અને જે કાર્યમાં લગાડવું જોઈએ તેમાં લગાડવાનો પ્રયત્ન કરે પણ મન તેમાં લાગે નહીં. અને એટલું તો નહીં પણ પરમાર્થનું જો એને લેખન કરવું હોય તો તો મન એનું શૂન્ય બની જાય છે. એટલે લેખનશક્તિ તો કહે છે કે એટલી બધી શૂન્યતા પામી છે પણ વાણી તો હજુ કહે છે કે પ્રસંગોપાત્ર જો પ્રત્યક્ષ સમાગમ થાય અને વાણીથી વાતચીત કરવાની હોય તો હજુ કાંઈક કાર્ય થઈ શકે અને તેથી આશા રહે છે કે સમાગમમાં જરૂર ઈશ્વર ફૂપા કરશે. વાણી પણ જેવી આગળ કુમ્પૂર્વક વાત કરી શકતી, તેવી હવે લાગતી નથી. પહેલાં તો બરાબર આમ મુદ્દાસર કહે છે કે મારી વાણી કામ કરતી હતી પણ હવે આ દશા કે જે બદલાણી અને આવી ઉચ્ચ દશા થઈ તો હવે વાણીમાં પણ ફરક પડી ગયો છે. લેખનશક્તિ શૂન્યતા પામ્યા જેવી થવાનું કારણ એક એવું પણ છે કે ચિત્તમાં ઊગેલી વાત ઘણા નયયુક્ત હોય છે, અને તે લેખમાં આવી શકતી નથી; જેથી ચિત્ત વૈરાગ્ય પામી જાય છે. તો હવે પ.કૃ.દેવ કોઈ પણ એક વાતનો વિચાર કરે કે જેના ઉપર એને લખાણ કરવું છે અથવા તો સૌભાગ્યભાઈના પત્રનો એને જવાબ આપવો છે પણ એને એનો જવાબ લખવા માટે થઈને ઘણી બધી બાબતોનો વિચાર આવી જાય અથવા તો તેઓ જેમકે કોઈ એક શ્લોકનો વિચાર

કરતાં હોય તો બીજા અનેક શ્લોકો એને સ્મૃતિમાં આવી જાય. તો હવે આવી રીતે કોઈ પણ એક વાત કે જેનો ઘણી બધી અપેક્ષાથી એક સાથે જવાબ આપવો હોય તો એ વાતનું એટલું બધું લખવાનું કાર્ય કરવું પડે એટલે એ લેખનમાં આવતું નથી અને આમ થવાથી કહે છે કે પછી ચિત્ત વૈરાગ્ય પામી જાય છે. બસ એટલે પછી એ કામ છોડી હેલે. આપે એક વાર ભક્તિના સંબંધમાં પ્રશ્ન કર્યું હતું, તે સંબંધમાં વધારે વાત તો સમાગમે થઈ શકે તેમ છે, અને ઘણું કરીને બધી વાતને માટે સમાગમ ઠીક લાગે છે. તો પણ ઘણો જ ટૂંકો ઉત્તર લખ્યું છું. એટલે આની પહેલાના પત્રની અંદર સૌભાગ્યભાઈએ ભક્તિ બાબતમાં પૂછેલું હશે તો એ વાતને યથાઅવસરે કહેલ પણ અહીંયાં પ.કૃ.દેવ ભક્તિની બાબતમાં ટૂંકામાં ટૂંકો પણ ઉત્તર લખ્યો. અને આ ભક્તિ એટલે કે ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિની વાત લખી છે અને એ ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ જેના ભેદ આની અંદર પ્રકાશિત કર્યો છે એટલે કે સૌભાગ્યભાઈ કે જેની આગળ સાધના છે, જ્ઞાનમાર્ગ છે પણ તે જ્ઞાનમાર્ગની સાથે સાથે ભક્તિમાર્ગનો સમન્વય થવો તે અત્યંત જરૂરી છે. ઝડપી પ્રગતિ કરવાને માટે તે જરૂરી છે અને પાછો સૌભાગ્યભાઈએ ભક્તિ બાબત સવાલ પણ પૂછ્યો. તો એની અંદર જે ભક્તિના ભેદ બતાવ્યા છે એ બધા ભેદ બરાબર સમજાઈ જવા જોઈએ. ઘ્યાલમાં આવી જવા જોઈએ. અને એ રીતે જે ભક્તિના ભેદ સમજાઈ જાય અને પછી એ મુજબ જીવ પોતાનું ઘડતર કરી અને પોતાના અંત:કરણની અંદર ભક્તિ વધારતો જાય તો એ જીવ સાધના કરતાં કરતાં અને અંત:કરણની અંદર ભક્તિભાવ વધારતાં વધારતાં ઠેઠ આત્મદર્શન સુધી ઘણી બધી ઝડપથી પહોંચી જાય. હવે એ ભક્તિ બાબતમાં પ.કૃ.દેવ લખે છે કે પરમાત્મા અને આત્માનું એકરૂપ થઈ

જવું (!) તે પરાભક્તિની છેવટની હદ છે. એક એ જ લય રહેવી તે પરાભક્તિ છે. તો પહેલાં પરાભક્તિનું સ્વરૂપ બતાવ્યું કે પરમાત્મા અને આત્માનું એકરૂપ થઈ જવું. હમણાં જે ‘સમાધિશતક’ વિષય એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં લીધો કે જેમાં મુખ્યપણે આ બહિરાત્મા, અંતરાત્મા અને પરમાત્મા આ ત્રણ પ્રકારના આત્માને દર્શાવી અને જીવે સમાધિમાં આવવું હોય તો એણે અંતરાત્માપણું સાધવું જોઈએ અને બહિરાત્માપણું છોડવું જોઈએ. પછી જ્યારે એ અંતરાત્મા બને, એ સાધ કરે, પછી એને પરમાત્માની સાથે એકયતા કેળવવાની હોય છે અને એ પુરુષાર્થ કરતાં જ્યારે પરમાત્મા અને આત્માનું એકપણું થઈ જાય તે પરાભક્તિની છેવટની હદ છે. પછી બસ એ લય એમ જ ચાલુ રહે તો એ પરાભક્તિ. આમ જો કે આની અંદર જ પછી આગળ આવે છે કે ભક્તિ - એટલે પછી સામાન્ય ભક્તિ કે જ્યાંથી જીવની શરૂઆત થાય અને એ ભક્તિ પછી વધતાં વધતાં ઉત્કૃષ્ટ એટલે પરાભક્તિ સુધી જીવે પહોંચવાનું હોય છે અને જેના અંતઃકરણની અંદર આ ભક્તિ જાગી એને ચોક્કસ આત્માની ગ્રામિથાય એટલે પરમહાત્મયા ગોપાંગનાઓ મહાત્મા વાસુદેવની ભક્તિમાં એ જ પ્રકારે રહી હતી; પરમાત્માને નિરંજન અને નિર્દેષરૂપે ચિંતવ્યે જીવને એ લય આવવી વિકટ છે, એટલા માટે જેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે, એવો દેહધારી પરમાત્મા તે પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. તો હકીકતની અંદર સિદ્ધ પરમાત્મા કેવા છે? સિદ્ધ પરમાત્મા છે એટલે ખાલી એમનો સિદ્ધલોકમાં આત્મા. એને શરીર નથી અને એ આત્માનું સુખ અનુભવતાં હોય, કેમકે એને એના આત્માની શક્તિ પૂરેપૂરી પ્રગટ થયેલી હોય અને એણે બધાં કર્મનો નાશ કરેલો હોય આપણે જો નજર કરીએ તો પણ આપણે એને જોઈ ન શકીએ, કેમકે એ અરૂપી છે અને આપણે જો આપણા ચિત્તને સ્થિર કરવું હોય તો એના પર કઈ રીતે સ્થિર કરવું? એટલે જો પરમાત્મા નિરંજન એટલે કે એને એક પણ કર્મનો ડાઘ નથી અને એને શરીર પણ નથી. તે નિર્દેષ છે તો આ લય આવવી વિકટ છે. એટલા માટે જેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે તેવો દેહધારી પરમાત્મા તે પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. કેમકે તેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે અને હજુ એને કર્મો ખપાવવાનાં બાકી છે એટલે એને શરીર છે. શરીર છે તો આપણે એને જોઈ શકીએ છીએ. અને આપણે જો ચિત્ત લગાડવું હોય તો આપણે એમાં લગાડી શકીએ. જેમ કે ભગવંત વાસુદેવ તે તો સાક્ષાત્ એ વખતે દાલતા-ચાલતા હ્યાત હતા અને ગોપીઓ એમની અંદર ચિત્ત લગાડીને ભક્તિ કરતી હતી. એટલે દેહધારી પરમાત્મા એ પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. પછી તે શાનીપુરુષના સર્વ ચરિત્રમાં એકયભાવનો લક્ષ થવાથી તેના હદ્યમાં

ગોપીઓનું જે ચિત્ત છે તે સતત ભગવાન વાસુદેવમાં રહેતું અને આ પ્રમાણે હોવાથી એ ગોપીઓના અંતઃકરણની અંદર પરાભક્તિનો ઉદ્ય થાય અને એને સાક્ષાત્ ભગવાનની ગ્રામિથાય. હવે ભક્તિનો ભેદ - પરમાત્માને નિરંજન અને નિર્દેષરૂપે ચિંતવ્યે જીવને એ લય આવવી વિકટ છે, એટલા માટે જેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે, એવો દેહધારી પરમાત્મા તે પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. તો હકીકતની અંદર સિદ્ધ પરમાત્મા કેવા છે? સિદ્ધ પરમાત્મા છે એટલે ખાલી એમનો સિદ્ધલોકમાં આત્મા. એને શરીર નથી અને એ આત્માનું સુખ અનુભવતાં હોય, કેમકે એને એના આત્માની શક્તિ પૂરેપૂરી પ્રગટ થયેલી હોય અને એણે બધાં કર્મનો નાશ કરેલો હોય આપણે જો નજર કરીએ તો પણ આપણે એને જોઈ ન શકીએ, કેમકે એ અરૂપી છે અને આપણે જો આપણા ચિત્તને સ્થિર કરવું હોય તો એના પર કઈ રીતે સ્થિર કરવું? એટલે જો પરમાત્મા નિરંજન એટલે કે એને એક પણ કર્મનો ડાઘ નથી અને એને શરીર પણ નથી. તે નિર્દેષ છે તો આ લય આવવી વિકટ છે. એટલા માટે જેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે તેવો દેહધારી પરમાત્મા તે પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. કેમકે તેને પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થયો છે અને હજુ એને કર્મો ખપાવવાનાં બાકી છે એટલે એને શરીર છે. શરીર છે તો આપણે એને જોઈ શકીએ છીએ. અને આપણે જો ચિત્ત લગાડવું હોય તો આપણે એમાં લગાડી શકીએ. જેમ કે ભગવંત વાસુદેવ તે તો સાક્ષાત્ એ વખતે દાલતા-ચાલતા હ્યાત હતા અને ગોપીઓ એમની અંદર ચિત્ત લગાડીને ભક્તિ કરતી હતી. એટલે દેહધારી પરમાત્મા એ પરાભક્તિનું પરમ કારણ છે. પછી તે શાનીપુરુષના સર્વ ચરિત્રમાં એકયભાવનો લક્ષ થવાથી તેના હદ્યમાં

વિરાજમાન પરમાત્માનો ઐક્યભાવ હોય છે; અને એ જ પરાભક્તિ છે. તો જ્ઞાનીપુરુષનાં સર્વ ચરિત્ર અની સાથે આપણે ઐક્યતા સાધી શકીએ અને અને જ પરાભક્તિ કીધી. તો આ ભક્તિ અંતઃકરણની અંદર ઉગાડવાની છે એટલે કે જ્ઞાનીપુરુષના આત્માની સાથે આપણા આત્માની ઐક્યતા સાધવાની છે પણ કઈ ભૂમિકાએ? તો કહે જ્યારે અંતરાત્મપણું સાધ્ય થાય પછી આ કાર્ય જીવ કરી શકે તો આ ભક્તિનો એક બેદ જોયો. પછી બીજો બેદ છે જ્ઞાનીપુરુષ અને પરમાત્મામાં અંતર જ નથી; અને જે કોઈ અંતર માને છે, તેને માર્ગની પ્રાપ્તિ પરમ વિકટ છે. જ્ઞાની તો પરમાત્મા જ છે; અને તેના ઓળખાણ વિના પરમાત્માની પ્રાપ્તિ થઈ નથી; માટે સર્વ પ્રકારે ભક્તિ કરવા યોગ્ય એવી દેહધારી દિવ્ય મૂર્તિ – જ્ઞાનીરૂપ પરમાત્માની – ને નમસ્કારાદિ ભક્તિથી માંડી પરાભક્તિના અંત સુધી એક લયે આરાધવી, એવો શાસ્ત્રલક્ષ છે. આ બીજો બેદ કે જ્ઞાનીપુરુષ અને પરમાત્મામાં કોઈ બેદ જ નથી. આ માન્યતા અંતઃકરણની અંદર દફ થઈ જવી જોઈએ. અને જો કોઈને અંતર લાગતું હોય તો માર્ગની પ્રાપ્તિ પરમ વિકટ કીધી અને પછી કૃ. દેવ કહે છે કે જ્ઞાની તો પરમાત્મા જ છે. અને જો આપણે એની ઓળખાણ ન કરી શકીએ તો આપણાને પરમાત્માની પ્રાપ્તિ થઈ શકે નહીં. એટલા માટે સર્વ પ્રકારે ભક્તિ કરવા યોગ્ય એવી દેહધારી મૂર્તિ જ્ઞાનીપુરુષ પરમાત્માની ને નમસ્કારાદિ ભક્તિથી માંડી એટલે કે જે નવધા પ્રકારની ભક્તિ છે એટલે કે વંદન, શીર્તન, સ્મરણ, શ્રવણ વગેરે જે નવ પ્રકાર છે તો શરૂઆત તેનાથી થાય અને એમ કરતાં કરતાં છેક પરાભક્તિના અંત સુધી એક લયે આરાધના કરવાની છે. આવો બધાં શાસ્ત્રોનો લક્ષ છે. પછી પરમાત્મા આ દેહધારીરૂપે થયો છે એમ જ

જ્ઞાનીપુરુષ પ્રત્યે જીવને બુદ્ધિ થયે ભક્તિ ઊગે છે, અને તે ભક્તિ કર્મે કરી પરાભક્તિરૂપ હોય છે. બસ, આ સમજણ પાકી થઈ જવી જોઈએ કે જ્ઞાની અને પરમાત્મામાં અંતર જ નથી. અને પરમાત્મા આ દેહધારીરૂપે થયો છે, એવું જીવને જ્ઞાનીપુરુષ પ્રત્યે થયું જોઈએ તો અનુક્રમે એની ભક્તિ વધતાં વધતાં પરાભક્તિ સુધી પહોંચે. આ વિષે શ્રીમદ્ ભાગવતમાં, ભગવદ્ગીતામાં ઘણા બેદ પ્રકાશિત કરી એ જ લક્ષ્ય પ્રશંસ્યો છે. બસ, આ બે જે શાસ્ત્રો છે, શ્રીમદ્ ભાગવત્ અને ભગવદ્ગીતા, એ ભક્તિથી ભરપૂર છે. એની અંદર ભક્તિના બધા બેદ દર્શાવેલા છે. જેના મુખ્ય બધા બેદો પ.કૃ.દેવે આટલાની અંદર આપણાને સમજાવ્યા. વળી ભગવદ્ગીતા અને શ્રીમદ્ ભાગવત એ બંને વેદાશ્રિત દર્શનો કે જેનો લોકો એ શાસ્ત્રોનો આધાર લઈ પોતાનું ઘડતર કરતાં હોય છે. તો શું જેનોની અંદર એવી ભક્તિનું સ્વરૂપ નથી દર્શાવ્યું? તો હવે કૃ. દેવ કહે છે કે અધિક શું કહેવું? જ્ઞાની તીર્થકરદેવમાં લક્ષ થવા જૈનમાં પણ પંચપરમેષ્ઠી મંત્રમાં ‘નમો અરિહંતાણ’ પદ પછી સિદ્ધને નમસ્કાર કર્યો છે; એ જ ભક્તિ માટે એમ સૂચવે છે કે પ્રથમ જ્ઞાનીપુરુષની ભક્તિ; અને એ જ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ અને ભક્તિનું નિદાન છે. તો હવે નવકારમંત્ર કે જેમાં પંચપરમેષ્ઠી છે કે જેને આપણે વંદન કરીએ છીએ. તો તે પંચપરમેષ્ઠીમાં અનુક્રમે સૌથી મોટા કોણ? તો કહે સિદ્ધ ભગવંત કેમકે તેણે સંપૂર્ણપણે બધાં જ કર્મો ખપાવી સિદ્ધ ગતિની પ્રાપ્તિ કરી તો તે સૌથી મોટા ગણાય. તો જો એ રીતે વિચાર કરીએ તો પ્રથમ નમસ્કાર સિદ્ધ ભગવંતને કરવા જોઈએ. પણ નવકાર મંત્રમાં પહેલા નમસ્કાર અર્હત ભગવંતને કર્યો કેમકે અરિહંત ભગવંત દેહધારી છે. એટલે જીવ કે જે દેહધારી પરમાત્મા છે તેમાં પોતાનું ચિત લગાડી અને ભક્તિ કરી શકે. એટલે

પ્રથમ અરિહેત ભગવંતને નમસ્કાર કર્યા. પછી સિદ્ધ ભગવંતને નમસ્કાર કર્યા. એ ભક્તિ માટે એમ સૂચ્યવે છે કે પ્રથમ જ્ઞાનીપુરુષની ભક્તિ અને એ જ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ અને ભક્તિનું નિદાન છે. બસ, આ જ્ઞાનીપુરુષની ભક્તિ એ પરમાત્માની પ્રાપ્તિ અને પોતાની અંદર રહેલ ભક્તિભાવ વધારતાં વધારતાં જે પરાભક્તિ સુધી પહોંચવું છે એનું એ નિદાન છે. આમ એક પેરેગ્રાફની અંદર ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિ એટલે કે પરાભક્તિનું જે સ્વરૂપ છે એના ભેદસહિત છૂ. દેવે સૌભાગ્યાઈને દર્શાવ્યું. આ દરેકે દરેક સાધકોને સમજાઈ જવું જોઈએ, કેમકે પ.કૃ. દેવે ૨૦૦મી વચ્ચનાવલી કે જેમાં મોક્ષમાર્ગ દર્શાવ્યો છે તેમાં તેની હઢી ક્રોલમમાં દર્શાવે છે કે જ્ઞાનીની આશાનું આરાધન તે કરી શકે કે જે એકનિષ્ઠાએ તન, મન, ધનની આસક્તિનો ત્યાગ કરી તેની ભક્તિમાં જોડાય. કૃ. દેવે આ માર્ગ બતાવ્યો કે તન, મન અને ધનની આસક્તિનો ત્યાગ કરવાનો અને જ્ઞાનીની ભક્તિમાં જોડાવવાનું. અને પછી પાછું તરત જ સામાન્ય જીવ કે જેને ખોટો વિકલ્પ ન આવે માટે ઉમી ક્રોલમમાં કહે છે કે જો કે જ્ઞાની ભક્તિ ઈચ્છતા નથી, પરંતુ મોક્ષાભિલાષીને તે કર્યા વિના ઉપદેશ પરિણમતો નથી, અને મનન તથા નિદિધ્યાસનાદિનો હેતુ થતો નથી, માટે મુમુક્ષુએ જ્ઞાનીની ભક્તિ અવશ્ય કર્તવ્ય છે એમ સત્રપુરુષોએ કહું છે. તો આ ભક્તિ કે જે જીવને અંત:કરણમાં ઊગે તો માર્ગમાં ઝડપી પ્રગતિ કરી શકે છે અને એ વાત છૂ. દેવે સૌભાગ્યાઈને દર્શાવી કે જે આપણને બધાને માટે પ્રેરણાદાયી વાત છે. બીજું એક પ્રશ્ન (એકથી અધિક વાર) આપે એમ લઘ્યું હતું કે વ્યવહારમાં વેપારાદિ વિષે આ વર્ષ જેવું જોઈએ તેવું લાભરૂપ લાગતું નથી; અને કઠણાઈ રહ્યા કરે છે. હવે સૌભાગ્યાઈની કઠણાઈ તો આપણે બધા જાણીએ

છીએ. આપણે બધા એનાથી પરિચિત છીએ કે તેમની આર્થિક સ્થિતિ ક્ષીણ થતી જાય છે અને એ સુધારવા માટે ગમે તેટલો પ્રયત્ન કરે પણ તે સુધરતી નથી ઊદ્ઘાની બગડતી જાય છે. તો જ્યારે જ્યારે એ મુંજવજાનો ભીડો આવે ત્યારે કૃ. દેવને જણાવી દે એટલે એણે પત્રમાં આ પોતાની કઠણાઈ જણાવી. તો હવે એનો જવાબ જે આપે છે, આમાં સૌભાગ્યાઈની આર્થિક કઠણાઈ આની અંદર મૂકેલી છે પણ અહીંયાં બેઠેલા એકેક મુમુક્ષુ જે છે તેને બધાને અનેક પ્રકારની કઠણાઈઓ અથવા તો મુશ્કેલીઓ અથવા તો ઉપાધિઓ વળગેલી હોય જ. કેમ ઉપાધિ વગરનો કોઈ જીવ હોય નહીં. બધાના માથા પર ઉપાધિનો બોજો તો હોય જ. કોઈના માથા પર થોડો બોજો ઓછો હોય તો કોઈના માથા પર એકદમ ભારી બોજો હોય. પણ બધા જીવ અને એમાં પણ આ પંચમકાળના જીવો જે ઉપાધિ વગરના હોય તે તો ખરેખર કોઈક જ એવો જીવ હોઈ શકે તો એ કઠણાઈ કહો કે ઉપાધિ કહો. જેમ સૌભાગ્યાઈની છે અને એનો જવાબ જે છૂ. દેવે એને આપ્યો એ જવાબ એકેક મુમુક્ષુને લાગુ પડે છે કે જ્યારે આપણને એમ લાગે કે મને આ ઉપાધિ આવી, આ તકલીફ આવી, આ મુશ્કેલી આવી કે દુઃખ આવ્યું તો એ વખતે જ્યારે આપણાથી ભગવાન પાસે આજ્જી થઈ જાય, તો એ વખતે જે છૂ. દેવનો જવાબ છે તે વિચારવાનો છે કે પરમાત્માની ભક્તિ જ જેને પ્રિય છે, એવા પુરુષને એવી કઠણાઈ ન હોય તો પછી ખરા પરમાત્માની તેને ભક્તિ જ નથી એમ સમજવું. તો હવે આપણે વિચારવાનું છે કે આપણને ભક્તિ પ્રિય છે કે શું? કે પછી આપણને સંસાર વધારે પ્રિય છે કે જેમાં આ ઉપાધિ આવી એનો બોજો લાગે છે. અથવા તો ચાહીને પરમાત્માની ઈચ્છારૂપ માયાએ તેવી કઠણાઈ મોકલવાનું કાર્ય વિસ્મરણ કર્યું છે. અને

કદાચ કોઈને એમ લાગે કે મારા ઉપર ઉપાધિ નથી પણ માયાદેવી છે ને એના અંતઃકરણની અંદર એવી પ્રવેશી અને બેઠી હોય કે એ જીવને એટલા બધા જેલ કરાવતી હોય કે એ જીવને પોતાને ઘ્યાલ પણ ન આવે કે એ પોતે પોતાની જાતને કેવા બંધનમાં નાખી રહ્યો છે, કેમકે એમાં રાગભાવ છે. જનક વિદેહી અને મહાત્મા કૃષ્ણ વિષે માયાનું વિસ્મરણ થયું લાગે છે, તથાપિ તેમ નથી. જનક વિદેહીની કઠણાઈ વિષે કંઈ અત્ર કહેવું જોગ નથી, કારણ કે તે અપ્રગટ કઠણાઈ છે, અને મહાત્મા કૃષ્ણની સંકટરૂપ કઠણાઈ પ્રગટ જ છે, તેમ અધમહાસિદ્ધિ અને નવનિધિ પણ પ્રસિદ્ધ જ છે; તથાપિ કઠણાઈ તો ઘટારત જ હતી, અને હોવી જોઈએ. એ કઠણાઈ માયાની છે; અને પરમાત્માના લક્ષની તો એ સરળાઈ છે, અને એમ જ હો. તો હવે જનક વિદેહી કે જે ભિથિલા નગરીના રાજા કે જેને રાજ્ય સુખ છે અને છતાં વિદેહી છે. તો એમને આખા રાજ્યનો કારોબાર તો ચલાવવાનો ને? અને એ ચલાવતાં પણ એમણે પોતાનું વિદેહીપણું જાળવી રાખ્યું કેમકે એમણે એવી ઉચ્ચ દશા સાધ્ય કરી છે. બાકી કઠણાઈ તો છે જ. જ્યારે કૃષ્ણ ભગવાન પાસે અધમહાસિદ્ધિ અને નવનિધિ હતાં છતાં આપણે બધા જાણીએ છીએ કે ભગવાનને કેટલી કઠણાઈઓ હતી. આપણે આખું એમનું જીવન જોઈએ તો એ કઠણાઈઓથી જ ભરેલું હતું કે જેમાં અને મહાભારતનું યુદ્ધ લડાવવું પડ્યું. પોતાના યાદવ ભાઈઓને માટે થઈને સોનાની નગરી બનાવી તો એ લોકો અંદર અંદર લડીને મરવા લાગ્યા. એ કઠણાઈ કેવી? પોતાના જ ભાઈઓએ બધાથી થાકી જ્યારે કૃષ્ણ ભગવાન દ્વારિકા નગરી છોડીને નીકળી ગયા તો પારધિએ તીર મારીને ભગવાનનું મૃત્યુ લાવી દીધું. એ કઠણાઈ કેવી હશે? આટલી બધી રિદ્ધિ-સિદ્ધિ

હતી છતાં તો કહે એ કઠણાઈ માયાની છે પણ પરમાત્માના લક્ષની તો એ સરળાઈ છે. જ્યારે જીવને દુઃખ આવે કે કઠણાઈ આવે ને ત્યારે તે ભગવાન તરફ વળે છે. એને પછી પોતાનું કલ્યાણ કરવાની ભાવના થાય છે, અથવા તો દુઃખથી છૂટવાની ઈચ્છા થાય છે. પછી કુલું રાજાનો દાખલો આપે છે કે રાજાએ વિકટ તપ કરી પરમાત્માનું આરાધન કર્યું; અને દેહધારીરૂપે પરમાત્માએ તેને દર્શન આપ્યું અને વર માગવા કહ્યું ત્યારે ..... રાજાએ માંયું કે હે ભગવાન! આવી જે રાજ્યલક્ષ્મી મને આપી છે તે ઢીક જ નથી, તારો પરમ અનુગ્રહ મારા ઉપર હોય તો પંચવિષયના સાધનરૂપ એ રાજ્યલક્ષ્મીનું ફરીથી મને સ્વપ્ર પણ ન હો, એ વર આપ. પરમાભા દિંગ થઈ જઈ ‘તથાસ્તુ’ કહી સ્વધામ ગત થયા. હવે આ તો રાજા. એટલે એની પાસે તો કેટલી સંપત્તિ હોય. એને પોતાની જે જરૂરિયાત હોય એના માટે જે સાધનો જોઈએ એના કરતાં એકેક જરૂરિયાતનાં અનેક ગણાં સાધનો એની પાસે હોય કે રહેવાને માટે આપણે મહેલનો વિચાર કરીએ તો એક મહેલ તો બસ થઈ જાય ને તો એની પાસે તો ઘણા બધા મહેલો હોય, ઘણી બધી રાણીઓ હોય, દાસ-દાસી, નોકર-ચાકર, ધન-સંપત્તિ, મિલકત આ બધું ખૂબ હોય. તો એ આટલી બધી સમૃદ્ધિ અને રિદ્ધિ-સિદ્ધિ, એનો ઉપયોગ શું કરવાનો? તો કહે બાધ્ય સુખને માટે થઈને, પોતાના શરીરના સુખને માટે થઈને એ બધાનો ઉપયોગ કરવાનો અને આપણે પણ એમ વિચાર કરીએ કે આપણી પાસે પણ આટલા ધન અને સંપત્તિ છે અને જો ભગવાન આપણા પર પ્રસંગ થાય તો આપણે એને એમ કહીએ કે હે ભગવાન, આ બધું જે તે મને આપ્યું છે ને તે બધું તું લઈ લે, મારે કાંઈ નથી જોઈતું. એ પંચવિષયના સાધનરૂપ એ રાજ્યલક્ષ્મીનું ફરીથી મને

સ્વખું પણ ન હો. આપણે એવું માગી શકીએ? અથવા તો આપણને અત્યારે વર્તમાનમાં ભગવાને જે સુખ કર્મના ઉદ્યથી વર્તમાનમાં મળ્યું છે અને ભગવાન આપણા પર પ્રસન્ન થતા હોય અને આપણે એને એમ કહીએ કે ભગવાન, આ સુખ પણ તું લઈ લે. એટલે તૈયારી હોય આપણા અંતઃકરણથી? પણ આ રાજાએ તો એને બાધ્ય સમૃદ્ધિ કે બાધ્ય સુખમાં રસ નહોતો. એને તો અંદરની સમૃદ્ધિ પ્રામ કરવી હતી. આત્માનું સુખ પ્રામ કરવું હતું. એ સુખ પ્રામ કરવામાં એને આ બાધ્ય સમૃદ્ધિ અને બાધ્ય સાધનો વિઘ્નરૂપ લાગતાં હતાં. અને એટલા માટે થઈને એને જ્યારે ભગવાન પ્રસન્ન થયા ત્યારે એમ કહે છે કે મને ફરી એનું સ્વખું પણ ન હો એવું તું મને વરદાન આપ અને એ રાજાની જેમ જ જો આપણે ખરેખર એમ વિચાર કરીએ કે મને બાધ્ય રીતે કાંઈ જોઈતું નથી, બસ મને મારી આત્માની સમૃદ્ધિ જોઈએ છે કે જે મારી અંદર જ બેઠેલી છે. એનું જ સુખ જોઈએ છે. તો આ બધી જે કામના છેને તે ચાલી જાય. ભગવાને પણ જોયું કે આવું માગવાવાળો તો જાણો કે આ પહેલો જ મળ્યો. એટલે એ પણ દિંગ થઈ ગયા અને પછી તથાસ્તુ કહીને ભગવાન પણ ચાલી ગયા. માટે કહેવાનો આશય એવો છે કે એમ જ યોગ્ય છે. કઠણાઈ અને સરળાઈ, શાતા અને અશાતા એ ભગવદ્ભક્તને સરખાં જ છે; અને વળી કઠણાઈ અને અશાતા તો વિશેષ અનુકૂળ છે કે જ્યાં માયાનો પ્રતિબંધ દર્શનરૂપ નથી. તો હવે આપણે કર્મના ઉદ્યની અંદર શાતા કે અશાતા જે પણ પ્રામ થાય અથવા કઠણાઈ કે સરળાઈ જે કાંઈ પણ મળો આ બધી વખતે આપણે સમભાવમાં રહેવું જોઈએ કે ખૂબ સરળાઈ કે સમૃદ્ધિ મળી તો હરખાઈ ન જવું જોઈએ અને એ ન મળો તો હુઃખી ન થવું જોઈએ. પણ બધી વખતે સમભાવમાં રહેવું જોઈએ. એટલે

ભગવદ્ભક્તને એ બધું સરખું થઈ જવું જોઈએ, એક સમાન થઈ જવું જોઈએ. વળી જીવ કદાચ એટલું બધું સામર્થ ધરાવતો ન હોય તો કુ. દેવ એમ કહે છે કે કઠણાઈ અને અશાતા તો વિશેષ અનુકૂળ છે. એટલે કદાચ આપણે હિચા કરવીને તો કઠણાઈ અને અશાતાની કરવી કેમકે એ વધુ અનુકૂળ છે. એનું મૂળ કારણ કે માયાનો પ્રતિબંધ ત્યાં દર્શનરૂપ નથી. બાકી તો માયા છુપાઈને અંદર બેસી જાય ને આપણને એમ લાગે કે ભાઈ, આપણે તો ક્યાંય મોહ કે આસક્તિમાં નથી પડતાં. આપણે એમાં પડવું નથી એવું ઉપર ઉપરથી લાગતું હોય પણ માયાટેવી અંદરથી એવાં બેઠેલાં હોય, મોહ ને આસક્તિ તો ભરેલાં પડ્યાં હોય પણ જ્યારે આ મુશ્કેલી આવેને ત્યારે જીવને સાચો જ્યાલ આવી જતો હોય છે. છેલ્લે આપને તો એ વાર્તા જાણવામાં છે; તથાપિ કુટુંબાદિકને વિષે કઠણાઈ હોવી ઘટારત નથી એમ ઊગતું હોય તો તેનું કારણ એ જ છે કે પરમાત્મા એમ કહે છે, કે તમે તમારા કુટુંબ પ્રત્યે નિઃસેહ હો, અને તેના પ્રત્યે સમભાવી થઈ પ્રતિબંધ રહિત થાઓ; હવે સૌભાગ્યાઈને તો પ્રગટ કઠણાઈ છે. આર્થિક પરિસ્થિતિ સાવ કીણ થઈ ગઈ છે. અને કુટુંબનું શું થશે? માણું કુટુંબ, મારી પત્ની, મારા છોકરા, આ બધાને હું ખવડાવીશ શું? આવા વિચાર, આવા ભાવ સૌભાગ્યાઈને થવાનું કારણ શું? તો કહે કુટુંબીજનો પ્રત્યે મોહ છે. મારાપણું છે. એટલે કુ. દેવ કહે છે કે તમે તમારા કુટુંબ પ્રત્યે નિઃસેહ હો, અને તેના પ્રત્યે સમભાવી થઈ પ્રતિબંધ રહિત થાઓ. ભગવાન આ રીતે તમને દોરવા માગે છે કઠણાઈ મોકલીને કે તમારી અંદર આ મોહભાવ રહેલો છે, સ્નેહભાવ રહેલો છે ને એનાથી તમે આગળ નહીં વધી શકો. માટે એ મોહભાવ કે સ્નેહભાવને તમે તોડો ને બીજું તમને કર્મના ઉદ્યથી કુટુંબીજનોની પ્રાપ્તિ થઈ છે તો તમે આટલા બધા એના માટે થઈને

ફિકરવાળા બની ગયા. પણ તમારે શું કરવાનું છે ? કે તેના પ્રત્યે સમભાવી થઈ પ્રતિબંધ રહિત થાઓ. બસ, સમભાવ કે કઠણાઈ હોય તો પણ પોતાના ચિત્તને ઉપાધિગ્રસ્ત થવા ન દેવું. અને દરેકે દરેકનાં પોતપોતાનાં પ્રારબ્ધ છે. અને એ મુજબ જે કર્મના ઉદ્યમાં હશે એમ થઈ રહેશે. આવી માન્યતામાં જેવે આવી જાણું જોઈએ અને બીજું તે તમારું છે એમ ન માનો, અને પ્રારબ્ધયોગને લીધે એમ મનાય છે, તે ટાળવા આ કઠણાઈ મેં મોકલી છે. તો મારી પત્ની, મારા છોકરાઓ, આ મારાપણાનો કેવો ભાવ ! પણ કહે છે કે તમે એ મારાપણાની માન્યતા છોડી દો. એ મારું છે એમ માનો જ નહીં અને આ કર્મના ઉદ્યથી એ તમને આ બધાની પ્રાપ્તિ થઈ અને મારાપણું લાગે ગયું તો એ કાઢવા માટે થઈને મેં આ કઠણાઈ મોકલી છે. અધિક શું કહેવું ? એ એમ જ છે. તો જ્યારે જ્યારે આ આધ્યાત્મિક માર્ગના પંથી, કે જેને પોતાનું આત્મકલ્યાણ જ સાધવું છે એને જ્યારે સામે ઉપાધિ આવે, મુશ્કેલી આવે, દુઃખ આવે ત્યારે વિચારવાનું છે કે આ મને દુઃખ આવ્યું તે ભગવાને શા માટે મોકલ્યું ? તો કહે કે મારું ઘડતર કરવા માટે, હું માર્ગમાં ઝડપથી આગળ વધું એ સાચી સમજણ લાવવા માટે. કેમકે જ્યાં મોહભાવ છે ત્યાં દુઃખ છે અને ભગવાન એમ કહે છે કે જો તું મોહ તોડિશ તો દુઃખથી રહિત થઈશ. એટલે આમ જેને કહીએ કે ‘હું અને મારું’ એ જે બે વસ્તુ જીવને હેરાન કરે છે, પરેશાન કરે છે, તો એ કઠણાઈ મોકલીને ભગવાન એમ કહે છે કે તું મારાપણાનો જે ભાવ છેને તે છોડી દે. આમ માર્ગમાં આગળ વધવા માટે, પુરુષાર્થી જીવો માટે આ પત્રમાં જણાવેલ વાતો ઘણી ઉપયોગી થાય તેમ છે. □ □

જે પ્રશંસાથી પોરસાય નહિ અને નિંદાથી નાસીપાસ ન થાય એ જ ખરી પ્રબુદ્ધ વ્યક્તિ છે. લાયકાત વગરની પ્રશંસા એક પ્રકારની મશકરી છે.

પરમ પૂજ્યશ્રી બાપુજીના ૧૦૮ મા જન્મદિન તેમજ દહેરાસરજીની ૨૭મી વર્ષગાંઠ નિમિત્તે યોજાયેલ ત્રિદિવસીય મહોત્સવ

શ્રી રાજ-સૌભાગ આશ્રમના પ્રણેતા પરમ પૂજ્ય બાપુજીના ૧૦૮મા જન્મદિન તેમજ દહેરાસરજીની ૨૭મી વર્ષગાંઠ નિમિત્તે ફાગણ સુદ એકમ-બીજ-ત્રીજ તારીખ ૧૨-૧૩-૧૪ માર્ચ, ૨૦૧૩ દરમ્યાન ત્રિદિવસીય મહોત્સવ ભારે ઉત્સાહ-આનંદના વાતાવરણમાં સંપન્ન થયેલ.

જુના સ્વાધ્યાય ખંડનું રિનોવેશન ચાલતું હતું. તેથી નવા તેયાર થઈ રહેલ સ્વાધ્યાય ખંડના બેઝમેન્ટમાં આ મહોત્સવના કાર્યક્રમો પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં યોજવામાં આવેલ હતા. બેઝમેન્ટમાં શ્રી મહાવીરસ્વામીની તેમજ પરમકૃપાળું દેવની પ્રતિમાજી ઉપરાંત પૂ. શ્રી સૌભાગ્યભાઈ તથા પૂ. શ્રી બાપુજીના ચિત્રપટોની સ્થાપના કરવામાં આવેલ હતી.

દર વર્ષની માફક આ વર્ષે પણ પ.પૂ. બાપુજીના જન્મસ્થાન ચોરવીરા ગામે મંગળવાર, તા. ૧૨-૩-૧૩ના બપોરે ૨.૩૦ કલાકે બધાં મુમુક્ષુઓ પૂ. શ્રી ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં ગયેલ. ત્યાં ભક્તિના કાર્યક્રમ બાદ ગામના રામજી મંદિરના જિર્ણોદ્ધર પ્રસંગ નિમિત્તે પૂ. શ્રી ભાઈશ્રીએ માંગલિક ફરમાવી-વાસક્રેપ દ્વારા પૂજાવિધિ કરેલ. મંદિર માટે ગ્રાણ લાખ રૂપિયાના દાનની જાહેરાત આશ્રમ તરફથી કરવામાં આવેલ. પ.પૂ. બાપુજીના નામથી ચાલતી ઉત્તર બુનિયાદી હાઈસ્ક્વુલની મુલાકાત લઈ બધાં પરત આશ્રમમાં આવેલ.

બુધવાર ને તા. ૧૩-૩-૧૩ના રોજ સવારે ૧૦.૩૦ કલાકે પૂ. બાપુજીના જન્મદિન નિમિત્તે પૂ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્ચામાં જાહેર સભા યોજવામાં

આવેલ, જેમાં ૧૦૦ ઉપરાંત ગામના આમંત્રિતો
ઉપસ્થિત રહેલ. સાયલાના ઠકોર સાહેબ ઉપરાંત
પ્રતિષ્ઠિત નાગરિકો પથારેલ. સભાનું સંચાલન શ્રી
વિકમભાઈ દ્વારા કરવામાં આવેલ. તેમાં તેઓશ્રીએ,
શ્રી રસિકભાઈએ, શ્રી લલિતાબહેન પૂ. બાપુજીના
જીવન વિષે તેમજ અનુકરણીય ગુણો અંગે પ્રકાશ
પાથરેલ હતો. શ્રી મિનળબહેન સ્વરચિત પદ રજૂ
કરેલ. જ્યારે પ.પૂ. શ્રી ભાઈશ્રીએ આત્મસિદ્ધિશાખની
ગાથાઓ ૧થી ૧૪ લઈ પૂ. બાપુજીના આદર્શ જીવન
પ્રસંગો-ગુણો વિષે વિસ્તૃત માહિતી આપેલ હતી.
ત્યાર બાદ શ્રી તારાબહેન ચુડગર (નેરોબી)ને પૂ. શ્રી
ભાઈશ્રીએ બ્રહ્મનિષ જાહેર કરેલ. સૌ મુમુક્ષુઓનો
આ વાતથી ખૂબ જ ઉત્સાહ અને ઉમંગ વધેલ તથા
આ કાળમાં પણ જો યથાર્થબોધની પ્રાપ્તિ તથા પાત્રતા
થાય અને એક ધ્યેયપૂર્વક પુરુષાર્થી બનાય તો આપણે
પણ બ્રહ્મનિષ થઈ શકીએ તેવી પ્રબળ ઈચ્છા દરેક
મુમુક્ષુઓમાં જાગૃત થઈ હતી.

બપોરે ૩.૩૦ કલાકથી ૫.૧૫ કલાક સુધી
શરૂઆતમાં બ્ર.નિ. શ્રી મિનળબહેને સ્વાધ્યાય કરાવતાં
ત્યાગ-વૈરાગ્ય-પાત્રતા કેળવવા અનુરોધ કરેલ તો
પૂ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ૪.૧૫ કલાકથી શરૂ કરેલ
સ્વાધ્યાયમાં આત્મચિદ્ઘિશાસ્ક્રની અપૂર્ણ રહેલ ગાથા :
૧૪ સમજાવતાં જણાવેલ કે, ધન-સંતતિ-લોક તેમજ
શાસ્ક્રની વાસનામાંથી મુક્ત થવા પુરુષાર્થ જરૂરી છે.

રાત્રે ૬.૦૦ કલાકે શ્રી સૌભાગ્યમૃતિ ખાતે
 પ.પુ. શ્રી ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં યોજાયેલ સાંસ્કૃતિક
 કાર્યક્રમમાં પૂ. શ્રી બાપુજીના જીવનમાં બનેલ મહત્વના
 પ્રસંગોનું નાટ્યકરણ કરી ભજવવામાં આવેલ. ‘પગ
 ધુંઘરું બાંધ મીરાં નાચી રૈ’ એ પદના આધારે શ્રી
 દેવયાની બહેને સુંદર નૃત્ય રજૂ કરેલ.

ગુરુવાર તા. ૧૪-૩-૨૦૧૭ના રોજ સવારે
ધ્યાન-આજ્ઞાભક્તિ બાદ પ.પુ.શ્રી ભાઈશ્રીએ
આશીર્વચન ઉચ્ચારતાં જણાવેલ કે, પુ.શ્રી બાપુજી
આપણને મળ્યા એ મહાપુણ્યની વાત છે. તેઓશ્રીના
પગલે પગલે ચાલી પ્રગતિ સાધીએ એ જ સાચી
શ્રદ્ધાંજલી ગણાશે.

દહેરાસરજીની રૂમી વર્ષગાંઠ નિમિતે સવારે
૮.૧૧ કલાકે પ.પુ.શ્રી ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં નૂતન
ધ્વજાનું આરોહણ કરવામાં આવેલ. આ પ્રસંગનો
લાભ શ્રી રમેશભાઈ તુલસીદાસ શાહ પરિવારે પ્રાપ્ત
કરેલ. લાડવાની પ્રભાવના કરેલ.

સવારે ૧૦.૧૫ કલાકે જૂના અન્નપૂર્ણા હોલમાં
રાખવામાં આવેલ ચિત્રપટોના હાર બદલવાનો
કાર્યક્રમ ભારે આનંદ-ઉત્સાહના વાતાવરણમાં પૂર્ણ
થયા બાદ પ.પુ.શ્રી ભાઈશ્રીએ બેઝમેન્ટમાં
આત્મસિદ્ધિની ગાથા ૧૪નો સ્વાધ્યાય કરાવેલ.

આ મહોત્સવમાં પ.પુ.ભાઈશ્રી, સર્વ બ્રહ્મનિષ્ઠશ્રીઓ, ટ્રસ્ટીશ્રીઓ ઉપરાંત લંડન, અમેરિકા, કેનેડા, નૈરોબી તેમજ દેશના વિવિધ ભાગોમાંથી મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનો સારી એવી સંઘ્યામાં હાજર રહેલ હતાં. ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ ૭ ॥ ૮ ॥ ૯ ॥ ૧૦ ॥

ગુરુજ્ઞાનનો વિસ્તાર

જ્ઞાનપ્રમાણિના વિવિધ માર્ગો છે, તેમાં ગુરુની સહીપત્તા એ સૌથી શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે. ગુરુના આશ્રયે મેળવેલું જ્ઞાન વ્યક્તિને પરિપક્વ બનાયે છે અને એક એવી પરંપરાને જન્મ આપે છે જે જીવનનું કલ્યાણ જ કરતી રહે છે. ઉપનિષદ મેટલે ગુરુની નિશ્ચામાં રહીને મેળવેલું જ્ઞાન. જ ગુરુના સાંનિધ્યનું માહાત્મ્ય છે.

પ.પુ. ભાઈશ્રીની U.A.E. ની ધર્મયાત્રા

તા. ૨-૫-૨૦૧૩ના રોજ પ.પુ.ભાઈશ્રી, શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી મિનળબેન, શ્રી રસિકભાઈ તથા શ્રી લલિતાબેનનું દુબઈમાં આગમન થયું ત્યારે યુ.એ.ઈ.ના મુમુક્ષુઓએ ઉત્સાહ તથા ઉમંગબેર એરપોર્ટ પર તેઓનું સ્વાગત કર્યું. ત્યાંથી બધાં શિલ્પાબેન-બિરેનભાઈ જસાણીના ઘરે પહોંચ્યાં. જ્યાં તેઓનું ‘તુમ્હારે દર્શન કી બેલા, યે મૌસમ રાસ રચાને કા’ ધૂન દ્વારા પ.પુ.ભાઈશ્રીનું ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું.

સાંજે ૫-૦૦ વાગ્યે પ.પુ. ભાઈશ્રીનો પરમ સત્સંગ હતો. તે પહેલાં શ્રી વિકમભાઈની ભક્તિ હતી. જેમાં ‘માનવનો જન્મ મળ્યો, મહાવીરનો ધર્મ મળ્યો’ તે પદ દ્વારા વાતાવરણ ભાવમય થઈ ગયું તથા દુબઈ-શારજાહના મુમુક્ષુઓ લાંબા વિરહ બાદ ભાવવિભોર બની ગયા. પ.પુ.ભાઈશ્રીના સ્વમુખે મુમુક્ષુતાનાં સાત લક્ષણો પર સ્વાધ્યાય રૂપી રંગો રેલાવ્યા.

પ.પુ.ભાઈશ્રીનો દુબઈના રણમાં અમીવર્ષી રૂપ યુ.એ.ઈ. જૈન સંઘ માટે જાહેર સ્વાધ્યાય હતો. તેમાં સંઘના ઉપગ્રમુખ શ્રી શેખરભાઈ પણ્ડિએ પ.પુ.ભાઈશ્રી સાથે દીપ-પ્રાગટ્યથી કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી. શ્રી હસમુખભાઈ ગાડીએ શાલ ઓઢાઈને પ.પુ.ભાઈશ્રીનું બહુમાન કર્યું. કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી મિનળબેને તેમની આગવી લાક્ષણિકતા દ્વારા કર્યું તથા શ્રી વિકમભાઈએ સાયલા સ્થિત શ્રી રાજ-સૌભાગ આશ્રમનો પરિચય આપ્યો અને જનકલ્યાણ હિત પ્રવૃત્તિની આગવી શૈલીથી રજૂઆત કરી. શ્રી વિકમભાઈ તથા શ્રી મિનળબેને ભક્તિનાં પદથી સૌને ભાવથી તરબોળ કરી દીધાં. ત્યાર બાદ પ.પુ.ભાઈશ્રીએ પરમ સત્સંગની શરૂઆત કરી, જેમાં જીવના સર્વાંગી વિકાસ પર સ્વાધ્યાયની વર્ષ વરસાવી. જેમાં જે જીવો વિકાસ માટે પરદેશ આવે

છે તેમણે ખરેખર વિકાસ કર્યો છે? તેનો ખુલાસો વિકાસના ચાર તબક્કા દ્વારા કર્યો. શરીર, હદ્ય, મન અને આત્મા. શરીર સ્વસ્થ સાધના માટે હોવું જોઈએ. હદ્યમાં મૈત્રીભાવ તથા કરુણાભાવ, મનમાં શુભભાવની રમણતા અને છેલ્લે આત્માના વિકાસથી જ જીવનો સર્વાંગી વિકાસ છે તે પર ખૂબ સુંદર વિવેચન કર્યું અને વચ્ચનામૃતનો ૨૦૦મો પત્ર ‘વચ્ચનાવલી’ પર વિવેચન કરી આત્મકલ્યાણ પર માર્ગદર્શન આપ્યું. છેલ્લે પૂર્ણાહૃતિ તેરાપંથી સમાજ-(દુબઈ)ના પ્રમુખશ્રી રાજેન્દ્રભાઈ બેંગાનીએ આભાર વ્યક્ત કરતાં પુ.પુ.ભાઈશ્રીને વધુ સમય તથા પરમ સત્સંગની પ્રસાદી આપવા વિનંતી કરી. જાહેર સ્વાધ્યાય બાદ તુરત જ દુબઈના જૈનોનો ખૂબ જ ઊંડો અને હદ્યસપર્શી પ્રતિસાદ આવ્યો. તે ઓને પ.પુ.ભાઈશ્રીની નિર્લેપતા, કોમળતા અને નિર્મળ સ્મિતની ઊરી છાપ હદ્યમાં અંકિત થઈ. તે દિવસે બપોરે ૪.૩૦ વાગ્યે પ.પુ.ભાઈશ્રીનો ‘મુમુક્ષુતાનાં સાત લક્ષણો’ પર સ્વાધ્યાયનો દોર આગળ ચાલ્યો. જેમાં પાત્રતા વધે તે માટે તેમની કરુણારસ ધારા ચાલી. સમયની સીમા હતી, નહિતર ત્યાંના મુમુક્ષુઓ ધરાતા નહોતા. સાંજના ભોજન બાદ દુબઈ-શાહજાહનાં મુમુક્ષુઓ દ્વારા કલ્યરલ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પ.પુ.ગુરુદેવ માટે આદરભાવ અને પ્રેમભાવ પ્રગટ કરતાં નૃત્યો તથા નાટકની પ્રસ્તુતિ કરી હતી અને છેલ્લે બધાં મુમુક્ષુઓ શ્રી વિકમભાઈની ભક્તિના પદની મસ્તીમાં મસ્ત બન્યાં હતાં.

આ ધર્મયાત્રા દરમ્યાન અહીંના મુમુક્ષુઓના ભાવ ખૂબ જ વર્ધમાન થયા હતા અને પ.પુ.ભાઈશ્રીને આ રણ પ્રદેશમાં ફરી પધારીને સર્વેના હદ્યને પરમ સત્સંગ રૂપી વર્ષથી ભીજવો એવી ભાવભરી પ્રાર્થના કરી હતી. ॥ ૧ ॥ ૨ ॥ ૩ ॥ ૪ ॥ ૫ ॥ ૬ ॥ ૭ ॥ ૮ ॥ ૯ ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ ॥ ૧૨ ॥ ૧૩ ॥

પ.પુ. ભાઈશ્રીની દુબઈ-નૈરોબી ધર્મયાત્રા

બાપુજીના પગલે ચાલતા અને તેમણે સ્થાપેલી પ્રજાલિકાઓને ઉત્તમ રીતે નિભાવતા પ.પુ. ભાઈશ્રી તા. ૪-૫-૨૦૧૩ ના રોજ દુબઈથી નૈરોબી પથાર્યા. દર વખતની જેમ આ વખતે પણ ભાઈશ્રી તથા તેમની સાથે ભારતથી આવેલા અન્ય બધાનો ઉતારો આત્માર્થી નેમયંદભાઈ તેમજ પ્રભાબેનને ત્યાં હતો.

આત્માર્થી મમતાભાભી ૨૦ દિવસ પૂર્વે નૈરોબી પોતાના જ્યેષ્ઠ પુત્ર દીપકભાઈ અને પુત્રવૃદ્ધ રીના અને કૃત્તિ પૌત્રી સાથે રહેવા નૈરોબી પહોંચી ગયા હતાં.

પહોંચ્યા તે જ દિવસે રાત્રે ભાઈશ્રી માટે ભવ્ય સ્વાગત સમારોહ રાખવામાં આવ્યો હતો. ‘સદ્ગુરુના સ્વરૂપમાં સાક્ષાત્ ભગવાન પધાર્યા છે’ એવો આનંદ સર્વ મુમુક્ષુના હદ્યમાંથી પ્રગટ થતો હતો. ખાસ કરીને, વયોવૃદ્ધ મુમુક્ષુ કે જેઓ ભારત નથી આવી શકતા તેમનાં નેત્રોમાં જે ભાવ પ્રગટ થતો હતો તે જોઈને આપણે ધન્ય થઈ જઈએ. બધાએ ભોજન સાથે લીધું અને ત્યાર બાદ ગરબા, ભક્તિ અને શાંદિક સ્વાગત સાથે ભાઈશ્રીને તિલક અને છાર પહેરાવવામાં આવ્યો હતો. આ સ્વાગત સમારોહની વિશિષ્ટતા એ હતી કે ભાઈશ્રીની પૌત્રીઓ મોક્ષા અને કિષા બંનેએ ભાવનાત્મક રીતે સુંદર નૃત્ય પ્રસ્તુત કરીને ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કર્યું હતું.

ધર્મયાત્રા બહુ સૂચક શબ્દ છે. સંસારથી દૂર થઈને જ્યાં ધર્મ પ્રતિષ્ઠિત છે, જ્યાં આત્મકલ્યાણ થવાની વિશેષ સંભાવના છે તે પ્રદેશમાં વિચરવું તે ધર્મયાત્રા. યાત્રા બે પ્રકારની છે : અંતર અને બાહ્ય. બંને યાત્રામાં પવિત્ર થવાનો, શુદ્ધતાના માર્ગે આગળ વધવાનો અભિગમ છે. સ્વનો પરિચય પામવો અથવા તો નિજ

સુધી પહોંચવું તે અંતર યાત્રા છે, બાહ્યની યાત્રામાં મુસાફરી છે. દેહના માધ્યમથી ગતિ થઈ રહી છે પણ અંતરયાત્રામાં તો કેવળ સ્થિરતા છે. જે ચંચળ મનને સ્થિર કરી શકે છે તે આત્મવિકાસ સાધે છે. આ અંતર સ્થિરતામાં ગુણો પ્રગટ થાય છે, અને દેહધ્યાસ ઘટતો જાય છે. આ યાત્રાનો આધાર એક વિદ્યમાન દેહધારી સત્યરૂપ છે.

ભાઈશ્રી નૈરોબી પથાર્યા ને બહુ જ બદલાવા લાગ્યું. મુમુક્ષુઓના વિચારની પરિણતી અને અંતરના ભાવો બદલાવા લાગ્યા, તેમના સ્વાધ્યાય થકી સમજણ વધુ સમ્યગ્ર અને સૂક્ષ્મ બનતી ગઈ, જીવનના મૂળ ધ્યેય સાથેનું જોડાણ ફરી ધનિષ બન્યું, આ ભવને સાર્થક કરવાનો સંકલ્પ દઢ બન્યો.

તા. ૫-૫-૨૦૧૩ ને રવિવારે એક બહુ મોટો વિકલાંગો માટે સાધન સહાય વિતરણનો કેમ્પ રાખવામાં આવ્યો હતો. દોશી હાઈવેર તેમજ સંઘરાજકા પરિવારે સંયુક્ત રીતે તેનો આર્થિક ભાર ઉપાડ્યો હતો.

આખોય કાર્યક્રમ ધણો જ સુંદર રીતે સંચાલિત થયો હતો અને ત્યાંની અનેક પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓ અને વ્યક્તિ-વિષેશોની હાજરીમાં ૪૦૭ જેટલા વિકલાંગ વ્યક્તિઓને સાધનો આપવામાં આવ્યાં હતાં. પ.પુ. ભાઈશ્રીની પ્રેરણાથી પરદેશમાં પણ આવાં લોકસેવાનાં ઉત્તમ કાર્યો થતાં જોઈને તેમની અપાર કરુણાનો લક્ષ થાય છે. તેઓ જ્યાં જાય ત્યાં માનવતા પાંગરી ઉઠે અને સ્વાર્થવૃત્તિઓ પરમાર્થનું સ્વરૂપ ધારણ કરે છે.

તા. ૬-૫-૨૦૧૩ ના રોજ બધા મુમુક્ષુઓ સાથે એક દિવસ માટે નૈરોબીથી ૪૫ કિલોમીટર દૂર આવેલા થીકા ગામે ગયા હતા. મુમુક્ષુઓ તેમજ ત્યાંનો જૈન સમાજ એકનિત થયો હતો. ત્યાંના આરસના

શિખરબંધી જિનાલયમાં પ્રશભસનિમગ્ન ભગવાનમાં રહેલી વીતરાગતાનાં દર્શન કર્યા અને પછી સમૂહ ચૈત્યવંદન કરવાનો લાભ પણ લીધો. ભોજન પહેલાં ભાઈશ્રીની આત્મજાગૃત કરાવતી શાંત અને શીતળ વાણીને સાંભળીને સહુ મંત્રમુખ થયા. ભોજન બાદ બ્રહ્મનિષ મિનળબેન તેમજ લલીતાબેનનો માત્ર બહેનો માટેનો સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવ્યો હતો. તે પછી અદ્યો કલાકની વિકમભાઈની ભક્તિ અને ચાનાસ્તો લીધા બાદ બધા નેરોબી પરત આવ્યા.

શિબિરની શરૂઆત થાય તે પહેલાં ભાઈશ્રીએ લઘુતાગ્રંથિ અને પત્રાંક ૪૭ પર અદ્ભુત સ્વાધ્યાયો આપ્યા. સદ્ગુરુ એ જ કે જે શિષ્યનો આત્મવિશ્વાસ બળવાન કરે અને તેને પોતાની શક્તિનો પરિચય કરાવડાવે. ભાઈશ્રીએ બરાબર એવો જ બોધ અને બળ આપ્યું કે મુમુક્ષુઓનો ઉત્સાહ ખૂબ વધ્યો અને તેમનો પુરુષાર્થ ધ્યેયલક્ષી બન્યો. સમ્યક્ પરાકમ કરવા માટેનાં તમામ પરિબળો મળી રહે તે માટે ભાઈશ્રી તેમજ બ્રહ્મનિષ શ્રી રસિકભાઈએ શિબિર માટે ઉત્તમ વિષય લીધા હતા. ભાઈશ્રીએ પંચસૂત્રનું પહેલું સૂત્ર લીધું હતું અને રસિકભાઈએ મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી મહારાજે રચેલી ૧૮ પાપસ્થાનક ઉપરની સજાય લીધી હતી. આ બંને વિષય એકબીજાને પૂરક પ્રેરક હોવાથી મુમુક્ષુઓને ખૂબ લાભ થયો. વ્યક્તિગત અને સમૂહમાં માર્ગદર્શન ગ્રામ થતાં જે મુમુક્ષુઓનો પુરુષાર્થ વ્યવસ્થિત નહોતો તેમાં સુધારો થયો. મૌન સાથે અંતર્મુખ એકાગ્ર થયેલી દાણિ કેળવાતાં આ શિબિર દરમિયાન અનંત નિર્જરા થઈ અને દરેક સાધક પોતાના પુરુષાર્થ અનુસાર આગળ વધ્યા.

વિશેષમાં ભાઈશ્રીએ બાપુજીના સમયથી જેઓ સમર્પિત છે અને છેલ્લાં ઘણાં વર્ણોથી ગુરુઆજાનું

એકાગ્રતાપૂર્વક પાલન કરી રહ્યા છે એવા મોટી ઉમરના મુમુક્ષુઓનું શાલ ઓઢાડીને સન્માન કર્યું હતું. સન્માન કરતાં ભાઈશ્રીએ કહ્યું કે હું તમારી આ શ્રદ્ધાનું સન્માન કરી રહ્યો છું. બાપુજી અને હું હરહમેશાં તમારી સાથે જ છીએ. તમો નિશ્ચિંત રહેજો. ઈશ્વરતુલ્ય ગુરુ પાસેથી આવું આશ્વાસન સાંભળીને મુમુક્ષુઓની આંખોમાંથી ગુરુભક્તિનાં અશ્વ વહેવા લાગ્યાં. ગુરુ-શિષ્યની પરંપરાનો પવિત્ર સંબંધનો હદ્યસ્પર્શી દશ્ય જોઈને અમે બધાં જે ત્યાં હતાં તેની આંખો પણ ભીની થઈ ગઈ.

શિબિર બાદ ત દિવસ માટે બધા મુમુક્ષુ નેરોબીથી ૧૭૦ કિલોમીટર દૂર મંકિંગ ગયા હતા. ત્યાં ૧૦૦ વર્ષ જૂનું શીખ ગુરુદ્વારા છે કે જે ખૂબ પ્રખ્યાત છે. અમૃકેત્ર હોવાથી ત્યાંથી પસાર થતા ઘણા લોકો ત્યાં દર્શન કરવા રોકાઈ અને આત્મા અને દેહ બંનેનું ભોજન મેળવતા હોય છે. ત્યાંના ગુરુદ્વારામાં જે કીર્તન ભક્તિ થતી હતી તેમાં સદ્ગુરુ મહિમા અને સ્વરૂપ અનુસંધાનની વાતો મુખ્ય હતી. ત્યાંના સમર્પિત સાધકોની કીર્તનભક્તિમાં એટલા ઓતપ્રોત અને લયલીન થઈ જતા તેમના દિવ્ય સુરો આપણા રોમેરોમમાં ભક્તિના દીપ પ્રદીપ કરતા. ભાઈશ્રીએ પણ ત્યાંના રહેઠાણ વખતે અર્પિત જીવન, લક્ષ્યભેદ, મોજા અને મજધાર આ શીર્ષકના ત્રણ શ્રેષ્ઠ સ્વાધ્યાયો આપ્યા હતા. ગુરુદ્વારાના બધા જ પંડિતો અને પૂજારીઓ ભાઈશ્રીને મળવા આવ્યા હતા અને છેલ્લા દિવસે તેઓએ ગુરુદ્વારાની અંદર જહેરમાં ભાઈશ્રીનું સન્માન કર્યું હતું. આ પવિત્ર દિવસો જીવન પર્વત યાદ રહેશે.

આ વખતે મિનળબેન અને રોહિતભાઈ પણ આ યાત્રામાં હાજર રહ્યા અને તેથી વિશેષ મુમુક્ષુઓને

લાભ થયો. મહિંદુથી પાછા આવતાં તે બંને સીધા વિમાન મથકે ગયાં અને ભાઈશ્રીની ઉ દિવસ પહેલાં તેઓ ભારત પાછા ફર્યા.

મહિંદુથી આવ્યા પછી ભાઈશ્રી એક દિવસ તેમના પુત્ર દીપકભાઈને ત્યાં રોકાવા ગયા હતા. નૈરોબીમાં બ્રહ્માકુમારીનું અતિભવ્ય અને પવિત્ર સેન્ટર ઘણાં વર્ષોથી સ્થપાયેલું છે. આ વખતે ભાઈશ્રીએ તેની મુલાકાત લીધી હતી. છેલ્લાં બે વર્ષ દરમિયાન સમગ્ર આફિક્ઝમાં બ્રહ્માકુમારીનાં અનેક સેન્ટરોની સ્થાપના કરીને તેઓએ કેટલાય મનુષ્યોને આત્મ-ધર્મની સન્મુખ કર્યા છે. આખાય સેન્ટરમાં જ્યાં જઈએ ત્યાં નીરવ શાંતિનો અનુભવ થાય. આખાય સંકુલનમાં જે જે વસ્તુઓ રખાયેલી છે તે દરેકને જોડતાં આપણી અંદરનો અધ્યાત્મભાવ વધુ ગાઢો થાય. ત્યાંની બધી જ બહેનોને મળીએ તો તેઓ ખૂબ શાંત અને પ્રસન્ન દેખાઈ. મૈત્રી અને પ્રમોદ ભાવનાથી ભરપૂર તે બધાને મળતા ખૂબ શીખવાનું મળ્યું. તેવી જ રીતે નૈરોબીના ઓરોબિન્દોના મંદિરમાં પડ્યા એવી જ શાંતિનો અનુભવ થયો. મનમાં એમ થાય કે ધ્યાન કરવા બેસી જઈએ. આ બધાં સ્થળે જાણે અસંગતા અને મૌન જીવંત પર્યાય જણાય.

છેલ્લા દિવસે નૈરોબીથી ૩૦ કિલોમીટર દૂર આદરણીય શ્રી નવનીતભાઈ તેમજ મંજુબેનના ફાઈમાં જવાનું થયું. નૈસર્જની સુંદરતા અને ભાઈશ્રીનો સંગાથ પછી પૂછવું જ શું ? બધા ભાઈશ્રીની આજુ-આજુ ગોઠવાઈ ગયા.

કુદરતની વર્ષે બે ચાર ભજનો ગવાયાં અને પછી ભાઈશ્રીએ બાપુજીને યાદ કરીને કૃતજ્ઞતાપૂર્વક કહ્યું કે પ્રકૃતિમાં ઈશ્વરને જોવાની દસ્તિ બાપુજીએ આપી છે અને તેથી આ જગતને જોવાનો નજર્યો જ

બદલાઈ ગયો. હવે જ્યાં જોઈએ ત્યાં આત્માના રમણીય ગુણને જોવાનો છે. નૈસર્જના સૌન્દર્યમાં, પક્ષીના કલરવમાં, નદીના ખળખળ વહેતા વહેણમાં, વૃક્ષ-વેલ ને ઉપવનમાં, પવનના હિલોળમાં, આ સૂર્યકિરણની ઉષામાં, ગાયોના વૃંદમાં, બસ બધે તને જ જોવાનો છે. કેમ જાણે આખીય ધર્મયાત્રાને કલગી ચઢે એવી ત્યાંની મનોહરતા હતી. નવીનભાઈએ સ્વાટિષ્ટ ભોજનની વ્યવસ્થા રાખી હતી.

નૈરોબીની કમિટીએ ચીવટપૂર્વક બધું આયોજન કરીને ઉત્તમ વ્યવસ્થા ગોઠવેલી હતી અને તેથી બધા જ કાર્યક્રમો બહુ સુંદર રીતે પાર પડ્યા હતા.

થોડાં દિવસ પહેલાં ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કરવા માટે સૌ એકત્રિત થયાં હતાં અને તા. ૧૮-૦૫-૧૭ના દિવસે વિદાય સમારંભમાં ફરી બધાં મુમુક્ષુ ભેગાં થયાં. નૈતિક અને નીલ્યા આ બંને બહેનો તેમજ લંડનથી આવેલ આશિક, કવિત અને સુહાની સતત ભાઈશ્રીની સેવામાં ખડે પગે ઊભાં રહ્યાં હતાં.

ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં વિતેલા આ ૧૫ દિવસો જીવનના સૌથી વધુ પુણ્યાત્મક દિવસો રહ્યા. પરમ કૃપાળુ દેવનું વચન છે કે સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો, તે સૌએ સાક્ષાત અનુભવ્યું.

અહીંયાંની કમિટી અને તેમની સાથે જે અન્ય મુમુક્ષુઓ વ્યવસ્થામાં જોડાયા અને ભાઈશ્રીની આ ધર્મયાત્રાને સફળ કરવામાં યોગદાન આપ્યું છે તે સર્વને વંદન અને ધન્યવાદ. તમે બધાંએ ખૂબ અમારું ધ્યાન રાખ્યું અને સુવિશેષ પ્રભાબેન, નેમચંદભાઈ તથા નીલ્યા, નૈતિક, આશિક, તરંગ અને દીપા તે બધાં સતત સાથે રહ્યાં અને નાનામાં નાની જરૂરિયાતને

પૂરી પાડી અને તે બદલ તે બધાંનો વિશેષ આભાર માનું છું. કવિત ખાસ સેવા માટે લંડનથી ખાસ આવ્યો અને તે એટલો જાગૃત હતો કે ભાઈશ્રી માંગે તે પહેલાં જ વસ્તુ હાજર હોય.

આપ સૌની ભાઈશ્રી પ્રત્યેની ભક્તિ જોઈને પણ અમારું અંતર ધર્મભાવનાથી ગદ્ગાદિત થાય છે.

One of you has expressed as,

15 Amazing days in which showers of spirituality that drenched us. We feel so cleansed, so pure, so divine. We feel truly blessed. We do not want him to go back to India as it his presence that awakens us from slumber of delusion, his words activates our spirituality, his love, his divinity makes us confident that we too under his shelter can reach the heights that he has reached.

He has just not given us a spark but has ignited a fire in us. It is now upon us to keep that fire burning and that is possible only when we keep him alive in us by living as per his commands.

—○—○—

શિષ્યનું જીવન ગુરુ સાથે જોડાયેલું રહેવું જોઈએ. આપણું જીવન ભાઈશ્રી સાથે જોડાયેલું રહેવું જોઈએ. ગુરુઆજ્ઞાનું સમજાણ સાથે પાલન, વાંચન કરતા હોઈએ ત્યારે વચનામૃતમાં સદ્ગુરુના ગુણો, જ્ઞાનીની દશા, સદ્ગુરુનું મહાત્મ્ય — આમ સતત તેના પાને પાને અને પત્રે પત્રે રહેલું છે. તે વાંચતા આપણા ગુરુ આપણી સન્મુખ થવા જોઈએ અને અંતરમાં તેમના

પ્રત્યેની અને તેમના બોધ પ્રત્યેના ઉલ્લાસ ભાવ સાથેનું એક અનન્ય જોડાણ જીવે અનુભવવાનું છે.

સત્સંગ દ્વારા ભાઈશ્રીની સી.ડી.ને જોઈને તેમજ સદ્ગુરુ પ્રસાદ કે જે ત્રિમાસિક આધ્યાત્મિક સમાચાર પત્ર છે તેને રસપૂર્વક વાંચવું.

બે મહિને એક વાર અથવા તો પ્રસંગે, સત્સંગ સમયે જ્યારે બધા સાથે હોય ત્યારે ભાઈશ્રીને ફોન કરવો. જો ભારત આવી શકાય તો આશ્રમમાં આવીને રહેવું.

વ્યક્તિગત પત્ર લખવા અથવા કંઈ મહત્વનું હોય તો ફોન દ્વારા સંદેશો મોકલવો.

એમણે આપેલા ઉપદેશને વાગોળતા રહેવું, તે ઉપદેશ સંસ્કારિત થાય તેનો રસ આપણા ચારિત્રમાં ઉતારે અને જીવન મૂળથી બદલાય. □

કબીરજી કહે છે કે,

કસ્તુરી કુંડલ બસે, મૃગ હુંઠે બન માંહિ;
એસે ઘાટ મેં પીવ હૈ, દુનિયા જાને તહિ.

હરણની નાભિમાં જ કસ્તુરી રહેલી છે, પરંતુ હરણ તેને વનમાં શોધ્યા કરે છે પણ મેળવી શકતો નથી. એવી જ રીતે આપણા અંતઃકરણમાં જ પ્રિયતમ પરમાત્મા બિરાજમાન છે, પરંતુ દુનિયાના પ્રાણીઓને એની ખબર નથી.

જેમ ભૌતિકપણે હંગા, જમુના, સરસ્વતીનો સંગમ પ્રયાગમાં થાય છે તેમ આ ત્રણોનો સંગમ આપણી અંદર થઈ રહ્યો છે તેમાં લીન થવાથી અંતમુર્ખતા આવે છે અને આગળ વધતાં પોતાના પરમાત્મ સ્વરૂપને પોતાની અંદર જ નિહાળે છે.

વીતરાગનો કહેલો માર્ગ

‘વીતરાગનો કહેલો પરમ શાંતરસમય ધર્મ પૂર્ણ સત્ય છે, એવો નિશ્ચય રાખવો. જીવના અનનાધિકારીપણાને લીધે તથા સત્પુરુષના યોગ વિના સમજાતું નથી; તો પણ તેના જેવું જીવને સંસાર રોગ મટાડવાને બીજું કોઈ પૂર્ણ હિતકારી ઔષધ નથી, એવું વારંવાર ચિંતવન કરવું.’

વીતરાગ એટલે કોણ ? અર્થાત્ જેણે સંપૂર્ણપણે મોહનીય-દર્શન મોહનીય અને ચારિત્ર મોહનીયનો ક્ષય કરેલો છે તે વીતરાગ કહેવાય છે. તેઓને યથાખ્યાત ચારિત્ર વર્તી રહ્યું છે. વીતરાગ દ્વારા કહેવામાં આવેલો, પ્રરૂપવામાં આવેલો ધર્મ પરમ-ઉત્કૃષ્ટપણે શાંત દશામય સ્થિતિ પ્રગટ કરવા માટે છે. તેથી વીતરાગ દ્વારા પ્રરૂપવામાં આવેલો ધર્મ પરમ શાંત રસમય રહેલો છે અને એવો નિશ્ચય રાખીને પણ ચાલવાથી આપણું કલ્યાણ જ રહેલું છે. વળી, આપણી પાત્રતા ન હોવાને લીધે તથા પ્રત્યક્ષ સત્પુરુષના યોગ વિના આ વાત કે હકીકત આપણાને સમજવામાં આવતી નથી. પણ જો આપણે સુવિચારણા કરીએ તો ચોક્કસ આપણને એમ ખાતરી થશે કે સંસારરૂપી રોગ જે લાગુ પડેલો છે તેનો નાશ કરવા માટે, ક્ષય કરવા માટે તેના જેવું બીજું પૂર્ણ હિતકારી ઔષધ રહેલું નથી, તેમ વારંવાર ચિંતવન કરવું અને તેમાં સ્થિતિ કરવા માટે પુરુષાર્થ આદરવો. વળી, આગળ કહે છે કે, ‘આ પરમ તત્ત્વ છે, તેનો મને સદાય નિશ્ચય રહો; એ યથાર્થ સ્વરૂપ મારા હદ્યને વિષે પ્રકાશ કરો, અને જન્મ-મરણાદિ બંધનથી અત્યંત નિવૃત્તિ થાઓ, નિવૃત્તિ થાઓ !!’

વીતરાગ દ્વારા પ્રરૂપવામાં આવેલો આત્મધર્મ

એ પરમ તત્ત્વરૂપ છે. એ જ મારું સ્વરૂપ છે. હું એ - મય રહેલો છું. તે પ્રકારનો નિશ્ચય મને સદાને માટે મારી અંદર જાગૃત રહ્યા કરે અને તે આત્મસ્વરૂપ જે મારું પોતાનું સ્વરૂપ છે તેનો યથાર્થપણે મારા હદ્યને વિષે પ્રકાશ પામો. જેથી મારા જન્મ-મરણના બંધનથી છુટકારો થઈ જાય એટલે જન્મ-મરણથી નિવૃત્ત થઈ જાઉં એવી ભાવના ભાવી રહ્યો છું. વળી આગળ કહે છે કે,

‘હે જીવ ! આ કલેશરૂપ સંસાર થકી, વિરામ પામ, વિરામ પામ; કાંઈક વિચાર, પ્રમાદ છોડી જાગૃત થા ! જાગૃત થા ! નહીં તો રત્નચિતામણિ જેવો આ મનુષ્યદેહ નિષ્ઠળ જશે !’

આટલી વિચારણા કર્યા પછી જીવ ! પોતાને જ સંબોધન કરીને કહે છે કે, હવે તો કલેશ-કષાયોથી ભરેલા સંસારભાવોથી, તેમાં રહેલા પદાર્થોને કારણે ઊભા થતા રાગ-દ્વેષાદિ આદિ ભાવોથી પાછો ફરી જા ! તે ભાવોમાં જવાને બદલે તેમાંથી વિશ્રાંતિ ગ્રહણ કરી લે. અનાદિ કાળથી તું પ્રમાદભાવમાં - સંસાર અને સાંસારિક પદાર્થમાં રાચી રહ્યો છે તેનો ત્યાગ કરીને સ્વભાવ ભાવમાં જાગૃતિ પ્રગટાવી સંસાર ભાવથી પર થઈ જા. જો તું આમ નહીં કરે તો દુર્લભ એવો રત્નચિતામણિથી પણ અમૂલ્ય મનુષ્યદેહ મળેલો છે તે નિષ્ઠળ જશે, અર્થાત્ સંસાર પરિબ્રમણનો નાશ નહીં થઈ શકે. પૂર્વ થયેલા મહાક્ષાનીઓ કહી રહ્યા છે કે એક વાર મનુષ્યભવ મળ્યા પછી તે ફરી મળવો અત્યંત પણે દુર્લભ રહેલો છે. તેમાં પણ ધર્મ કરવા માટેની અનુકૂળતાવાળો મનુષ્યભવ મળવો તો અત્યંત અત્યંત દુર્લભ કહેવામાં આવ્યો છે. આ ભવમાં તને આવી અનુકૂળતાઓ પ્રાપ્ત થયેલી છે તો તેનો

સદ્ગુરૂ પ્રસાદ • જૂન - ૨૦૧૩

સદ્ગુરૂપ્રયોગ કરી લે. એટલે કે —

‘હે જીવ ! હવે તારે સત્પુરુષની આજ્ઞા નિશ્ચય
ઉપાસવા યોગ્ય છે. ઓં શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ’

હે જીવ ! તને આ ભવમાં સત્પુરુષનો યોગ
પ્રાપ્ત થયો છે. તેઓ તરફથી મોક્ષમાર્ગની આરાધના
કરવારૂપ માર્ગ અને માર્ગદર્શન મળેલું છે. તો તેનો
સદ્ગુરૂપ્રયોગ કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થયેલો છે તેથી
સત્પુરુષ દ્વારા જે આજ્ઞાઓ પ્રાપ્ત થાય તે નિશ્ચય પણે
ઉપાસવા યોગ્ય, આરાધવા યોગ્ય છે.

અંતે એમ કહ્યું કે આધિભૌતિક, આધિદૈવિક
અને આધિમાનસિક શાંતિને પ્રાપ્ત થઈએ. ‘હે કામ !
હે માન ! હે સંગઉદ્ય ! હે વચન વર્ગાજ્ઞા ! હે મોહ !
હે મોહ દ્યા ! હે શિથિલતા ! તમે શા માટે અંતરાય
કરો છો ? પરમ અનુગ્રહ કરીને અનુકૂળ થાઓ !
અનુકૂળ થાઓ !’

હે કામ ! ઉદ્ય તમે હવે મારા પર અનુગ્રહ કરી
ઉભા ન થાઓ, તમારે કારણે હું રખડ્યો છું માટે
હવે તમે શાંત થઈ જાઓ.

હે માન ! તારો સંગાથ કરીને અનંતકાળથી
રખડી રહ્યો છું. માટે હવે શાંત થઈ જાઓ.

હે સંગ ઉદ્ય ! બાધ્ય સંગમાં સુખ માનીને અત્યાર
સુધી સંસારમાં રખડ્યો છું. માટે હવે નવા સંગ ન
થતાં જૂના સંગના ઉદ્યો શાંત થઈ જાઓ. જેથી હું
મારા સ્વરૂપમાં સ્થિર થઈ જાઓ.

હે વચન વર્ગાજ્ઞા ! વચનના બોલવાથી રાગ-
દ્વેષ, કષાય ભાવો ઉભા થતા રહ્યા હોવાથી હું રખડી
રહ્યો છું, માટે તમે હવે મૌન થઈ જાઓ જેથી મારાં
પરિભ્રમણ હું ટાળી શકું. વચનનું મૌન ધારણ કરી
નવા કર્મના પંજામાંથી છુટકારો મેળવવાનો પુરુષાર્થ

કરતો રહું.

હે મોહ ! તારો સંગ કરવાથી અનંતકાળથી
રખડી રહ્યો છું, કારણ કે તારા સંગને કારણે સાચા
સ્વરૂપને ઓળખવામાં પ્રમાદી થઈ રહ્યો છું. માટે
હવે તમે પણ રવાના થાઓ.

હે મોહ દ્યા ! કુઠુંબીજનો પ્રત્યેની ખોટી દ્યા,
જે મોહને કારણે ઉભી થયેલી છે માટે મોહદ્યા
સંબોધન કરી તેને પણ શાંત થવા માટે વિનંતી કરી છે
અર્થાત્ આ પ્રકારની દ્યાનો ત્યાગ કરવાનો છે.

હે શિથિલતા ! જીવ પોતાને ગમતી વસ્તુમાં
રાચી શિથિલતા દાખવતો નથી પણ અણગમતી
વસ્તુમાં કે વાતમાં જાગૃત ન રહેતાં તેને દૂર કરવામાં
શિથિલ બની જાય છે જે આત્માને રખડાવવાનું કાર્ય
કરે છે.

તમે બધા ભેગાં થઈ મને મારા સુખથી વંચિત
રાખવામાં બાધારૂપ કેમ બની રહ્યા છો ? માટે આપને
વિનંતી કરું છું કે મારા પર અનુગ્રહ કરી અનુકૂળ
બની જાઓ કે જેથી હું તમારા સહારા વડે સંસાર
સાગર પાર ઉતારી જાઓ. □

એક ઘડી આધી ઘડી, આધી મેં પુનિ આધ;
તુલસી ! સંગત સંત કી કટે કોટિ અપરાધ.
અહીં અપરાધ એટલે આપણા દ્વારા કરવામાં
આવેલા અશુભ કર્મો, ઈન્દ્રિયોનો ભોગવટો, તેના
વિષયોનો ભોગવટો કરતાં પરિણામ કષાયી થયા
હોય તેનો ક્ષય, સંતના સંગથી, તેણે આપેલા
ઉપદેશને પરિણમાવવાથી ક્ષણવારમાં થઈ જાય છે.
સત્સંગના પ્રભાવે કાયમી પાપવૃત્તિના વિરામની
તૈયારી જ પરમાત્મસ્વરૂપની પાસે લઈ જાય છે.

ॐ

समरो पंचसूत्र अधिकार,
    ऐ छे बार अंगनो सार;
अनु पहेलुं सूत्र अगाध,
    भाईश्रीએ कर्या अर्थ अपार.

पाप प्रतिघात नित्य करो तो,
    प्रगटे गुणो अनंत;
गुणना बीजनुं रोपण थातां,
    पाये भवनो अंत. १

ऋ अनादि, संसार अनादि,
    अनादि कर्म संयोग;
हुःभ रुप हुःभ फળ देनारो,
    हुःभ अनुबंध प्रयोग. २

शुद्ध धर्मथी थाये उच्छ्रेद,
    पाप नाश ऐनो भेद;
तथा भव्यता पामी सौ कोઈ,
    टाणो भवनो भेद. ३

चार शरणा डेये धरो ने,
    हुङ्कृत गरहा करो;
सुर्कृतनुं अनुमोदन करता,
    भवसागर पार तरो. ४

बापुज्ञी यादी जरे छे,
    नायरोभी गाम मोजार;
पंचसूत्रना पठनथी वर्ते,
    भाईश्रीनो ज्यज्यकार. ५

समरो पंचसूत्र अधिकार,
    ऐ छे बार अंगनो सार.

— ब्रह्मनिष्ठ मिनणबेन

૬૭ બોલની સજગાય

सમકિતના એકેક બોલને, હેયા માંહે ઉતાર,
भાઈશ્રીની કરુણામય વાણી, કરે છે એ જ પોકાર.
सમકિતના એકેક બોલને...
સત્યદેવ, સત્યગુરુ, સત્યધર્મની, હૃદયમાં શ્રદ્ધા અપાર,
ભાઈશ્રી કહે શ્રદ્ધા જ છે, મુક્તિ ધામનું દ્વાર.
સમકિતના એકેક બોલને... ૧
સુશ્રૂષા, ધર્મરાગ ને વૈયાવચ્ચ, એ છે ભક્તિનો સાર,
ભાઈશ્રી જણાવે આ ત્રાણ લિંગ, કરે જીવનો ઉદ્ધાર.
સમકિતના એકેક બોલને... ૨
દસ પ્રકારે વિનય કર્યો, શિષ્ય પામે સદ્ગુરૂખ,
ભાઈશ્રીની કૃપા જો વરસે, તો વર્તે અંતર શોધ.
સમકિતના એકેક બોલને... ૩
મન, વચન કાયાની શુદ્ધિ કરી, પાંચ દૂષણ ત્યાગ,
ભાઈશ્રી પ્રતિ મનમાં ઉલ્લસે, અતિ પ્રશસ્તરાગ.
સમકિતના એકેક બોલને... ૪
આઠ પ્રભાવક શાસનાના, શોભે પાંચ ભૂષણ,
ભાઈશ્રીમાં સધળા ગુણો દેખી, પૂજું એમના ચરણ.
સમકિતના એકેક બોલને... ૫
પાંચ લક્ષણ સમકિત તણાં, છ જ્યાણાને જે પાળે,
ભાઈશ્રી સમ અંતરમુખ થઈ, સધળાં કર્માને બાળે.
સમકિતના એકેક બોલને... ૬
છ આગાર સાચવી, છ સમકિત ભાવના ભાવો,
ભાઈશ્રી વહે મન સ્થિર કરી, સ્વ સ્વરૂપમાં આવો.
સમકિતના એકેક બોલને... ૭
આતમા છે તે નિત્ય છે, કર્તા ભોક્તા છે,
આત્માનો મોક્ષ છે, મોક્ષનો ઉપાય છે.
સમકિતના એકેક બોલને... ૮
સમકિતના છ સ્થાનકનું, ધ્યાનમાં ચિંતન કરો,
બાપુજી જેમ અસંગ બની, ભવસાગર તરો.
(ગુરુમાં જેમ આતમ મૌન બની, ભવસાગર તરો.)
સમકિતના એકેક બોલને... ૯
— બ્રહ્મનિષ્ઠ મિનળબેન

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર

‘જ્ઞાનીપુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જેવી છે.’

પ.પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર અને આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરથી સાધકના જીવનમાં આમૂલ પરિવર્તન સર્જાતું હોય છે અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

એપ્રિલ-૨૦૧૩ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૬૦

એપ્રિલ માસમાં તા. ૧૧-૦૪-૨૦૧૩થી તા. ૧૫-૦૪-૨૦૧૩ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન શિબિરમાં કુલ ૪૫ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૧૦, ચિંતનના ૧, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૧૮ અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૧૫ સાધકો હતા.

આરાધના શિબિરમાં ૧૨ સાધકો હતા. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૩, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૨ અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૭ સાધકો હતા. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૫ સાધકો હતા.

એકાંત મૌન શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીનો વિષય પૂર્ણ ન્યાયવિશારદ ન્યાયાર્થ મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ પશોવિજયજી કૃત સમકિતના ‘સડસઠ બોલની સજ્જાય’ પુસ્તકમાંથી હતો. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ આ વિષય ખૂબ જ સરળતાથી બધાય સાધકો સમજ શકે તેવી સરળ ભાષામાં કથાઓ સહિત સમજાવેલ જેથી સર્વ સાધકો ઉલ્લાસિત થઈ ગયેલ. સમકિતના કેવા કેવા ગુણો હોવા જોઈએ તે જાણી શક્યા.

આરાધના શિબિરમાં બીજા પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.પ્ર. રસિકભાઈનો વિષય શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રાણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના પરમસભા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા પુસ્તકમાંથી પ.પૂ. શ્રી કાળિદાસભાઈના પત્રો તથા પદો પત્ર નં. ૭થી તથા પદ નં. ૨૦થી ખૂબ જ સરળ રીતે સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં વિવિધ ક્ષેત્રો – અમેરિકા, લંડન, કલકત્તા, મુંબઈ, જેતપુર, અમદાવાદ, રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર, ભૂજ, બોટાદ, કૃષ્ણાનગર અને સાયલાથી આવેલ હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : એપ્રિલ-૨૦૧૩ ના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- ★ ધ્યાન કરવાથી આત્મશાંતિ ખૂબ જ રહે છે. ધ્યાનથી સ્થિરતામાં દિન-પ્રતિદિન વધારો થતો જણાય છે. ચિંતન દ્વારા ધ્યાન કરતાં ઊંડાશમાં આત્મલક્ષે સ્થિરતા વધે છે. ઘણી વખત મનની એકાગ્રતા થતાં અંતર્મુખ થઈ જવાય છે અને સ્થિરતા પણ વધતી જણાય છે. ઘણી વખત અવનવા અનુભવ થાય છે. પરંતુ તેમાં દાધ્યાભાવ રહે છે. ચિંતનની ધારા ક્યારેક તૂટે છે. પરંતુ સાધન પર સ્થિર થતાં ચાલુ રહે છે. ક્યારેક તો ઉપયોગ આત્મપ્રદેશોમાં આત્મલક્ષપૂર્વક સ્થિર રહે છે. એ સમયે શાસ પણ

ધીમા થઈ જાય છે. દેહ ના હોય તેવું અનુભવાય છે.

— ઉચ્ચય શ્રેષ્ઠી

- ★ ધ્યાનમાં જાગૃતિ સાથે ચિંતન ગાહું થતું હતું ત્યારે ચિંતન થોડીવાર માટે બંધ થઈ ગયું ત્યારે દેહ અને આત્મા સાવ જુદા છે તેવો અનુભવ થયો ત્યારે ખૂબ જ આનંદ થયો. તે આનંદ ઘણો ટાઈમ રહ્યો. પાછું ચિંતન ચાલુ થઈ ગયું તેથી આત્માનો દઠ નિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે. જ્ઞાયક આત્મા તરફ વધારે લક્ષ રહે છે, તેથી સાધના કરવામાં આનંદ આવે છે.
- ઉચ્ચય શ્રેષ્ઠી
- ★ ધ્યાનમાં ચિંતન વખતે ઘણીવાર ચિંતન અટકી જતાં, જાગૃતિ હોય એમ લક્ષબિંદુ પર જ સ્થિર રહેવાય, ત્યારે સ્પષ્ટ જ્ઞાયક સ્વભાવ, ત્રણેક ધ્યાનમાં ચિંતન અટકતાં શરીર જાણે છે જ નહીં, માત્ર જ્ઞાયકતામાં એકાકાર થવાય. થોડી પળો માટે આવું થાય પણ હળવાશ અને આનંદ વેદાય. શિબિર દરમ્યાન વધુ પ્રમાણમાં લક્ષબિંદુ પર રહેતાં સહેજે દાયાપણે રહેવાતું હતું.
- ઉચ્ચય શ્રેષ્ઠી
- ★ આ શિબિર દરમ્યાન ધ્યાનોમાં એકાગ્રતાપૂર્વકનું ચિંતન-મનન થતું રહેતું. ઘણી વાર ચિંતન-મનન છૂટી જતું ત્યારે જે પરમ આનંદની અનુભૂતિ થતી જે લખી જણાવવું મારા માટે શક્ય નથી. આ શિબિરથી ખૂબ ખૂબ દશા ઉપર આવી હોય તેમ સ્પષ્ટ લાગે છે.
- ઉચ્ચય શ્રેષ્ઠી
- ★ શિબિર દરમ્યાન ધ્યાનના સધન અભ્યાસથી લક્ષબિંદુ પર એકાગ્રતા સાધવાનો અભ્યાસ સૂક્ષ્મ થયો અનુભવાય છે. જ્ઞાતા-દાયા ભાવમાં જાગૃતિ વધતી જાય છે. જેના ફળ સ્વરૂપ દૈનિક કાર્યો કરતાં પણ લક્ષબિંદુ પર ડેન્યુનિટ થઈ કાર્ય કરવાનો અભ્યાસ થતો જાય છે. જેથી બેંદજાનની જાગૃતિ વધતી અનુભવાય છે. સ્ફૂર્તિ-શાંતિ અને આનંદ અન્ય કાર્ય કરતાં પણ અનુભવાય છે.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનમાં લક્ષબિંદુ ઉપર બ્રાન્ચર એકાગ્રતા થઈ ગયા પછી ખૂબ ખૂબ શાંતિ લાગે છે. ધ્યાનમાં ખૂબ મજા આવે છે, આનંદ આવે છે, ધ્યાન કરવું ખૂબ ગમે છે, ઠંડક લાગે છે, શરીર હળવું હોય અથવા ન હોય અથવા તેની સીમા ના હોય એવું લાગે છે. મનમાં ધ્યાલ આવે છે કે આટલું બધું સુખ મારી અંદર રહેલું છે છતાંય આ મન કેમ એમાં મસ્ત નથી રહેતું?
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ ધ્યાનમાં પરિણામ સુધરતાં હોય તેવું લાગે છે. સ્થિરતા સારી રહે છે, ત્યારે ખૂબ શાંતિ અને હળવાશ જણાય છે. શારીરિક કામો કરતાં લક્ષબિંદુ ઉપર રહેવાય છે અને ત્યાં દાયિ સ્થિર થતી જાય છે. કષાયો તથા વિષયોમાં મંદતા જણાય છે. સમભાવમાં રહેવાની પ્રેક્ટિસ થોડી થોડી થાય છે.
- પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ શિબિરમાં ધ્યાનમાં પરિણામો ઉત્તરોત્તર સુધરી રહ્યાં હોય એવું ચોક્કસ લાગે છે અને તેનો આનંદ છે. અંદરનો રસ્તો ધીમે ધીમે પણ સ્પષ્ટ થઈ રહ્યો હોય એવું લાગે છે. જેમ જેમ સ્થિરતા વધતી જાય છે તેમ તેમ વધુને વધુ અંતરમાં ઉત્તરવા પ્રેરણા થાય છે. સ્થિરતા સમયે વેદાતી શાંતિ અને આનંદ એ જ પોતાનો લાગે છે, એકાંત મૌનના પાંચ દિવસ ઓછા લાગે છે, અને અંતરમાં એમ જ રહ્યા કરે છે કે જ્યાં સુધી પૂરે પૂરો ઉધાડ ન થાય ત્યાં સુધી શિબિર Continue કરવી.
- અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ મનનાં પરિણામો જે સામાન્ય રીતે બાધ્ય જગતમાં ફરતાં હોય તે એકાંત મૌન શિબિરમાં શાંત પરિણામને પામે છે. મનના ભાવો શાંત થતા જાય છે. સાધનાને વેગ મળે છે, સાધના કરવાના ભાવમાં વધારો

થતો જાય છે. સાધનની રુચિ પણ વધતી જાય છે તથા મનમાં સતત એમ ભાવના રહ્યા કરે છે કે એકાંત મૌન સાધનાનો લાભ ચૂકવો નહીં.

— અર્ધપ્રામિ

- ★ ભાઈશ્રીએ ચાર સદ્ગુરુષા એટલે કે શ્રદ્ધા તેમાં કહું કે સદ્ગુરુ એટલે કે શાનીપુરુષ ગોતી લે અને તેમના પર શ્રદ્ધા કર અને તેમની આજ્ઞાનું પાલન નિષ્ઠાપૂર્વક કર. અમે તો સદ્ગુરુ એટલે કે આપનો આશ્રય લઈ લીધો છે અને અમને પૂરી શ્રદ્ધા છે. શ્રદ્ધા બુદ્ધિને તેજસ્વી બનાવે છે. સમજણના દીવાને જગમગતો રાખે છે. પાયો બળવાન બનાવે છે અને ગુડો ખીલે છે. પણ અમારો પુરુષાર્થ નબળો છે પણ આપના આવા સરસ સ્વાધ્યાયો સાંભળીને પુરુષાર્થ કરવાનું બળ મળે છે અને અમો ભાઈશ્રી તમારા આશીર્વાદથી ચોક્કસ સમ્યક્કદર્શન ગ્રામ કરીશું.

— અર્ધપ્રામિ

મે-૨૦૧૩ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૬૧

મે માસમાં તા. ૨૫-૫-૨૦૧૩થી તા. ૨૭-૫-૨૦૧૩ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ.

એકાંત મૌન શિબિરમાં કુલ ઉત્ત સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૮, ચિંતનના ૧, પૂર્ણપ્રામિના ૮ અને અર્ધપ્રામિના ૧૫ સાધકો હતા.

આરાધના શિબિરમાં ૧૦ સાધકો હતા. જેમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના ૨, પૂર્ણપ્રામિના ૩ અને અર્ધપ્રામિના ૫ સાધકો હતા. જેમાંથી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૪ સાધકો હતા.

એકાંત મૌન શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ. ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રીમદ્ કલિકાલ સર્વજ્ઞ હેમચંદ્રાચાર્ય રચિત યોગશાસ્ત્રનો ચોથો પ્રકાશ ‘આત્મજ્ઞાનના સાધન’ હતો.

આરાધના શિબિરમાં બીજા પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ.બ્ર. રસિકભાઈનો વિષય શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રાણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના પરમસભા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા પુસ્તકમાંથી પ.પુ. શ્રી કાળિદાસભાઈના પત્રો તથા પદો ખૂબ જ સરળ રીતે સમજાવેલ.

આ શિબિરમાં વિવિધ ક્ષેત્રો - લંડન, ઈન્ડોર, મુંબઈ, અમદાવાદ, વડોદરા, રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર, બોટાદ, પેટલાવદ અને સાયલાથી આવેલ હતાં.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : મે-૨૦૧૩ના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- ★ એકાંત મૌન શિબિરમાં ભાગ લેવાથી સાધનાનાં પરિણામોમાં ફાયદો જણાય છે. ધ્યાનમાં ચિંતન ગાહું થતાં સૂક્ષ્મ થાય છે. તેમ કરતાં ચિંતન અટકી જાય ત્યારે પોતાના સ્વરૂપમાં લીન થવાય છે. દિવસે-દિવસે હું માત્ર આત્મા હું તેવો નિશ્ચય બળવાનપણાને પામતો જાય છે. કોઈ પણ કિયા કરતાં સાધક આત્માનું લક્ષ રહે છે. તેથી સાધના સારી થતી જાય છે.
- ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ આ શિબિરમાં બધાં ધ્યાનો ખૂબ જ એકાગ્રતાપૂર્વકના ચિંતન સાથે થયેલ. જેમાં આનંદ અને શાંતિ

લાગતી હતી. આ બધાં ધ્યાનોમાં એક-બે ધ્યાન વખતે તો આત્માના ગુણોનું ચિંતન કરતા અને ઉપયોગને સાધન ઉપર સ્થિર રાખતા એકએક ધ્યાનમાં ચિંતન જ ન હોય, દેહ પણ ન હોય અને ખૂબ ખૂબ આનંદ અને શાંતિ અનુભવાતી હતી એટલે તેનું વેદન જ થયા કરતું. સ્પષ્ટ-જાગૃતિપૂર્વક અનુભવાયેલું ત્યારે થઈ આવેલ કે આ આનંદ-શાંતિનું વેદન હું આત્મા જ કરી રહ્યો છું. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી

- ★ શિબિરથી-ચાબુકથી નવચેતન મળે છે. એવી ને એવી રીતે ચાબુક મારો છો કે જલદી ખ્યાલ આવતો નથી. હસતાં-હસતાં બધું જ કહી દો છો ને કાંઈ બાકી રાખતા નથી. ધીમી પણ પ્રગતિ થાય છે. ગ્રમાદ ઓછો થાય છે. વધુ પાત્રતા કેળવવા ઝડપથી પ્રગતિ કરવા ઘણા સંકલ્પો કરાય છે. થોડા જ અમલમાં આવી શકે છે. — ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
- ★ મેરે પાપ કા ઉદય હૈ, કણેન્દ્રિય બહુત ખરાબ હો ચૂકી હૈ, ફિર ભી પુસ્તક કે સહારે સમજને કા પ્રયાસ કરતા હું. પ્રશિક્ષણ કા જો વિષય હૈ ઉસે સાધના મેં સહાયતા મિલતી હૈ. ઉનકી અમૃતવાણી કા અસર હોતા હૈ. શિબિર મેં પ્રોગ્રેસ લગ રહા હૈ. શિબિર પૂર્ણ આનંદ વ શાંતિ સે બિતને જા રહી હૈ. વ્યવસ્થા બહુત અચ્છી ચલ રહી હૈ. સમય કે અનુકૂલ હૈ. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ આ વખતની શિબિરમાં પણ ઉત્તરોત્તર ધ્યાન સારાં ને સારાં જ થતાં ગયા. પરંતુ આ વખતે ‘સ્થિરતા’ પણ ચમત્કારિક રીતે ખૂબ ખૂબ સારી રહી અને તેનાથી એકદમ શાંતિ-આનંદનો અનુભવ થયો. થાક જેવું તો બિલકુલ લાગ્યું જ નહીં. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- ★ આ શિબિરમાં છેલ્લાં ૪ દિવસમાં જે પ્રગતિ કરી છે તે છેલ્લાં ૪ વર્ષમાં નથી કરી એવું લાગ્યું કે વિચાર-શક્તિ ખૂલ્લી ગઈ છે. જાગૃતિ-ધ્યાનમાં અને ધ્યાનની બહાર પણ વધી ગઈ છે. ધ્યાનમાં ઘણી વધારે શાંતિ અને સ્થિરતા મળે છે. શિબિર પહેલાં મોટા ભાગના ધ્યાનમાં વધારે સમય ભળવાનું થતું હતું જ્યારે આ શિબિરમાં ઘણા ધ્યાનમાં મોટા ભાગના સમયમાં જાગૃતિ રહી. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ મૌન રહેવાનું પહેલાં અધ્યરું લાગતું હતું પણ શિબિરોમાં મૌન રાખીને મને તો ફાયદો જ થયો છે. ન બોલવાથી સમય ખૂબ મળે અને તે સમયનો ધ્યાન-વાંચન-મનનમાં ઉપયોગ લઈએ. આમ થવાથી આધ્યાત્મિક વિષયોમાં વધુ ને વધુ રસ પડતો થઈ ગયો છે. એકલા રહેવાથી જે ભય હતો તે તો સાવ જ દૂર થઈ ગયો અને એકાંતનું મહત્વ સમજાયું. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- ★ Maintaining Maun (મૌન) I found was not difficult as I had anticipated. There was no other worldly worry. This is the only time I can remember having to myself with nothing else to bother me or distract me. I actually started feeling calmer and more satisfied. Keeping an eye on my thoughts and vices (કષાયો) made me feel lighter. I felt that I had made progress in my Sadhana. — અર્ધપ્રાપ્તિ

જૂન-૨૦૧૩ની એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : ૬૨

જૂન માસમાં તા. ૨૨-૬-૧ ઉથી ૨૬-૬-૧ ઉના યોજવામાં આવેલ એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં કુલ ૬૨ સાધકોએ ભાગ લીધેલ જેમાં ૭૨ શ્રેણીમાં ૧૩ સાધકો, ચિંતનમાં ૧ સાધક, પૂર્ણપ્રાપ્તિના ૨૭ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિના ૨૧ સાધકો હતાં.

આ માસની આરાધના શિબિરમાં કુલ ૧૬ સાધકો હતાં. જેમાં ૭૨ શ્રેણીનાં ૪ સાધકો, પૂર્ણપ્રાપ્તિનાં ૫ સાધકો અને અર્ધપ્રાપ્તિનાં ૭ સાધકો હતાં, જેમાં શ્રી રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલ ૭ સાધકો હતાં.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય ‘ચાર ભાવનાઓ – મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા અને માધ્યસ્થ ભાવના’ હતો જે મુનિ શ્રી તત્ત્વાનંદ વિજયજી મહારાજ કૃત-ધર્મબીજ પુસ્તકમાંથી લીધેલ. સર્વ સાધકોને થઈ આવ્યું કે જીવનમાં ડગલે ને પગલે આ ભાવનાઓનો સદ્ગુર્યોગ કરી આધ્યાત્મિક જીવનને ઉત્તેત બનાવવું, ભાવનાઓ અનુસાર જીવન બનાવી આધ્યાત્મિકતાના સર્વોચ્ચ શિખરને પામી લેવું.

આરાધના શિબિરમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનું એકાંત મૌન આરાધના શિબિરનું પ્રશિક્ષણ તે જ સમયે અન્નપૂર્ણા હોલમાં ટી.વી., વિદ્યાર્થી દ્વારા લઈને ટેલીકાસ્ટથી આરાધના શિબિરના સાધકોને લાભ આપવામાં આવેલ.

આરાધના શિબિરમાં બીજું પ્રશિક્ષણ બ્ર.નિ. લાલિતાબેને શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃત પુસ્તકમાંથી પત્રાંક - ૩૦૧, ૩૩૧, ૫૨૫, ૫૬૮, ૫૭૨ અને ૬૦૬ લીધેલ.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં લંડન, મુંબઈ, અમદાવાદ, રાજકોટ, ઈન્દોર, વડોદરા, પેટલાવદ, થાન, સુરેન્દ્રનગર, બોટાદ, વલસાડ અને સાયલા એમ જુદાં જુદાં ક્ષેત્રોમાંથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિર : જૂન-૨૦૧૩ ઉના સાધકોની ફળશ્રુતિ

- ★ બધાં ધ્યાનો એકાગ્રતાપૂર્વક, ઊંડાણપૂર્વકનાં ચિંતન, મનનથી થયેલાં. બે ગ્રણ ધ્યાનમાં તો ચિંતન-મનન કરતાં જ્યારે ચિંતન-મનન બંધ થઈ જતાં દણ્ણ અવલંબન ઉપર આવી સ્થિર થઈ જતી કે ત્યાંથી દૂર થવાતું જ નહીં ત્યારે જે અદ્ભુત આનંદ-હર્ષ-હરભ અનુભવાતાં હતાં કે એવો ક્યારેય આનંદ અનુભવેલ નહીં. એ સમયે તો નહીં શરીર કે નહીં અન્ય કાંઈ; કેવળ અવલંબન ઉપર જ સ્થિરતા અને અપૂર્વ આનંદનો જ અનુભવ અનુભવ્યા કરાતો હતો. આવું બધાં ધ્યાનોમાં થાય તો કેવું સારું એવા હાવભાવ હાલ પણ વર્તાયા કરે છે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- ★ શિબિર ભરવાથી ઘણો જ ફાયદો થાય છે. ધ્યાન સારાં થાય છે. ચિંતન ગાહું થાય છે. ચિંતન ધૂટી જાય છે ત્યારે સુખનું વેદન થાય છે, થોડી વાર આવી સ્થિરતા રહે છે. બહારનું બધું જ ભૂલી જવાય છે જાણો અંદર જ રહીએ તેમ થાય છે, ખૂબ જ આનંદ આવે છે, કલાક ક્યાં થઈ જાય છે, તેની ખબર પડતી નથી. – ઉચ્ચ શ્રેણી

-
- ★ આ શિબિર દરમ્યાન આખો દિવસ જાગૃતિનો પુરુષાર્થ ચાલુ હતો, ધ્યાન દરમ્યાન એક વખત દેહ, મન, કર્મનાં ઉદ્ય, વિચાર, વિકલ્પ, બધાથી ઉપર ઊઠી ધીમે ધીમે ઉપયોગ જ્ઞાનસ્વરૂપ તરફ વળતો હતો, આ ધ્યાન ચાલુ જ રહે તેવો ભાવ થતો હતો. – ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠી
  - ★ શિબિરના દિવસો અમારા માટે સોનેરી દિવસો છે, પાંચ દિવસ સતત આપ સર્વના જ્ઞાનનો લાભ મળે છે, આ એક અમૂલ્ય લ્હાવો છે. જિંદગીના આ દિવસો અમારા માટે યાદગાર દિવસો બની રહેશે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
  - ★ આ શિબિરથી મારા રોજના જીવનમાં તેમજ આધ્યાત્મિક જીવનમાં ધંડો જ ફેર પડતો જાય છે, કારણ વગર બોલવું ગમતું નથી. મારામાં રહેલી ચંચળતા ઓછી થતી જાય છે, વૈરાગ્ય ઉપશમ વધતાં જાય છે, મારામાં રહેલા રાગ-દ્રેષ્ટ ધંડા જ ઘટી ગયા છે, મનમાં નાની નાની વાતોથી હર્ષ-શોક થતા નથી, બધી જગ્યાએ કર્મના ઉદ્યને જોઉં છું. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
  - ★ શિબિર દરમ્યાન ધ્યાનમાં સધન અત્યાસથી ઉપયોગની લક્ષ્યબિંદુ પર એકાગ્રતા સૂક્ષ્મ થતી જાય છે, સ્થિરતા અને આનંદની ક્ષણો વધતી અનુભવાય છે, ધ્યાનનાં અત્યાસથી વ્યાવહારિક જીવનમાં મૌન રહેવાનો, અસંગ રહેવાનો, વાણી-વિલાસથી બચવાનો ભાવ દઢ થતો જાય છે, સ્વભાવ એકાંતપ્રિય અંતર્મુખ બનતો જાય છે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
  - ★ ધર્મભીજ પુસ્તકમાંથી ચાર ભાવનાઓ સુંદર શૈલીથી સમજાવી તે અમારા વહેવારુ જીવનમાં ખૂબ જ ઉપયોગી થાય તેવી છે. આ વિષય અમારા માટે ધંડો જ ઉપકારી છે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ
  - ★ એકાંતમાં રહી સાધના કરવાના ભાવમાં સતત વધારો થાય છે, આવી સાધના કરવાના ભાવ હદ્યમાં સતત રહ્યા કરે છે, એકાંતમાં રહી સાધના કરવાનો અમૂલ્ય અવસર પ્રાપ્ત થવાથી સાધના કરવાના ભાવમાં ઉછાળો આવે છે, સતત મનમાં એમ રહ્યાં કરે છે કે આવો અવસર મળે તો જતો કરવો નહીં, લાભ લઈ જ લેવો. – અર્ધપ્રાપ્તિ
  - ★ આપની જ્ઞાનધારાની નિશ્ચામાં દોષોને દૂર કરી ગુણોની પ્રાપ્તિ કરી, દર્શન મોહ, અજ્ઞાનને હટાવીને આત્માની ઓળખાણ કરવાની પરમ શક્તિ મળે. – અર્ધપ્રાપ્તિ
  - ★
  - ★ ધ્યાનનાં પરિણામ ખૂબ સારાં રહ્યાં, પહેલા દિવસથી જ સર્વ સાંસારિક વિચારો નાશ પામ્યા, મન આધ્યાત્મિક વિચારોમાં લીન રહ્યું, એકથી દોઢ વર્ષ પહેલાં અનુભવેલી મનની સ્થિરતા આ વખતે પાછી અનુભવવામાં આવી, ધ્યાનમાં અંતર અનુભવ પણ બે-ગ્રાણ અલગ જાતના થયા. મન પ્રફુલ્લિત રહેતું થયું, રસનો પ્રવાહ વિશેષ રહ્યો, જેનું પાન કરવાથી શાંતિ લાગતી હતી. – અર્ધપ્રાપ્તિ

ઉપાસના વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્ર, સુરેન્દ્રનગર

નવા મકાનનો ઉદ્ઘાટન સમારોહ

તા. ૬ જૂન, ૨૦૧૩ના રોજ શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ, સાયલા દ્વારા ઉપાસના વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્રના નૂતન મકાનનો ઉદ્ઘાટન સમારોહ સુરેન્દ્રનગરમાં કરવામાં આવ્યો. સુરેન્દ્રનગર જેવા શહેરમાં ૪૦૦૦ ચો. ફૂટની વિશાળ જગ્યામાં આ કેન્દ્ર શરૂ કરેલ હોવાથી મોટી સંખ્યામાં લોકો આ સેવાનો લાભ લઈ શકશે. તે ઉપરાંત મકાનનું કમ્પાઉન્ડ બાળકોની રમત-ગમતની સુવિધા માટે વાપરવામાં આવશે. આ કેન્દ્ર દ્વારા અનેક વિકલાંગ બાળકોને સ્વાધીન બનવાની તક મળશે. તેઓ પોતાનું જીવનકાર્ય પોતે પોતાની મેળે કરી શકે એવા સક્ષમ બનશે.

નૂતન મકાનમાં સવારે બ્રહ્મનિષ અને મુમુક્ષુઓ દ્વારા નવસ્મરણ અને સ્નાન પૂજા કરવામાં આવી. પ.પુ. ભાઈશ્રીના સાંનિધ્યમાં, રાજ્યસભાના સાંસદ શ્રી શંકરભાઈ વેગડ, પૂર્વમંત્રી તથા લીલાબી, સાયલા ધારાસભ્ય શ્રી ડિરીટસિંહ રાણાસાહેબ, વઠવાણ ધારાસભ્ય શ્રી વધ્યાબેન દોશી, દૂધરેજ નગરપાલિકા પ્રમુખ શ્રી વિપીનભાઈ ટોળીયા, સુરેન્દ્રનગર શ્રી પ્રગતિ મંડળના શ્રી સરોજબેન ગાંધી, બ્ર.નિ. શ્રી વિકમભાઈ શાહ, બ્ર.નિ. શ્રી મિનળબેન શાહ વગેરે ઉપસ્થિત મહાનુભાવોએ નૂતન મકાનની તકૃતીનું અનાવરણ કરી પ.પુ. ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે નૂતન મકાનની રીબીન કાપી ઉદ્ઘાટન કર્યુ. પ.પુ. ભાઈશ્રીનાં પાવન પગલાંથી એ મકાન પવિત્ર થયું.

સર્વે મહાનુભાવોએ સમારંભ સ્થળ તરફ પ્રયાણ કર્યુ. શ્રી વિકમભાઈએ મંચસ્થ મહાનુભાવોને આવકારી કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી. ઉપાસના

RajSauhag

સેન્ટરનાં બાળકોએ સ્વાગત ગીત ૨જૂ કર્યુ અને બ્ર.નિ. મિનળબેન બાળકોના ગીતને અનુમોદના આપી.

પ.પુ. ભાઈશ્રીએ આશીર્વચનમાં કહ્યુ, ‘જેણે કંઈ ગુમાવ્યું છે એવા અપંગ, અંધ કે ક્ષતિગ્રસ્તનો સમૂહ ખૂબ મોટો છે. તેના પ્રતિ સમાજે ધ્યાન આપવાની ધણી બધી વિશેષ જરૂરત છે. એમણે જે કંઈ ગુમાવ્યું છે તે કદાચ આપણે ન આપી શકીએ, પણ એમની પાસે જે છે તેને તક આપી એમના આત્મવિશ્વાસને આપણે વધારી શકીએ છીએ. વિકલાંગને ઈશ્વરે કોઈ ને કોઈ વિશિષ્ટ શક્તિ આપી છે અને તે શક્તિને જો બહાર લાવવામાં આવે તો એ પોતાનું જીવન ગૌરવબેર જીવી શકે. આ રીતે આપણે એને મદદરૂપ થઈ શકીએ અને ખરેખર આ માનવતાનું સૌથી મોટામાં મોટું કાર્ય છે.

બાળકોને ત્રણ વસ્તુ આપવી :

1. સ્મિત,
2. પ્રેમ અને હૂંઝ,
3. મોટિવેશન

આપણો શિક્ષકગણ આવું અદ્ભુત કાર્ય સતત કરી રહ્યો છે. તેઓ બાળકોનું ઘડતર પૂરું ન થાય ત્યાં સુધી હસતાં-હસતાં, તેમને પ્રેમ અને હૂંઝ આપી રહ્યા છે અને તેમનાં અંગો જ્યાં સુધી ચાલતાં ન થાય ત્યાં સુધી એમને મોટિવેશન પણ આપી રહ્યો છે.

જેના હદ્યમાં અનુકૂળપાના ભાવ છે તે જ આવું હાસ્ય, આવું પ્રેમ-હૂંઝ અને મોટિવેશન આપી શકે. જે જીવ વર્તમાનમાં પોતાના દુઃખને દૂર કરવાની ચિંતાને છોડી, કોઈ પણ જીતના દેખ-ભાવને દૂર કરી, બીજાનાં દુઃખોને દૂર કરવાની ભાવના ધરાવે અને સાથે-સાથે બધા જીવોને પોતાના આત્મ-તુલ્ય માને, તેવો જીવ આ કાર્ય વધુ અસરકારક રીતે કરી શકે છે.

જો આમ કરવામાં આવે તો સામેવાળા જીવને તો ખૂબ લાભ થવાનો છે, પણ જેના હદ્યમાં આવી અનુકૂળપા છે એને પણ ખૂબ લાભ થવાનો છે. કરુણા ભાવનાથી પોતાનો સંકલેશ દૂર થાય છે અને બીજાનાં દુઃખ દૂર કરવાને માટે આંતરિક રીતે એક શક્તિ, એક બળની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરોપકાર માટેનું સહજ તત્ત્વ વિકસે છે. કરુણા ભાવનાથી સ્વાર્થવૃત્તિ, પોતાનાં દુઃખ દૂર કરવાની ચિંતારૂપ ભાવના, મોહ, સંકુચિતતા, તિરસ્કાર, અહંકાર, પરદુઃખની ઉપેક્ષા, આવા બધા જે ચિત્તના મળ હોય, એ બધા મળ કુદરતી રીતે ઓછા થતા જાય અને મળ નાશ પામતા જાય. આથી નિર્મણ બનેલું ચિત્ત સત્ત્વબોધનું ભાજન બને છે. આ ભાવનાથી પાપનો ક્ષય અને પુષ્યનું ઉપાર્જન થાય છે અને એ જીવ જ પોતાના આત્માનું કલ્યાણ ખૂબ જરૂરથી સાધી શકે છે. માટે આ આખું કાર્ય એવું છે કે આપણે બીજાનું ભલું નથી કરતા પણ એ ભલું કરવાના કાર્યથી આપણે આપણું પોતાનું જ ભલું, પોતાનો જ ઉદ્ધાર કરી રહ્યા છીએ.

આમ ભાઈશ્રીએ સર્વે કાર્યકરોને બિરદાવ્યા અને કેન્દ્રના દાતા એવા બ્રહ્મનિષ્ઠશ્રી વિનાયકભાઈ અને પુષ્પાબેન શાહના પરિવારનું સંન્માન કર્યું. જે આપે છે તે સંન્માનને પાત્ર છે પણ વિનાયકભાઈ

જેવા પણ કોઈક દાતા હોય છે કે જેમની વિનમ્રતા એટલી બધી છે કે તેઓ પરોપકારનો અર્થ એમ કરે છે કે ‘તમે અમારી સેવા સ્વીકારી તેથી તમે અમારા ઉપર ઉપકાર કર્યો છે.’

તાર બાદ મંચરસ્થ મહાનુભાવોએ કાર્યક્રમને અનુરૂપ પોતાનાં મંતવ્યો રજૂ કર્યા. અંતમાં પ.પૂ. ભાઈશ્રી સાથે આવેલ મહેમાનોએ ભોજન લીધું. ઉપાસના સેન્ટરમાં સાંજે સત્યનારાયણ કથાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું, જેમાં હાજર રહેવા પ.પૂ. ભાઈશ્રી ખાસ સાયલાથી પરત આવ્યા.

શ્રી સી. યુ. શાહ ઓષ્ઠાલિંક ફેલોશિપ સેન્ટરનું વિધિસર ઉદ્ઘાટન

જોવા માટે આંખો જોઈએ, જ્યારે સત્યને ઓળખવા માટે દાખિ. તા. ૧૬ જૂન ૨૦૧૩ ના રોજ સી. યુ. શાહ ઓષ્ઠાલિંક ફેલોશિપ સેન્ટરનું વિધિસર ઉદ્ઘાટન થયું હતું. મુંબઈના પ્રાણીત નેત્ર ચિકિત્સક ડૉ. કુલીન કોઠારી, તેમનાં પત્ની શ્રીમતી મિનાક્ષીબેન તથા તેમનાં સુપુત્ર ડૉ. સૌમિલ અને પુત્રવધૂ ડૉ. સોનિયાના સહિયારા પ્રયાસને શ્રી સી. યુ. શાહ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ તરફથી રૂ. ૧ કરોડનું દાન મળ્યું હતું. શેઠ શ્રી સી. યુ. શાહના સ્વર્ગવાસ પછી આ પહેલો જાહેર કાર્યક્રમ હતો અને તેમનાં સુપુત્રી બ્ર.નિ. મિનળબેન પોતાના પિતાની સમાજસેવાની ભાવનાને એવી જ કાયમ રાખી છે. શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળના પરમ શ્રદ્ધેય ભાઈશ્રી નલિનભાઈ કોઠારીના શુભ હસ્તે ડીજટલ પદ્ધતિથી ઉદ્ઘાટન થયું હતું.

ડૉ. શ્રી કુલીનભાઈ કોઠારીએ પોતાની ૩૦ વર્ષની કારકિર્દી દરમિયાન સમાજ પાસેથી જે સાથ મળ્યો છે તેની વાત કરીને કહ્યું કે ‘જે વિશ્વાસ તમે

મારા પર રાખ્યો છે તેનો હું ઋણી છું અને હવે પરોપકારનાં કાર્યો દ્વારા સમાજના નભળા વગને વિશેષ મદદરૂપ થવાનો સંકલ્પ કરું છું. શ્રી નવનીતભાઈ શાહે મને સમાજ કલ્યાણનાં કાર્યો કરવા માટે પ્રેરણા આપી હતી. સી. યુ. શાહના ટ્રસ્ટમાંથી મિનળબેને જે અર્થ સહાય કરી છે તેથી ઘણું કાર્ય કરી શકીશું. મારો દીકરો સૌમિલ અને હું બન્ને એક સરખા વિચાર ધરાવીએ છીએ અને તે બરાબર મારી સાથે છે.'

ડૉ. સૌમિલે પાવર પોઈન્ટ પ્રેઝન્ટેશનના આધારે રચનાત્મક રીતે, સી.યુ. શાહ ઓધ્યાત્મિક ફેલોશિપ સેન્ટરની આવશ્યકતા અને ઉદ્દેશોની વાત કરી હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે 'આ ફેલોશિપ દ્વારા દર વર્ષે હ જેટલા નવા ડૉક્ટરોને ડિગ્રી લીધા બાદ ઉચ્ચતમ તાલીમ આપવામાં આવશે.' સી. યુ. શાહનાં દીકરી મિનળબેને કહ્યું હતું કે 'દીકરી એ માત્ર પિતાના હૈયાનો એક ભાગ નથી પણ આપે આખું હૈયું છે. મારા પિતા એ કેવળ મારા જ નહિ પણ આખાએ સમાજના પિતા હતા. મારું જીવન એમની સાથે જ વ્યતીત થયું અને મોટાં કાર્યો કરતી વખતે હું સતત તેમની સાથે રહી છું. તેમણે મને ધરી છે અને અત્યારે પણ લોકસેવા કરવાની શક્તિ તેઓ જ મને આપી રહ્યા છે.'

આ ફેલોશિપમાં તૈયાર થયેલા બે ડૉક્ટરોએ પોતાને જે લાભ થયો છે તેની કૃતજ્ઞ ભાવે ગૌરવપૂર્ણ વાત કરી હતી. નાયર ડેન્ટલ કોલેજના ડીન તથા મેડિકલ ડાયરેક્ટર ડૉ. સુહાસિની નાગદાએ કહ્યું કે આ ફેલોશિપને યુનિવર્સિટીની માન્યતા મળે તેવા પ્રયાસો હું જાતે જ કરીશ. જો માન્યતા મળી જાય તો સમાજ તેને ઔપચારિક સ્વીકૃતિ આપે અને નવા

ડૉક્ટરોમાં આ ફેલોશિપ વધુ લોકપ્રિય સાભિત થાય.

લોકસેવાનાં કાર્યો કરતાં ઈમેજ પબ્લિકેશનના પરમ આદરણીય શ્રી નવીનભાઈ દવેએ અનુમોદના કરતાં કહ્યું હતું કે ભાઈશ્રી જેવા દિવ્યદસ્તિ ધરાવતા મહાપુરુષના હાથે આ ઉદ્ઘાટન થયું છે તેનો વિશેષ આનંદ છે.

શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્યંગ મંડળના આદરણીય શ્રી વિકમભાઈએ સદ્ગુરુદેવ પ.પૂ.ભાઈશ્રીની ખૂબ સુંદર રીતે ઓળખ આપી.

સદ્ગુરુદેવ ભાઈશ્રીએ તેમની શાંત શૈલીમાં ડૉ. કુલીનભાઈની દસ્તિ, તેમજ શ્રી સી.યુ.શાહની દસ્તિને અભિનંદન આપીને પછી આધ્યાત્મિક દસ્તિની વાત કરતાં કહ્યું કે 'શરીર એ હું' આ ભાવ જ સર્વે દુઃખનું મૂળ છે. મિથ્યાત્વ નામના આ રોગથી મુક્ત થશું તો જ આપણું અજ્ઞાન દૂર થશે. આપણે બધાએ અંતર દસ્તિ કેળવીને આપણા મૂળભૂત જ્ઞાયક સ્વભાવ ભગવાન આત્માને ઓળખી લેવાનો છે.

સમાજ અગ્રણી શ્રી સી.વી. પેરેડાઈસે સી.યુ. શાહની ગેરહાજરીમાં દાનની અવિરત ધારા ચાલુ રહી તેનો આનંદ વ્યક્ત કર્યો હતો. કાર્યક્રમનું ઉત્તમ સંચાલન દિલીપભાઈ રાવલે સંભાળ્યું હતું અને આભારવિધિ ડૉ. સોનિયા કોઠારીએ કરી હતી.

શ્રી પુરુષોત્તમ ઉપાધ્યાય, પાર્થિવ ગોહિલ, અંકિત ત્રિવેદી જેવા કલાકારો તેમજ સમાજના અન્ય આદરણીય વ્યક્તિ-વિશેષો તથા ડૉક્ટરો આ કાર્યક્રમમાં હાજર રહ્યા હતા. ચર્મચ્યક્ષુ અને દિવ્યચ્યક્ષુ, વ્યવહાર અને પરમાર્થ, વિજ્ઞાન અને જ્ઞાનના ઉત્તમ સમન્વયે આ કાર્યક્રમને રસપ્રદ અને બોધપ્રદ બનાવ્યો હતો. □

સુરેન્દ્રનગરમાં સી. યુ. શાહ નગરનું ઉદ્ઘાટન ૮૬ આવાસો સાધર્મિક જૈન પરિવારોને અર્પણ

તા. ૨૩-૬-૧૩ : સુરેન્દ્રનગરમાં નવા જંકશન પાછળ દૂધરેજ તરફ સંભવનાથ દેરાસરની બાજુમાં નિર્માણ પામેલ શ્રી સી. યુ. શાહ નગરનું ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે મુખ્ય મહેમાન અને ઉદ્ઘાટક તરીકે આપણા સહુના આત્મઉદ્ઘારક પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રી ઉપસ્થિત હતા.

શ્રી જૈન હિતવર્ધક મંડળ, ડોળીયા તીર્થ આયોજિત શ્રી સી.યુ. શાહ નગર જૈન સાધર્મિક આવાસોનું ૨૩ જૂનના રોજ ૫.૫૦. ભાઈશ્રી તેમજ સ્વ. શ્રી સી.યુ.શાહનાં પુત્રી મિનળબેન અને તેઓના પરિવારના હસ્તે કરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગે શ્રી મિનળબેને જગ્યાવ્યું હતું કે આજે ભલે શ્રી સી.યુ. શાહ આપણી વચ્ચે નથી પણ તેમનાં કાર્યો અને સમાજ પ્રત્યેની તેમની ભાવનાને કાયમ જીવંત રખાશે. તેમની ઈચ્છા મુજબ કામ ચાલુ રહેશે. આજે આ સાધર્મિક બંધુઓને માર્ગનુરાગી જીવન માટે અનુકૂળતા કરવા નિર્માણ કરેલ ૮૬ ફ્લેટના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે એક વિંગ માટે ૨૫ લાખ શ્રી સી.યુ. શાહ તરફથી આપવાની જહેરાત તેમણે કરી હતી જે ત્યાં ઉપસ્થિત સૌએ વધાવી લીધી હતી.

પરમ પૂજ્ય ભાઈશ્રીએ આશીર્વયનમાં કહ્યું, ‘સી.યુ.શાહ સાહેબના નામે આ નગરનું ઉદ્ઘાટન થઈ રહ્યું છે. સી.યુ.શાહ સાહેબ દ્વારા જેટલી મ્રવૃત્તિઓ થઈ છે તેના પ્રત્યે ખૂબ માન છે. આજે સી. યુ. શાહ સાહેબની ગેરહાજરીમાં મિનળબેને કામ ચાલુ રાખ્યું છે અને આ કાર્યો ચાલુ રહે એવી ભાવના અંતઃકરણમાં ચોક્કસ રહેલી છે.’

સી. યુ. શાહ નગરને નર્મદાનો કિનારો મળે છે

તે આ ભૂમિનાં ભાગ્ય છે. આથી ભૂમિની તરસ બહુ સારી રીતે છિપાઈ જશે અને એની સાથે ૮૬ પરિવારના સભ્યોને આ નીરની ઠંડક મળશે. આ પ્રસંગ શુભ છે, મંગલમય છે અને વાસ્તુનો પ્રસંગ છે. જે લોકો નવા ધરમાં જતાં પહેલાં વાસ્તુપૂજન કરે છે તેમની સમૃદ્ધિમાં વૃદ્ધિ થાય છે, સુખની પ્રાપ્તિ કરે છે, અને સર્વ મંગલમય થાય છે. આવાસ જેને પ્રાપ્ત થાય છે એમની આર્થિક પરિસ્થિતિ નબળી છે પણ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પૂજા કરી અંતઃકરણ સમૃદ્ધ બનાવી શકાય છે. ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ પારસમણિ સમાન છે. એમનું ધ્યાન અને ગુણગ્રામ કરવાથી જીવનાં બધાં જ કાર્યો ફળે છે.

૮૬ પરિવાર આ આવાસની અંદર રહેવા જવાના છે. જીવને રહેવા માટે સારું ધર હોય તો તે ભગવાનની આરાધના વધુ સારી રીતે કરી શકે છે. જેમ નવા ધરમાં આપણે રહેવા જવાના છીએ તેમ શરીરરૂપી ધરમાં ભગવાન આત્મા રહે છે. પ્રભુની ભક્તિ કરતાં કરતાં ખ્યાલ આવે છે કે ‘આ ધરમાં’ એટલે પોતાનું શરીર એ પરમાત્માનું દેવળ છે. ભાવરૂપ વાસ્તુપૂજા કરવાથી અને અંતરમાં બિરાજમાન પરમાત્માનું પૂજન કરવાથી શિવ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. જો તેને જાગૃત કરવાનું કામ કરવામાં

આવે તો જીવને પછી કોઈ પ્રકારનાં દુઃખ નહિ રહે અને હમેશને માટે સુખ જ રહેશે.

બધા જ દાતાઓ જેમણે અંતઃકરણના સાચા ભાવોથી આ બધા પરિવારના લોકો સુખી થાય તે લક્ષ ધ્યાનમાં રાખી ખુલ્લા મનથી દાન આપું છે તે સર્વ દાતાઓને, આયોજકોને અને આ કાર્યમાં જે લોકો જોડાયા છે તે બધાને હું અંતઃકરણથી અભિનંદન આપું છું. બધા દાતાઓ અને પરિવારજનોના અંતઃકરણમાં જો ભગવાન પાર્શ્વનાથની સ્થાપના થશે તો તે બધા

પોતપોતાનું કલ્યાણ ખૂબ સુંદર રીતે કરી શકશે. હું એવી ભાવના ભાવું કે આ બધા જીવોનું કલ્યાણ થાય.

આ પ્રસંગે ખાસ ઉપસ્થિત રહેલ શ્રી ગિરીશભાઈ શાહ(સમસ્ત મહાજનવાળા)એ જણાવ્યું હતું કે આ ટ્રસ્ટના નેજા હેઠળ અગાઉ ૭૨ ફ્લેટો બનાવીને જરૂરિયાતમંદ સાધર્મિકોને અર્પણ કરેલ હતા અને હવે શ્રી જૈન હિતવર્ધક મંડળ, તોળીયા તીર્થ આયોજિત આ ૮૮ ફ્લેટ પણ સાધર્મિક પરિવારને અર્પણ કરવામાં આવશે. □

સમતાભાવ-સાભ્યભાવ

સાભ્યં નિઃશેષ શાસ્ત્રાણાં સારમાહુર્વિપશ્ચિત ।

સાભ્યં કર્મ મહાક્ષ દ હે દાવાનલાયતે ॥

જ્ઞાનીઓએ સાભ્યભાવ (સમતા)ને સર્વ શાસ્ત્રોના સારરૂપ વર્ણવેલ છે. સાભ્યભાવ કર્મરૂપી મહાવનને બાળી નાખવા માટે - ક્ષય કરવા માટે અગ્નિના દાવાનળ સમાન છે.

સાભ્યભાવ-સમભાવ એ આત્મા માટે અમૃત છે. જેઓ એ અમૃતનો આસ્વાદ લે છે તે તે આત્મા સંસાર પરિભ્રમણનો ક્ષય કરી નિર્વાણ - સિદ્ધદશાને પ્રાપ્ત કરે લે છે. સર્વ પ્રકારના ઉપદેશોનો સાર એક સાભ્યભાવ પ્રગટાવવાનો છે. તે જ મુક્તિનો સર્વત્રોષ ઉપાય છે.

સમ: શત્રૌય ભિત્રે ચ તથા માનાપમાનયો: ।

શીતોષ્ણા સમ દુઃખેસુ સમ: સંગવિવર્જિત: ॥

જે આત્મા શત્રુ-ભિત્ર, માન-અપમાનમાં સમભાવપૂર્ણ છે. ઠંડી-ગરમી, સુખ-દુઃખાદિ દંદોમાં સમ છે તે આસક્તિથી-સંગથી રહિત જીવનમુક્ત છે. સમભાવી બનવા રાગ-દ્વેષરહિત બનવાનો પુદુચાર્ય મુખ્ય છે. ‘તત્ત્વજ્ઞાન તરંગિષી’માં કહ્યું છે કે — સભ્યકુશાન અન્ય સાથે બોલતાં, ચાલતાં, હસતાં કોઈને

ભાણવતાં કે ભણતાં, આસન કે શયન કરતાં, શોકને, રૂધનને, ભયને, ભોજનને, કોષ-લોભાદિને કર્મવશતાથી કરતાં શુદ્ધ - ચિદ્વપના ચિંતનને અર્ધાક્ષણ માટે પણ તજતાં નથી. સમભાવીને આ સ્થિતિ સહજ હોય છે, સહજ સાધી લે છે. ‘જ્ઞાનસાર’-શમાષ્કમાં શ્રી યશોવિજયજી કહે છે કે —

સ્વયંભૂરમણ સ્પર્ધિ વર્ધિષ્ણુ સમતારસ: ,

મુનિર્યનોપમીયેત કોડપિ નાસૌ ચરાચરૈ ॥ ૬ ॥

સ્વયંભૂરમણ સમુદ્રની સ્પર્ધા કરનાર, વૃદ્ધિશીલ જેનો સ્વભાવ છે એવા સમતારસના ધારક મુનિ અનુપમ છે. આ ચરાચર જગતમાં કોઈ સાથે તેમની સરખામણી થઈ શકે તેમ નથી. તેઓ સંસાર ક્ષય તરફ શીધ્યતાથી ગતિ કરી રહ્યા છે.

અનંતકાળથી જીવને પોતાથી એકત્વ અને પરથી વિભક્તપણાની વાતમાં રુચિ જ નથી. જીવ બાધથી ઝોતરા ખાંડ્યા કરે છે, પણ અંદરનો જે કસ આત્મા છે, તેને શોધવાનો પ્રયત્ન કરતો નથી. પરથી એકત્વ બુદ્ધિ તોડી પોતાના તત્ત્વને અબદ્ધ, સ્પષ્ટ, અનન્ય, નિયત, અવિશેષ, અસંયુક્ત એવા આત્માને જાણી લે તો કામ

થાય. હજુ પણ વૃત્તિ વિભાવમાં જતી હોય તો તેને પાછી વાળી ત્વરાથી ચૈતન્યમાં લગાડી દે. સ્વભાવમાં જ સુખ છે અને તેથી આત્મગુણોનો આવિભવ થયા કરશે. માટે સમતાની, વૈરાગ્યની વાતો સાંભળવી વિચારવી. બાધ્ય વાતો જેમ બને તેમ મૂકી દેવી, છોડી દેવી. ઉદ્યની સામે આપણું કાંઈ ચાલતું નથી. તેમાં ફેરફાર કરવાનો પુરુષાર્થ ઉપરથી નવા કર્મનું બંધન કરાવે છે. માટે ઉદ્યને અનુસરી જે કંઈ થાય તેમાં ‘સમતા’ને જ ધારણ કરવી જોઈએ. તે પ્રામ કરવા જ પુરુષાર્થ કરવો જ યોગ્ય છે.

વિચારણા : (૧) જેના જન્મ-મરણની ગાંઠ ગળી નથી, એણે જીવનમાં કાંઈ જ કર્યું નથી. જેણે ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહીને પણ જન્મ-મરણની ગાંઠ ગાળી નાખી એણે બધું કરી લીધું છે. સિદ્ધતા તેના હાથમાં આવી ગઈ છે. (૨) વર્તમાનમાં જરાક પ્રતિકુળતા આવે તો એનાથી સહન થતી નથી, પણ ભવિષ્યમાં અનંતી પ્રતિકુળતાઓ આવે તેવા ભાવોથી ધૂટવાની વિચારણા જે કરતો નથી તે કેવો કહેવાય ? મૂઢ કે મૂર્ખ ? (૩) આ મનુષ્યભવ મળ્યો છે તે ભવના અભાવ માટે મળ્યો છે તેથી મૃત્યુ આવે તે પહેલાં આત્મકલ્યાણનું કાર્ય કરી લેવા જેવું છે. (૪) વિચારવાન પુરુષો તો કેવલ્યદશા થતાં સુધી મૃત્યુને નિત્ય સમીપ જ સમજને પ્રવર્તે છે. (૫-૭૦૨) (૫) આત્મા ગમે તેવા સંયોગોમાં પણ પોતાની શાંતિ પ્રગટ કરી શકે છે. પોતાની શાંતિને પ્રગટ કરવામાં જગતનો કોઈ બાધ્ય પદાર્થ વિધન કરવા સમર્થ નથી. તેથી માત્ર સંયોગ તરફનું લક્ષ છોડીને ‘સ્વ’નું લક્ષ કરવાનું છે, તો આત્મા પોતાની શાંતિને પ્રગટ કરી લેશે. બાધ્યની ગમે તેટલી પ્રતિકુળતા પણ આત્મશાંતિને પ્રગટતી રોકવા સમર્થ નથી. તારા

સ્વરૂપનો લક્ષ કરી લે તો હમણાં જ શાંતિ પ્રગટી જાય. (૬) ‘હું તો માત્ર-જાણનાર, દેખનાર, શાતા છું’ એમ વારંવાર અંતર્મુખપણે અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાતાપણું પ્રગટ થઈ જાય છે ને ત્યારે વિકલ્પ પ્રયોગનું કર્તાપણું છૂટી જાય છે. તેમ થતાં ‘સ્વ’ની ઓળખાણ તરફ આગળ વધી જવાય છે.

ગુરુ માહાત્મ્ય : વ્યવહારથી એમ કહેવામાં આવે છે કે હે ગુરુદેવ ! અમે કાંઈ જાણતા ન હતા, આપે જ માર્ગ બતાવો અને બીજી બાજુ એમ કહીએ છીએ કે એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યનું કાંઈ કરી શકતું નથી. તો આમાં શું સમજવું ?

સમાધાન : વ્યવહારથી એમ કહેવાય કે ગુરુદેવે આત્મજ્ઞાન કરાવ્યું. વાસ્તવિક રીતે તો તેઓ આત્મજ્ઞાન કરાવી શકતા નથી, પણ તેઓના આશ્રયમાં રહી તેમણે બતાવેલા માર્ગ ચાલવાથી પોતાના પુરુષાર્થ વડે જ આત્મજ્ઞાન પ્રગટે છે. અનંતકળથી પોતે પોતાના સ્વચ્છંદે તેમજ બીજા દોષોથી રખડતો હતો. જ્યારે ગુરુ મળ્યા અને તેમણે બતાવેલા માર્ગ પુરુષાર્થ કરવાથી આપણાને સ્વાનુભૂતિ થઈ તેથી ગુરુએ કરાવ્યું તેમ કહેવામાં વાંધો નથી, પણ નિશ્ચયથી તો પોતે જ પોતાના પુરુષાર્થથી જ પોતાની ઓળખાણ કરી શક્યો છે. ગુરુએ માર્ગ બતાવવા રૂપે ઉપકાર કરેલો છે. ગુરુ પણ એમ જ કહે છે કે માર્ગ બતાવ્યો છે, હવે તારે તેના પર ચાલીને માર્ગને પ્રશસ્ત કરવાનો છે.

આપણી સ્વાધીનતાથી જ બધું થાય છે. દરેક દ્રવ્ય સ્વતંત્ર છે. જે પુરુષાર્થ કરે તેને ફળ મળે અને જ્યારે પુરુષાર્થ ફળવાન થાય એટલે સાધક ગુરુનો ઉપકાર માન્યા વગર રહે નહિ અને ઉપકાર માનવો જ જોઈએ.

કુંદુંદાચાર્ય પણ એમ જ કહે છે કે પરમગુરુના

અનુગ્રહથી અમારો નિજ વૈભવ પ્રગટ્યો છે. દેવસેન આચાર્ય જેવા પણ કુંદકુંદાચાર્ય માટે કહે છે કે ‘આપે તીર્થકરની વાણી અમારી પાસે મૂકી ન હોત તો અમારા જેવા પામરનું શું થાત !’ માટે ગુરુનો આશ્રય જ સાધક માટે ફળવાન થવા માટેનું નિમિત્તકારણ છે, તેની સામે આપણા ઉપાદાન એવા આત્માને સન્મુખ કરવાનો છે.

જ્ઞાનીની ભક્તિ એટલે જ્ઞાનીના વચનો ઉપર સંપૂર્ણપણે બહુમાન આવવું જોઈએ. અર્પણ ભાવ એવો સજજડ હોવો જોઈએ કે ગુરુ જે કહે છે તે બરાબર છે, મારા હિતનું કારણ છે. ગુરુના વચનો પ્રત્યે બહુમાન હોય ત્યારે જ તે એમ સમજે કે ગુરુ જે કાંઈ કહે છે તેમાં મારું હિત હશે માટે કહે છે, એવો અર્થ ગ્રહણ કરે છે. વળી, જેને આત્માને ઓળખવાની રુચિ પ્રગટી હોય તેને જ્ઞાની પ્રત્યે બહુમાન હોય જ. આવી અર્પણતાવાળો મુમુક્ષુ પોતાના ગુરુ જે કહે તે બધું માન્ય કરે. સંપૂર્ણ અર્પણતા જ મુક્તિ અપાવવા માટે શક્તિમાન છે. પણ તે પ્રમાણે કરવાનું તો આપણે જ છે. માટે સભ્યકુ વિચારણા કરી આત્મલક્ષી પુરુષાર્થમાં હેજવ ! તું લાગી જ. પોતાને વિશ્વાસ હોવો જોઈએ કે બધું જ મારામાં પડેલું છે, પણ જ્યાં સુધી વિભાવ તરફ દણ્ણિ છે ત્યાં સુધી કોઈ પ્રકારે મારો સ્વભાવ પ્રગટવાનો નથી. વિભાવ દુઃખરૂપ છે, સ્વભાવમાં ઠરવું એમાં જ સુખ છે. આવો વિશ્વાસ-પ્રતીતિ આવે તો જ પોતાનો પુરુષાર્થ સભ્યકુ થાય. રત્નગ્રાની અંદર જ પડેલું છે. તે અંતરમાંથી જ આવિભર્વિ પામવાનું છે. બાધ્યસાધનો નિમિત્તરૂપ છે, પણ સ્વભાવ પ્રગટશે પોતાના સ્વરૂપના લક્ષે પુરુષાર્થ કરવાથી.

ગુરુ તો કહે છે કે : તારું તત્ત્વ જુદું છે, પણ હજુ સુધી અભ્યાસ કર્યો નહિ હોવાથી મુશ્કેલી લાગે છે, પણ થોડો સમય યથાર્થપણે પુરુષાર્થ કરીશ તો તને ખબર

પડશે કે આ કેટલું બધું સહેલું અને સરળ છે. નિમિત્તરૂપ ગુરુ મળે અને આપણનું ઉપાદાન આત્મા તેની સન્મુખ થાય ત્યારે જ સ્વાનુભૂતિનો પુરુષાર્થ યથાર્થપણે આગળ વધતો જશે.

વિકલ્પ વિષયોત્તીર્ણઃ સ્વભાવાલંબન સદા।

જ્ઞાનસ્ય પરિપાકો યઃ સ શમઃ પરિકીર્તિતઃ ॥૧॥

(શમાષ્ક)

ચિત્તના વિભ્રમરૂપ વિકલ્પના, વિષયથી નિવૃત્ત થયેલ અને નિરંતર આત્માનાં શુદ્ધ સ્વરૂપનું આલંબન જેને છે એવો જ્ઞાનનો પરિપાક-શુદ્ધ પરિણામ તે ‘શમ’ કહેવાય છે અર્થાત્ સમતા કહેવાય છે. (૧)

ચિત્તના વિભ્રમરૂપ વિકલ્પના, વિષયના શુભાશુભ સંકલ્પોના વિસ્તારથી નિવૃત્ત થયેલ, અનંતરગુણ અને પર્યાય યુક્ત સમ્બંધજ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રસ્વરૂપ આત્માનો શુદ્ધ સ્વભાવ જેનું આલંબન છે એવા ઉપયોગ લક્ષણ જ્ઞાનનો પરિપાક-પ્રૌઢ અવસ્થા તે શમ કહેવાય છે. એથી આત્માના સ્વભાવને જોનાર, આત્માના સ્વભાવને જાણનાર, આત્મસ્વભાવમાં વિશ્રાંતિ-સ્થિરતા કરનાર, આત્મસ્વભાવનો આસ્વાદ-અનુભવ કરનાર અને શુદ્ધ તત્ત્વની પરિણાતિ યુક્ત આત્માના ઉપયોગરૂપ જ્ઞાનનું પરિણામ તે ‘શમ’ છે.

બધી રીતે વિચાર કરતાં એમ જણાય છે કે ‘શમ-શમન’ જ આપણી સાધનાનો મુખ્ય પાયો છે. ઉદાસીનતાનું અંગ એવી સમતા જ આત્માની શુદ્ધતા તરફ લઈ જનારો શુભભાવ છે. જેને વારંવાર યાદ કરીને સમતામાં રહેવાથી કર્મની કોડો એક ક્ષણમાં ખપાવી શકાય તેવી તાકાત સમતામાં રહેલી છે.

પ્રેષક : બ્રહ્મનિષ રસિકભાઈ

મુંબઈમાં પૂ. મીનળબેનને ત્યાં સ્પેશીયલ લોડીજ સ્વાધ્યાય

તા. ૧૮ એપ્રિલ ૨૦૧૭ના રોજ ખ.નિ.
મિનળબેને શાંતિનિકેતનમાં લોડીજ સ્વાધ્યાય રાખેલ.
જેમાં ચૈત્ર માસની આયંગિલની ઓળી ચાલતી હોવાથી
આ તપને આપણી આરાધના સાથે જોડતાં આધ્યાત્મિક
સમજણ આપેલ. છ વિગર્ઠનો ત્યાગ કરી ર પ્રકારે
આત્મગુણ ચિંતનનો આસ્વાદ આપે છે. જે આત્માને
ઉન્નત કરી શ્રદ્ધાને બળવાન બનાવે છે. નવપદમાં
પહેલાં પાંચ પદ ગુણી માટે છે. છેલ્લા ચાર ગુણો માટે
છે. અરિહંત, સિદ્ધ આ બંને પદ સત્રદેવની વ્યાખ્યામાં
આવી જાય. જે આપણા આરાધ્ય દેવ છે. આચાર્ય,
ઉપાધ્યાય અને સાધુ આ ત્રણ પદ સદ્ગુરુમાં સમાય-
આ સંયમીનો માર્ગ અને સમ્યક્જ્ઞાન, સમ્યક્દર્શન,
સમ્યક્યારિત્ર અને સમ્યક્તપ આમાં સત્રધર્મ સમાઈ
જાય છે.

૧. અરિહંત : વિશ્વવિશ્વાસાની ગુણ-આત્મામાં
મૈત્રીભાવ લાવવો. બહિર્મુખતાથી મુક્ત થઈ અંતમુખ
ઉપયોગમાં સાધનામાં સ્થિરતા આવે.

૨. સિદ્ધ : કાયારૂપી જેલમાંથી છૂટી જે રૂથા
ગુણસ્થાનકે આત્માનો અનુભવ થાય એ જ અનુભવ
૧૪મા ગુણસ્થાનકે છે.

૩. આચાર્ય : જેમ એક પ્રગટ દીવો સેંકડો
દીવાને પ્રગટાવે અને સ્વયં પ્રદીપ રહે છે. આચાર્ય
પોતાના આચરણથી માર્ગદર્શન આપે. આચાર્ય
સાધુઓના પિતા છે.

૪. ઉપાધ્યાય : સાધુની માતા છે, સૂત્ર-આગમમાં
અંદરનો રહસ્યનો મર્મ ઉપાધ્યાય સમજાવે.

૫. સાધુપદ : સાધક તો સાધુ-સમ્યક્જ્ઞાન,

સમ્યક્દર્શન, સમ્યક્યારિત્ર માટેની સાધના અને ત્રણેયનું
એક્ય દર્શનમોહ પર પહેલો ઘા કરવાનો છે.

૬. જ્ઞાન : જેણે આત્મા જાણ્યો - તેણે સર્વ
જાણ્યું.

૭. દર્શન : દેવ, ગુરુ, ધર્મ પર અપાર શ્રદ્ધા એ
વ્યવહારસમક્ષિત છે. જેને સાધના મળી છે તે નિશ્ચય
સમ્યક્દર્શનથી ઝાડો દૂર નથી.

૮. ચારિત્ર : આ પદથી શરીરને છોડીને
આત્માને પોતાનું ઘર માનવું તે છે ચારિત્ર, એ
માણેક સ્તંભ છે.

૯. તપ : ઈશ્વાનિરોધ, કર્મને જે તપાવી ખેરવી
નાખે છે. છ બાધ અને છ અભ્યંતર તપ છે.

આત્મસ્વરૂપ સિદ્ધયક્ષણા આરાધનથી શ્રીપાળ-
મયણાએ આત્મસિદ્ધિનું કર્યું. આમ નવપદજીને
આપણી સાધના સાથે જોડી સ્વાધ્યાય કરાવેલ જેનાથી
સાધકને પુરુષાર્થમાં બળ મળે.

—૦—૦—

તા. ૧૮ મે ૨૦૧૭ના રોજ ખ.નિ. મિનળબેને
શાંતિનિકેતનમાં લોડીજ સ્વાધ્યાય રાખેલ, જેમાં
સમજાવેલ કે જે નિશ્ચયથી આપણું જીવન શાશ્વત બની
જાય, જેનાથી આપણે બુંદ નહીં સાગર બની જઈએ
એ નિશ્ચયનું નામ છે ધર્મ. પછી ગુરુવંદનારૂપે આપણા
જે પંચપરમેષ્ઠિ છે તેનું ઋષા સ્વીકાર કરતાં - (૧)
ભગવાન મહાવીર સ્વામી (૨) પ. કૃપાળુદેવ (૩)
પ.પૂ.બાપુજી (૪) પ.પૂ.ગુરુમા (૫) પ્રત્યક્ષણાની
પ.પૂ.ભાઈશ્રીનાં ચરણોમાં ન્રિકરણ યોગે વંદન કરી
હૃદયમંદિરમાં પ્રસ્થાપિત કર્યા પછી આત્મસ્વરૂપની
પ્રાપ્તિ માટે ત્રણ પ્રકારના જગતના જીવોની સમજણ
આપી. પરમાત્મા પાંચ પ્રકારની ‘સ’કારી સાધનાથી

ગ્રાપ્ત થાય છે તે દર્શાવ્યું : (૧) સહિષ્ણુતા (૨) સેવા (૩) સન્માન-દાન (૪) સ્વાર્થ ત્યાગ (૫) સમતા – સાધનાની ઉંડાળથી સમજણ આપતાં છેવટે કહ્યું કે દુઃખનું કારણ જન્મ-મરણ, જન્મ-મરણનું કારણ કર્મ, કર્મનું કારણ મોહ, મોહનું કારણ રાગ-દ્રેષ્ટ, રાગ-દ્રેષ્ટ સંસારનું મૂળ છે. એ મૂળનો નાશ એટલે સમતા. આ પાંચ ‘સ’ કારી સાધનાને સેવી જીવ સ્વરૂપ સ્થિતિમાં સ્થિર થઈ શકે છે. જેણે પોતાનું સ્વરૂપ જ્ઞાણી લીધું તેને પછી દુનિયાનું કોઈ પણ દુઃખી કે કોઈ પણ સુખ સુખી કરી શકતું નથી.

—○—○—

તા. ૧૩ જૂન ૨૦૧૩ના રોજ બ્ર.નિ. મિનળબેને શાંતિનિકેતનમાં લેલીજ સ્વાધ્યાય ગોઠવેલ. જેમાં કર્મસિદ્ધાંતની વાત ઘડી ઉંડાળથી છતાં સરળ શૈલીમાં સમજાવેલ. સમજણથી શરીરીભાવ ઘટાડવો, સાધનાથી આત્માનો ભાવ વધારવો. શરીર કર્મ – અધ્યાત્મકર્મ એટલે કે જે કર્મો આત્માનો ઘાત નથી કરતાં તેનું બનેલું છે. અધ્યાત્મ એટલે આયુ, નામ, ગોત્ર અને વેદનીય. જો દેહાધ્યાસ ધૂટી આપણે દસ્તા બની જઈએ તો રાગ-દ્રેષ્ટ નથી થતાં તો વીતરાગતા થાય છે જે ઘાતિ કર્મનો ક્ષય કરે છે.

૧. જ્ઞાનાવરણીય : જ્ઞાનગુણને આવરણ કરે છે. આંખે પાટો બાંધ્યો હોય તો જોઈ શકીએ ? આ દસ્તાંત સાથે તેનું ફળ શું થાય તે સમજાવ્યું.

૨. દર્શનાવરણીય : આત્માના દર્શનને આવરણ કરે છે. ચોકીદાર સાથે સરખાવ્યું કે તે પહેરો ભરે તો કોઈ અંદર ધૂસી ન જાય તેમ આ કર્મ આત્માનું દર્શન ન કરવા દે.

૩. વેદનીય : સુખ અને દુઃખની અનુભૂતિ કરાવે - તલવારની ધાર જેવું - તલવાર પર મધ હોય તો

ચાટવાથી સુખ થાય પણ ધાર વાગે તો દુઃખ થાય. આમ શાતાવેદનીય તથા અશાતાવેદનીય.

૪. મોહનીય : આત્માને વિકૃત બનાવનાર. નશીલા પદાર્થનું સેવન કરનાર વિવેક જાણી શકતો નથી. કખાયજનિત પરિણામો.

૫. આયુષ્ય : જીવનનું નિર્માણ કરનાર કેદખાનું, કેદમાં પુરાયેલ પોતાની ઈચ્છા મુજબ આવાગમન કરી શકે ? આત્મા આ શરીરરૂપી કેદમાં પુરાયેલો છે.

૬. નામકર્મ : જે પુદ્ગલના નિમિત્તથી જીવનની સામગ્રી મળે છે. ચિત્રકાર વિવિધરૂપ ને આકારનું ચિત્ર બનાવે તેમ જીવને વિવિધ રૂપ ને આકારનું શરીર મળે છે.

૭. ગોત્ર : ઉચ્ચ અને નીચ ગોત્ર - કુંભારનું દસ્તાંત. જાતિ, બળ, રૂપ, ઐશ્વર્ય વગેરેનું અભિમાન ન થાય તો ઉચ્ચ ગોત્ર.

૮. અંતરાય : કિયાત્મક શક્તિમાં અવરોધ ઊભા કરવા. આ ખજાનચી જેવું છે. સંસ્થાના માલિકે વાઉચરમાં સહી કરી પણ ખજાનચી પૈસા આપે તો મળેને ?

આમ કોઈ પણ કર્મ હોય તો જન્મ-મરણ ઊભાં જ છે. રાજ મર્યાદા તો સેના હારે તેમ મોહનીય રાજ છે. આમ આઠેય કર્મ કેવાં છે ? અને તેનું ફળ શું છે ? તે વિગતવાર સમજાવ્યું. ત્યાર બાદ પ.પૂ. બાપુજી અને પૂ. કાળિદાસભાઈના પ્રસંગની વાત કરી. છેલ્લે કહ્યું કે,

આ બધી સમજણ લઈ આપણે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના બોધ મુજબ સૌ પ્રથમ દર્શન મોહનીય કર્મને હટાવવા ગ્રંથિબેદ કરવા પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ.

—○—○—

અમદાવાદમાં પૂ. લલીતાબેનને ત્યાં

સ્પેશીયલ લોડીજ સ્વાધ્યાય

‘સ્થિરતાના સથવારે’

ધાણી ફરે ને દેહ પિલાએ, રક્ત કુવારા છૂટે;
મુની આત્મના ધ્યાનમાં રમતા, ધીરજ એની ના ખૂટે.

પૂજ્ય ઉપાધ્યાયજી એક બાળકને સંભોધતા હોય
તેટલા મીઠા, મધુરા અને પ્રેમ ભર્યા શબ્દોથી કહે છે
કે હે વત્સ ! તું ચપળ કેમ બની જાય છે. તું વારંવાર
ઘેદ કેમ પામે છે. તને શું જોઈએ છે ? તારા સુખનો
ખજાનો તો તારી પાસે જ છે. જરાક સ્થિર થા. તારા
યોગની ચપળતા જ તારા ઉપયોગને અસ્થિર બનાવી
દે છે. તે ઉપયોગ બહારના પૌદુંગલિક પદાર્થોમાં ભણીને
રાગ-દ્વેષનાં પરિણામ કરી તારા આત્મામાં અશાંતિ
ઉત્પન્ન કરે છે. જ્યાં સુખ નથી ત્યાં સુખને શોધીએ
છીએ. તેથી મન અસ્થિર થઈ જાય છે. વાસનાનું બળ
એટલું બધું છે કે તે મનને સ્થિર રહેવા દેતું નથી.
જ્યારે પરમાણું ઉપયોગ ઊંઠે ત્યારે જ સ્વમાં સ્થિર
થશે. ત્યારે જ સ્થિરતાનો સથવારો થશે. ત્યારે જ
આત્માનો અનુભવ થશે. મનને સ્થિર કરવાનું અમૂલ્ય
અને અપૂર્વ સાધન પ્રાપ્ત થયું છે. ગુરુકૃપાથી બખ્રર
પ્રાપ્ત થયું છે. પ્રમાદ છોડી જગૃત થવાનું છે કે હું તો
જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મા જ છું. આત્માને ઓળખવાનો
અવસર પ્રાપ્ત થયો છે. મનની ઉપર દુર્ઘટા અને
અપેક્ષાનું મહાન સામ્રાજ્ય ચાલે છે તેથી સ્થિરતાનો
સથવારો થઈ શકતો નથી. જ્યારે ઉપયોગ ગુરુમાં,
ગુરુના ગુણોમાં તેની સતવના કરવામાં સ્થિર થશે ત્યારે
આત્મસ્વભાવ પ્રગટે છે. જ્યાં જ્યાં આસક્તિ છે ત્યાં
જીવ તાદાત્મ્ય થાય છે. આત્મામાં સ્થિર થવાશે ત્યારે
કષાયો અને વિષયોની દીવાલો ઓળંગી જવાશે.

—૦—૦—

‘સાધકની સાવધાની’

આપણે ક્યારેય વિચાર નથી કર્યો કે આ સુખ
કાયમ રહેવાનું છે કે તે સુખનો નાશ થવાનો છે. આ
સુખ અખંડ છે કે પછી ખંડ ખંડ થવાનું છે. આ સુખ
મારાથી બિના છે કે અભિન છે તેનો વિચાર કરતાં તો
જગ્યાય છે કે તે બાબુ સુખ નાશવંત છે. ક્ષણિક છે.
નવાં કર્માનું બંધન કરાવનાર છે. જન્મ-મરણનાં
હુઃખોને આપનાર છે. તે સુખો ભોગવતાં રાગ-દ્વેષ
કરી નવાં કર્માનું બંધન કરાવનાર છે. જે સુખ-હુઃખનું
કારણ છે. આપણે ક્યારેય વિચાર્યું નથી કે આ દેહ
કેમ ધારણ કરવો પડ્યો ? હુઃખોના દુંગરો કેમ ખડકાઈ
ગયા છે ? એકબીજા પ્રત્યે વેરભાવ, ઈર્ષાના ભાવ,
રાગ-દ્વેષ કેમ થયા કરે છે ? અંદરથી આવા કલેષિત
ભાવ કેમ ઉભા થાય છે ? મનને સ્થિર કરવા મથતા
હોવા છતાં મન સ્થિર કેમ નથી થતું ? સંકટ્ય-વિકલ્પોનું
વાવાજોડું કેમ ચાલી રહ્યું છે ? વારંવાર બીજાના જ
દોષો જોવાનો વ્યવસાય થઈ રહ્યો છે. મારું નથી તેમાં
મારાપણાના ભાવ કેમ થઈ રહ્યા છે ? પદાર્થમાં
આસક્તિને લીધે મન ચંચળ થઈ રહ્યું છે. તેથી વિવેક
ઉત્પન્ન થતો નથી. ક્ષણે ક્ષણે અહંકાર પોષાય છે. આ
બધી ભૂલોનું એક જ કારણ છે કે જીવ પોતાના સહજ
સ્વભાવને ભૂલ્યો છે. સંગના યોગે જીવને સહજ
સ્વભાવનું ભાન નથી. મિથ્યાત્વની ગાઢ ગ્રંથિને છેદી
શક્યો નથી. તેથી વિભાવમાંથી સ્વભાવમાં આવી
શકતો નથી. જન્મ છે તેનું મૃત્યુ અવશ્ય છે જ. આ
કાયારૂપી કોટડી એક ક્ષણની પણ નોટિસ વિના
તાબડતોબ ખાલી કરી ભેગો કરેલો પરિગ્રહ પરાણે
મૂકીને જેવા આવ્યા તેવા ખાલી હાથે ચાલ્યા જવું પડશે.
સાધના કરતાં સાધકમાં પરિવર્તન આવવા મારે,
ગુણોનો વિકાસ થવા મારે ત્યારે સમજવું કે યાત્રા સમ્યક્

થઈ રહી છે. જ્યારે ગુરુ મળે ત્યારથી ઈચ્છા પર બ્રેક લાગે છે. આ તો ઉધાડી આંખનું સ્વખ છે. આખી જિંદગી જે ભેગું કર્યું છે તે બધું મૂકીને જવાનું છે. કરેલાં કર્મો આપણી સાથે ચોક્કસ આવશે. માટે હે સાધક ! સાવધાની રાખીને સાધનામાં સ્થિર થઈ મોક્ષ માર્ગ આગળ વધવાના પ્રયત્નમાં ઉત્સાહ વધારો.

—○—○—

તા. ૦૬-૦૩-૨૦૧૩ આ અલ્ય આયુષ્યવાળા માનવભવમાં મહત મહત પુણ્યથી આપણને સત્પુરુષોનો અપૂર્વ અને અમૃત્ય સંદેશ જીલવાનો અવસર પ્રાપ્ત થયો છે. સંસારથી થાકેલા જગતના અશાંત તરસ્યા જીવો આવીને આ જ્ઞાનામૃત પીએ તેવી પ.પુ.ભાઈશ્રી મુમુક્ષુ ઉપર કરુણા વરસાવી રહ્યા છે. અમર બનાવે તેવો આ રસ ગંગાસતીની જેમ વહેંચે છે. જેમ જેમ તે રસ વહેંચતા જાય તેમ તેમ વધતો જાય તેવો તેનો મહિમા છે.

‘આશા ઓરનકી ક્યા કીજે, જ્ઞાન સુધારસ પીજે. આશા ઓરનકી ક્યા કીજે.’ પરમકૃપાળુ દેવ કહે છે કે જ્ઞાનીએ સંમત કરેલું સર્વસંમત કરવું. અનંતકાળથી જીવને પોતાને પોતા વિષેની ભાંતિનો રોગ લાશુ પડ્યો છે. તેથી તેનું વલણ પર તરફનું જ થઈ ગયું છે. પરમાંથી સુખ મેળવવાનો થાક્યા વગર જોરદાર પુરુષાર્થ કરી રહ્યો છે. તેની યથાર્થ વિચારણા કદી કરી નથી. બ્રાંતિરહિત થઈને શુદ્ધાત્માને કદી જાણ્યો નથી, ઓળખ્યો નથી, અનુભવ્યો નથી. આ એક અદ્ભુત વિચારણાનું સ્થળ છે. તે જ જ્ઞાનીપુરુષનો સંદેશ છે. તે જીલવા માટે દાખિને સમ્યક્ કરવી પડશે. રુચિને પલટાવવી પડશે, ઉદાસીનતાનો કમ સેવવો પડશે. સત્પુરુષની ભક્તિ પ્રત્યે લીન થવું પડશે, તેઓએ સંમત કરેલું સર્વસંમત કરવું પડશે.

સત્પુરુષની આજ્ઞા છે તે ભવમાં જવા પ્રતિબંધ રૂપ છે ત્યારે તેનો સંસાર સીમિત થઈ જાય છે.

—○—○—

તા. ૧૬-૦૪-૨૦૧૩ના ‘બંધન’ વિષય પર સમજાવતાં કહ્યું કે, અનંતની યાત્રાએ નીકળેલો આત્મયાત્રી જતજાતની અને ભાતભાતની અનુભૂતિઓને વાગોળતા વાગોળતા નવા કર્મનું બંધન કરતો આવ્યો છે. એક એક ભયંકર દુઃખોની વચ્ચે અટવાવા છતાં, તે દુઃખોથી રિબાવા છતાં મોહના બંધનને કારણે પોતે પોતાના આત્મસ્વરૂપને ઓળખશે નહીં. બંધન ત્યારે જ ઓળખાય છે જ્યારે સ્વ-પરનો વિવેક પ્રગટે છે. અસ્તિ અને નાસ્તિનો પૂરેપૂરો ઊંડાણથી વિચાર કરવો પડશે. જેમ જેમ મોહ વધારે તેમ બંધન વધારે. આ શરીર, સગાં-હાલાં, વસ્તુ અને વક્તિ ઉપર જે આસક્તિ છે, મારાપણાના ભાવ છે. તે જ બંધન છે. ભગવાને સૂયગડાંગ સૂત્રમાં આત્માને વળગેલા બંધનનો અને તેને એટલે કે તે બંધનને દૂર કરવાનો બોધ કર્યો છે. પહેલાં તો બંધનને જાણવાનો, જાણીને તે બંધનને તોડવા. ક્ષણે ક્ષણે મને એટલે કે મારા આત્માને બંધન થઈ રહ્યું છે એમ જેણે જાણ્યું હોય તે જ બંધનને તોડવાનો ઉપાય કરી શકે છે. જેમ જેમ મોહ તેમ તેમ બંધન સજજડ થતાં જાય છે. માટે સંબંધો બાંધવાની-વિસ્તારવાની વૃત્તિ અને તે પ્રવૃત્તિનો પથારો સંકેલવો પડશે. સાધક હમેશાં સમતાનો સથવારો કરે છે. ભલે પ્રિયજનો સાથે સંબંધ રહે પણ જો એ સંબંધને અનિય, અસ્થિર, વિનાશી માનશું તો તેનો વિયોગ આપણને વેદના નહીં આપે, દુઃખી નહીં કરે, બંધન નહીં કરાવે. સંયોગ અને વિયોગનું જ્ઞાન રાગ-દેખની ગ્રંથિને ભેદી નાખે છે. બંધનને જાણવું તે સમ્યગ્રદર્શન છે, બંધનને

માનવું તે સમ્યગુર્દર્શન છે. તે બંધનને તોડવું તે સમ્યગુચ્છારિત્ર છે. ચોવીશ કલાક જે પર્યાય મળી, જે દેહ મળ્યો તે શરીરની જ વિના નિરંતર કરી તેથી અનંત કાળથી જન્મ-મરણનાં દુઃખો ભોગવતા આવ્યા છીએ. હવે તેનો અંત શું નહીં આવે? તેના માટે જોઈશે સત્પુરુષનો આશ્રય, સત્ત્વસંગ અને આજ્ઞા અને આપણી પાત્રતા. તો જ જન્મ-મરણથી મુક્તિ મળશે. આખા ગામની ખબર રાખનાર પોતે પોતાની ખબર લેતો નથી. તેથી કાણે કાણે બંધન કરી રહ્યો છે.

સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.

★ ★ ★

પ.કુ.દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીનો પરમ સમાધિદિન

ચૈત્ર વદ-૫, તા. ૩૦-૪-૧૩ પ.કુ. દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીનો પરમ સમાધિદિન છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી વિવિધ આશ્રમોના સંતો, ટ્રસ્ટીઓ, કાર્યકરો તથા મુમુક્ષુઓ આ દિવસ સાથે મળીને રાજકોટની ભૂમિ પર ઉજવે છે.

ચૈત્ર વદ-૫ને દિવસે સમાધિ મંદિરમાં પૂ.ભાઈશ્રી તથા સુધાબેન શેઠના એક-એક કલાકના બે સ્વાધ્યાય સવારે રાખવામાં આવેલ. પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ વચનામૃતમાંથી પત્ર નં. ૪૩૮ સમતા, રમતા, ઉરધતા.... લીધો હતો. આ ઉપરાંત પત્ર નં. ૪૩૯ તથા ૪૩૭માંથી થોડા મુદ્દાઓ લીધા હતા. પૂ. ભાઈશ્રીના સ્વાધ્યાય પહેલાં શ્રી વિકમભાઈએ દશ મિનિટ ભક્તિ કરાવેલ હતી.

આ પછી બપોરે ૧.૪૫થી ૨.૪૫ કલાકે સમાધિ ભવનમાં ભક્તિ તથા ધૂનનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. ભક્તિ પછી સમાધિભવનથી જ્ઞાનમંદિર સુધીની મૌન યાત્રામાં બધા મુમુક્ષુઓ જોડાયા હતા.

બપોરે ૩.૧૫થી ૫.૧૫ કલાકે પૂ. ગોકુલભાઈ તથા પૂ. રાકેશભાઈના એક-એક કલાકના બે સ્વાધ્યાય જ્ઞાનમંદિરમાં રાખવામાં આવેલ. રાત્રે ૮.૩૦થી ૧૦.૦૦ કલાકે ધરમપુર ચુપ મુમુક્ષુઓનો ભક્તિનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. બીજે દિવસે તા. ૧-૫-૧૩ના સવારે એક સ્વાધ્યાય પછી આ મહોત્સવની પૂર્ણાહૃતિ કરવામાં આવેલ.

પૂ.ભાઈશ્રીની કેન્યા-નૈરોબીની ધર્મયાત્રા હોવાથી તા. ૩૦-૪-૨૦૧૩ના જ મુંબઈ જવા રવાના થઈ ગયા હતા.

આ પ્રોગ્રામમાં પૂ.ભાઈશ્રી સાથે શ્રી મિનળબેન, શ્રી વિકમભાઈ તથા મુમુક્ષુઓ જોડાયાં હતાં. □

મુંબઈનો યુવાસ્વાધ્યાય

તા. ૨૧-૪-૧૩ના બ્ર. વિનુભાઈને ઘેર શાંતિનિકેતનમાં સવારે ૭.૩૦ થી ૧૨.૦૦ યુવાસ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ. પૂ. ભાઈશ્રીએ ‘અંખ અને પાંખનો વ્યાપ’ વિષય પર સ્વાધ્યાય આપેલ.

તા. ૧૬-૬-૧૩ના પણ શ્રી વિનુભાઈના ઘરે રાખવામાં આવેલ સ્વાધ્યાયમાં ‘જીંદાદિલીની જલક’ વિષય પર પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાય આપેલ.

યુવાનોના સ્વભાવ, પ્રકૃતિને ખ્યાલમાં રાખી અને ઘણા જ માર્મિક રીતે આ સ્વાધ્યાય કરાવવામાં આવેલ.

મહાવીર જયંતી પ્રોગ્રામ

મહાવીર જયંતી નિમિસે ઘાટકોપર, મુંબઈ સ્થિત મુમુક્ષુ શશીકાન્ત ભાલાણીના ઘરદેરાસરને એક વર્ષ પૂરું થયેલ હોવાથી પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં સ્વાધ્યાય ભક્તિ તથા આરતીનો પ્રોગ્રામ રાખવામાં આવેલ. ઘણી મોટી સંખ્યામાં મુમુક્ષુઓએ આનો લાભ લીધો હતો.

નેત્રયજ્ઞ તથા દંતયજ્ઞ

તા. ૧૧-૩-૧ ઉના આ બંને યજનું આયોજન આંખની હોસ્પિટલ તથા દાંતના દવાખાનામાં કરવામાં આવેલ.

(૧) નેત્રયજ્ઞ : દાતા (૧) નિર્મળાબેન તથા કેશુભાઈ સુમરીયા, (૨) હસુબેન ગુલાબભાઈ શાહ સ્વ. મેહુલની સ્મૃતિમાં, (૩) સિમતાબેન અને નિરજ ચન્દ્રકાન્ત શાહ. આ ગ્રાણે દાતા લંડન-નિવાસી છે અને તેમના યોગદાનથી કુલ ૨૭ આંખનાં ઓપરેશન કરવામાં આવ્યા છે.

(૨) દંતયજ્ઞ : લંડન-નિવાસી સુનીબહેન મહેન્દ્રભાઈ શાહ તરફથી દંતયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં ૧૦૮ દર્દીઓના દાંતની માવજત કરવામાં આવેલ.

પ.પુ.ભાઈશ્રીએ આ બંને યજનું દીપ પ્રગટાવી ઉદ્ઘાટન કરેલ અને દાતા તથા હોસ્પિટલના સ્ટાફને અભિનંદન આપ્યા હતાં.

—૦—૦—

તા. ૨૫-૪-૨૦૧૩ના જ્યોતિબહેન અરવિંદભાઈ મહેતા લંડન તરફથી દંતયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ, જેમાં ૫૪ દાંતના દર્દીઓની સારવાર કરવામાં આવેલ. આ નેત્રયજ્ઞમાં દર્દીઓની સંખ્યા ઓછી હોવાથી ફરી તા. ૬-૬-૨૦૧૩ના દંતયજ્ઞનું આયોજન કરેલ જેમાં ૮૪ દર્દીઓએ લાભ લીધો હતો. બ્ર.નિ. ભૂપતભાઈ શેઠે આ બીજી વખતના દંતયજ્ઞનું ઉદ્ઘાટન કરેલ હતું.

—૦—૦—

તા. ૩૦ મે, ૨૦૧૩ સંસ્થા દ્વારા ચાલતી આંખની હોસ્પિટલમાં લંડનના મુમુક્ષુ જ્યાબેન માલદે

તરફથી સ્વ. વાધજ રામજ માલદેની પુષ્યસ્મૃતિમાં નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ, જેમાં ૨૦ આંખનાં ઓપરેશન કરવામાં આવ્યાં.

આ ઉપરાંત દાંતની હોસ્પિટલમાં પણ જ્યાબેન માલદે તરફથી સ્વ. જેઠીબેન સોમચંદ શાહની પુષ્યસ્મૃતિમાં દંતયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ હતો. જેમાં ૧૦૭ દાંતના દર્દીઓની માવજત કરવામાં આવેલ. બંને યજના ઉદ્ઘાટનમાં પૂ. ભાઈશ્રી હાજર રહ્યા હતાં અને દાતાશ્રીનો આભાર માની ડોક્ટરોને અભિનંદન આપ્યા હતાં.

—૦—૦—

તા. ૨૫ જૂન, ૨૦૧૩ : નેત્રયજ્ઞ : બર્મિંગહામ-નિવાસી પ્રભુલાલભાઈ તથા સ્વ. જશોદાબેન શાહ તથા તેમની પુત્રી શોભનાબેન અને હરેશભાઈ શાહ તરફથી નેત્રયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ જેમાં કુલ ૫૦ આંખનાં ઓપરેશન કરી અને તેમની નેત્રજ્યોત પ્રજ્વલિત કરવામાં આવેલ.

દંતયજ્ઞ : સ્વ. તારાબેન લલીતવદનની પુષ્યસ્મૃતિમાં લંડન-નિવાસી રૂપલબેન તથા પ્રમોદભાઈ પુનાતરની ભલામણથી આજે દંતયજ્ઞ રાખવામાં આવેલ જેમાં ૭૮ દાંતના દર્દીઓની સારવાર કરવામાં આવેલ.

નેત્રયજ્ઞ તથા દંતયજ્ઞનું ઉદ્ઘાટન પૂ.ભાઈશ્રીએ દીપ પ્રગટાવીને કરેલ અને દાતાઓને અભિનંદન આપેલ હતાં.

દંતયજ્ઞ વખતે અમદાવાદની મુમુક્ષુ ડૉ. આરતી જ્યેશ શાહ હમેશાં હાજર રહેતી હોય છે. તા. ૨૭ જૂનના દંતયજ્ઞ વખતે મુમુક્ષુ ડૉ. કોમલ જ્યેશ શાહ પણ હાજર રહેલ.

—૦—૦—

સિલાઈ મશીન તથા બ્યુટી પાર્લર કીટનું વિતરણ

તા. ૨૧-૬-૨૦૧૩ના દિવસે સાયલા ગામ અને આજુબાજુનાં ગામડાંની બહેનો પગભર બને તે હેતુલક્ષી આપણી સંસ્થા તરફથી નાની-મોટી સ્કીમો ચાલતી હોય છે તેના ભાગડુપે ચાર સિલાઈ મશીનો તથા બે બ્યુટી પાર્લર કીટનું વિતરણ, સવારના સ્વાધ્યાય પછી પૂ. ભાઈશ્રી તથા બ્રહ્મનિષ્ઠોના શુભ હસ્તે કરવામાં આવેલ.

આ વિતરણ માટે આપણને લંડનસ્થિત (૧) મુમુક્ષુ રાજવીબહેન વોરા તથા (૨) શ્રી એસ. એલ. મહેતા તરફથી દાન પ્રાપ્ત થયેલ છે. બન્ને દાતાની આવી શુભભાવનાથી તેમને જેટલા અભિનંદન આપીએ તેટલા ઓછા છે.

છાશ કેન્દ્ર

સાયલા તાલુકાના ગરીબ મજૂરી કરતા માણસોને ભોજનમાં છાશ મળે તો અમૃત મળ્યા તુલ્ય આનંદ થાય. તેમના ભોજનમાં રોટલો ને મરચું અથવા ખાલી મીંહું જ રહેતું હોય છે. આવે વખતે છાશ મળવાથી તેઓ સંતોષના ઓડકાર ખાતા હોય છે. દર વર્ષ આપણે ઉનાળામાં છાશ કેન્દ્રો ચાલુ કરતાં હોઈએ છીએ તે પ્રમાણે આ વર્ષે કુલ ૭૦ દિવસ છાશ કેન્દ્રો ચાલુ રાખ્યાં હતાં. કુલ ૧૪ ગામોમાં ૧૭ છાશનાં કેન્દ્રો ચાલુ કરવામાં આવેલ.

પ્રથમ સેન્ટર આપણા ગુરુવર્ય પૂ. છોટાભાઈ દેસાઈના મકાનમાં પૂ. ભાઈશ્રીના શુભહસ્તે ચાલુ કરવામાં આવેલ.

લગભગ ૧૩૦૦ કુટુંબના હ૫૦૦ સત્યોને આનો લાભ મળેલ છે.

આપણને દાતા પાસેથી દૂધના પાવડરની બેગો અથવા રોકડ રકમથી દાન પ્રાપ્ત થયેલ હતું. કુલ ર૧૨૫ કિલો દૂધના પાવડરની કિંમત અંદાજે

રૂ. ૪,૬૦,૦૦૦/- થાય છે. સર્વે દાતાઓને આવા શુભકાર્ય બદલ અભિનંદન આપી સંસ્થા તરફથી આભાર માનવામાં આવે છે.

ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળિની આરાધના

દર વર્ષની માઝક આ વર્ષે પણ ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળિની આરાધના ઉત્સાહસભેર તા. ૧૭-૪-૨૦૧૩ થી ૨૫-૪-૨૦૧૩ સુધી ઉજવવામાં આવેલ. પરમ પૂજય શ્રી ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં આ ઉજવણીની શુભ શરૂઆત આનંદના વાતાવરણમાં થયેલ.

દરરોજ જ્ઞાનપૂજા-માળા-નવપદજીની પૂજા વગેરે કાર્યક્રમો યોજાયેલ હતા. નવે નવ દિવસ આયંબિલની ઓળિની આરાધના પાંચ મુમુક્ષુઓએ કરેલ હતી.

શ્રી મિનળબહેન રોહિતભાઈ શાહ તરફથી નવપદજીની પૂજા શનિવાર, તા. ૨૦-૪-૨૦૧૩ના રોજ ભણાવવામાં આવેલ હતી. મંગળવાર, તા. ૨૩-૪-૨૦૧૩ના રોજ ચૈત્ર સુદ-૧૩ના રોજ મહાવીર જ્યંતી હોવાથી ભગવાન મહાવીર સ્વામીના જીવન પ્રસંગો વિષે શ્રી વિનુભાઈ અને શ્રી કરશનભાઈએ સુંદર રીતે માહિતી પ્રસ્તુત કરેલ. હાલરું તેમજ સ્તવન પણ ગાવામાં આવેલ.

શુક્રવાર, તા. ૨૬-૪-૨૦૧૩ના રોજ સવારે ૬ વાગ્યે બધા પૂજા-દર્શનાર્થી ઓળિયા તીર્થ ગયેલ.

સારભૂત તત્ત્વોના સંપર્કથી, સોબતથી અસાર ચીજ પણ સારપણે પરિવર્તન પામે છે.

આ ભૂમિકા ઉપર ૪ સંતો, સત્યુસુપો આપણા માટે બે આદર્શ આપે છે. (૧) કુસંગનો સદાય ત્યાગ કરવાનો, નહિ તો આપણી જિંદગી તહેસનહસ થઈ જતાં વાર નહીં લાગે. (૨) સત્સંગનો સદાય સમાદર કરો. એનાથી આગ બની ગયેલી જિંદગી પણ બદલાઈ જતાં વાર નહિ લાગે.

શ્રી રાજ-સૌભાગ આશ્રમ, સાયલાના સૌજન્યથી

‘કવીશ્વર દલપત્રામ એવોર્ડ-૨૦૧૩’

અર્પણ થયો

અર્વાચીન ગુજરાતી ભાષાના આદ્ય કવિ દલપત્રામની પુણ્યસ્મૃતિમાં દર વર્ષે ગુજરાતી ભાષાના લખ્યપ્રતિષ્ઠિત કવિને તેમના વિશિષ્ટ સાહિત્યિક પ્રદાન બદલ કવીશ્વર દલપત્રામ એવોર્ડથી (રૂ. ૨૫૦૦૦/-નો રોકડ પુરસ્કાર + મોમેન્ટો) સંન્માનિત કરવામાં આવે છે. વર્ધમાન વિકાસ સેવા ટ્રસ્ટ, વઢવાણ દ્વારા ત્રણ વર્ષે આ એવોર્ડ જુદી-જુદી સંસ્થાઓ-વ્યક્તિઓના સૌજન્યથી એનાયત થયો. આ વર્ષે ‘કવીશ્વર દલપત્રામ એવોર્ડ-૨૦૧૩’ શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્તસંગ મંડળ ‘પ્રેમની પરબ’ના સૌજન્ય-સહયોગથી આપવામાં આવ્યો.

તા. ૨૧-૬-૧ ઉના રોજ આશ્રમના અધ્યાત્મ રાહબર શ્રેદ્ધેય પૂ. ભાઈશ્રીના વરદ હસ્તે ગુજરાતના પ્રતિષ્ઠિત સાહિત્યકાર પદ્મશ્રી કુમારપાણ દેસાઈ, શ્રી રઘુવીર ચૌધરી, શ્રી મિનળબેન શાહ, શ્રી વિકમભાઈ શાહની પરમ ઉપસ્થિતિમાં ગુજરાતી ભાષાના ગીત કવિશ્રી વિનોદ જોશીને કલાકારો, સાહિત્યકારો, પ્રતિષ્ઠિત નાગરિકો અને વિશાળ મુમુક્ષુગણની હાજરીમાં દબદ્બાભેર અર્પણ થયો. સમારંભ ભવ્ય અને ગરીમાયુક્ત બની રહ્યો.

એવોર્ડ અર્પણ સમારોહનો મંગલ પ્રારંભ હેમાંગીની રાવલની પ્રાર્થનાથી અને મંગલદીપ પ્રાગટ્યથી થયો. શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે એવોર્ડની ભૂમિકા, પ્રસંગ પરિયય અને સૌને આવકાર આપ્યો. કવિશ્રી રમેશ આચાર્યએ કવિશ્રી વિનોદ જોશીનો પરિયય આપ્યો. પ્રાસંગિક ઉદ્ભોધનમાં શ્રી કુમારપાણ

દેસાઈએ કવિ દલપત્રામ અને શ્રી વિનોદ જોશી વિશે અને તેમના સાહિત્યિક પ્રદાન વિશે વાત કરી. આ શુભ પ્રવૃત્તિમાં આશ્રમ સહભાગી બનેલ છે તે આવકારદાયક છે અને તેમાં સહભાગી રહે તેવો ભાવ વ્યક્ત કર્યો. શ્રી રઘુવીર ચૌધરીએ પણ એવોર્ડ સાથે હમેશા માટે આશ્રમ સંકળાયેલ રહે તો સેવા-સંસ્કાર-સાહિત્યના ખૂબ મોટા કાર્ય માટે નિમિત્ત બનશે એવી ભાવના વ્યક્ત કરી. તેમણે શ્રી વિનોદ જોશીની કેટલીક કવિતાઓનો આસ્વાદ કરાવ્યો.

શ્રી વિનોદ જોશીએ પ્રતિભાવમાં એવોર્ડ સ્વીકારતાં આનંદ-આભાર વ્યક્ત કર્યો. પોતાની જવાબદારી વધે છે અને જે સર્જન કરવા માગે છે તે વધુ સારું થઈ શકશે એમ કહ્યું. તેઓએ ભાવવાહી શૈલીમાં બે ગીત-કાવ્યો ગાઈ સંભળાવ્યાં. હાજર શ્રોતાજનો ખૂબ પ્રભાવિત થઈ રોલી ઉઠ્યા.

પૂ. ભાઈશ્રીએ મંગલ વચ્ચેનોમાં પ્રસંગતા વ્યક્ત કરી અને કહ્યું કે જે સમાજમાં કલા, સાહિત્ય અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓને પોષનાર લોકોનું સંન્માન થાય છે તે સમાજ સંસ્કારી સમુદ્ધાય છે. આવી ઉત્તમ પ્રવૃત્તિ માટે આશ્રમના શ્રેષ્ઠીગણ અને મુમુક્ષુઓ હમેશાં સહભાગી થશે જ એવી શુભ ઈચ્છા વ્યક્ત કરી. પૂ. ભાઈશ્રીએ સાહિત્ય જગતમાં કવીશ્વર દલપત્રામનું નામ કેટલું મોટું છે તે જણાવ્યું. તેઓના સાહિત્ય- સર્જનનાં મૂળ ધર્મ અને નીતિમાં પડેલાં છે અને એટલે જ તેમની રચનાઓ શાશ્વત છે, બોધદાયી છે, શિષ્ય અને સંસ્કારી છે. સમાજ સુધારાનો રોચક સંદેશ તેમના સર્જનનું આગવું લક્ષણ છે તેમ જણાવ્યું.

શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈ વ્યાસ અને બનેસંગ ગઢવીએ આભારવિષિ કરી.

વર્ષાત્મકતુના રમ્ય વાતાવરણમાં સુરમ્ય સમારંભ માજ્યાનો પરિતોષ બધાના મોં પર હતો. સુરેન્દ્રનગર શહેરમાંથી સાહિત્યકારો, શિક્ષણકારો, ડૉક્ટર, મિત્રો અને સાહિત્ય રસિકોએ વિશાળ સંખ્યામાં ઉપસ્થિત રહી કાર્યક્રમને દીપાવ્યો.

સ્નેહભોજનનો આનંદ લઈ વાતોને વાગોળતા, પરિચિતોને મળતા સૌ છૂટા પડ્યા. એક વિશિષ્ટ ભાત ઊભી કરતો કાર્યક્રમ સંપન્ન થયો. □

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત

'પ્રેમની પરબ' એપ્રિલ ૨૦૧૩ થી

જૂન ૨૦૧૩ પ્રવૃત્તિ ટૂંક અહેવાલ

દર વર્ષે જાન્યુ.-ફેબ્રૂ.ના વાર્ષિક ઉત્સવો પૂર્ણ થાય એટલે વર્ષ પૂરું થયું એમ લાગે. નવું સત્ર જૂનમાં આરંભાય એટલે નવા વર્ષના કાર્યક્રમો જૂન પછી શરૂ થાય.

એપ્રિલ એટલે પરીક્ષાઓનો મહિનો અને મે એટલે વેકેશન. તા. ૧૦ જૂનથી શાળાઓનું સત્ર શરૂ થયું. આ સમય દરમ્યાન શાળાઓના સંપર્કો અને નવા વર્ષનાં આયોજનો થયાં.

તા. ૨૩/૦૩/૧૩ નળીયા પ્રા. શાળામાં ધોરણ-૮ના વિદ્યાર્થીઓનો વિદ્યાય સમારંભ, વાલીસંમેલન અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ યોજાયો.

તા. ૨૬/૦૩/૧૩ સાયલા પ્રા. શાળા નં. ૧ ના આચાર્યશ્રી બિપીનભાઈ રાવલના વિદ્યાય સમારંભ- (સ્નેહ સંહિતા સમારંભ)માં શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમના ટ્રસ્ટી શ્રી વિનુભાઈ શાહ, મુમુક્ષુઓ, આશીર્વદ વિકલાંગ કેન્દ્રના શ્રી રામભાઈ જાદવ તથા પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈએ સંસ્થા વતી હાજરી આપી અને પ્રતિભાવ, મોમેન્ટો તથા

શાલ ઓઢાડી સન્માન કર્યું.

તા. ૨૪/૦૪/૧૩ ના રોજ મેઘમુનિ પ્રા. શાળા નં. ૨ સાયલામાં વાલી સંમેલન અને ધોરણ-૮ની બાળાઓનો વિદ્યાય સમારંભ યોજાયો.

તા. ૨૫/૦૪/૧૩ 'હિન્દ સ્વરાજ મંડળ' જે સંસ્થાએ 'પ્રેમની પરબ'નો ઇવેલ્યુશન રિપોર્ટ તેથાર કર્યો છે તેની મીટિંગ આશ્રમના પરિસરમાં યોજાઈ. વડોદરાથી શ્રી વાસુદેવભાઈ વોરા અને રાજકોટથી શ્રી ધીરુભાઈ ડેબરીયાએ હાજરી આપી.

તા. ૨૬/૦૪/૧૩ થી તા. ૩૦/૦૪/૧૩ સુધી જીવન વિજ્ઞાન કેન્દ્રમાં 'સમર સાયન્સ કેમ્પ' રાખવામાં આવ્યો. જેમાં ૪૦ વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો.

તા. ૩૦/૦૪/૧૩ નડાળા (ખાવરીયા) પ્રા. શાળાના આચાર્યશ્રી લક્ષ્મણભાઈના વયનિવૃત્તિ વિદ્યાય સમારંભમાં પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈએ 'પ્રેમની પરબ' વતી સન્માન કર્યું.

તા. ૩૧/૦૫/૧૩ 'માતૃભાષા અભિયાન' – ગુજરાત રાજ્યની કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય તરીકે શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસે 'સમુદ્દ્રાય શિક્ષણ પંચ'ના સભાખંડમાં ઉપસ્થિત રહી 'પ્રેમની પરબ'નું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું.

તા. ૦૬/૦૬/૧૩ના રોજ કલેક્ટર કચેરી ખાતે કલેક્ટરશ્રીની અધ્યક્ષતામાં યોજાયેલ કન્યા કેળવણી અને શાળા પ્રવેશોત્સવ અંગેની જિલ્લા કક્ષાની મીટિંગમાં પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ વ્યાસ હાજર રહ્યા અને નવા નામાંકિત ૩૫૦૦ બાળકોને 'પ્રેમની પરબ' પ્રોજેક્ટ તરફથી શૈક્ષણિક કીટ આપવાનું જાહેર કર્યું.

તા. ૦૮/૦૬/૧૩ સાયલા તાલુકા કક્ષાની પ્રવેશોત્સવ અંગેની મીટિંગમાં પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી

ચન્દ્રકાન્તભાઈ વ્યાસ ઉપસ્થિત રહી પ્રવેશોત્સવ, શિક્ષણ સુધારણા અને વાલી જાગૃતિ અંગે માર્ગદર્શન આયું.

તા. ૦૮/૦૬/૧૩ શ્રી રાજ-સૌભાગ આશ્રમના પરિસરમાં ‘પ્રેમની પરબ’ પ્રોજેક્ટની શાળાઓના આચાર્યાની ચિંતન સભા રાખવામાં આવી જેમાં ૧૨૦ પ્રા. શાળાના આચાર્યો ઉપરાંત કેળવાણી નિરીક્ષક શ્રી ગીરીશભાઈ ગઢવી, બી. આર. સી. શ્રી મનીષભાઈ પટેલ તથા શ્રી બિપીનભાઈ રાવલ ઉપસ્થિત રહ્યા. આ ચિંતન સભામાં શિક્ષણવિદુ અને પૂર્વ ડાયરેક્ટર G.C.E.R.T., ગાંધીનગર - ડૉ. નલીન પંડિતનું ‘સંવેદનાનું શિક્ષણ’ એ વિષય પર વ્યાખ્યાન યોજાયું. શ્રદ્ધેય પૂ. ભાઈશ્રીના વરદુ હસ્તે નવા નામાંકિત થનાર પ્રોજેક્ટની પ્રાથમિક શાળાઓના ઉપ૦૦ બાળકોને શૈક્ષણિક ક્રીટ પૈકી પાંચ શાળાઓના આચાર્યશ્રીઓને તેમની શાળાના બાળકો માટે પ્રતીકરૂપે ક્રીટ અર્પણ થઈ.

તા. ૨૧/૦૬/૧૩ શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ-સાયલા અને વર્ધમાન વિકાસ સેવા ટ્રસ્ટ, વઠવાણા સંયુક્ત ઉપકરે ‘ક્વીશર દલપતરામ ઓવોર્ડ’ અર્પણ સમારોહ સંપન્ન થયો. (વિસ્તૃત અહેવાલ અન્યત્ર આપેલ છે.)

તા. ૧૦/૦૬/૧૩થી શાળાઓનું અને તા. ૨૧/૦૬/૧૩થી પૂ. એલ. એમ. વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સનું શૈક્ષણિક કાર્ય શરૂ થયું. □

વૈરી સાથે વૈર ન કીજે, રાગીશું નવિ રાગ;
સમભાવે સહુ જનને નીરખે, તો શિવસુખનો લાગ.
કોઈની પણ સાથે વૈરભાવ ઊભો થાય તો તેમાંથી
તુરત પાછા ફરી જવું. રાગ કરે તેની સાથે રાગ પણ
ન કરવો. જો આ બનેથી પર થઈ બધા જીવોને
સમભાવે જોયા કરે તો શિવ-સુખની પ્રામિથઈજાય.

શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત

આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્રમતા કેન્દ્ર - લીંબડી

ઉપાસના તે કેર સેન્ટર - જોરાવરનગર

અપ્રિલથી જૂન - ૨૦૧૩ કાર્ય અહેવાલ

આશીર્વાદ, ક્રમતા અને ઉપાસના કેન્દ્ર તથા ડેફ-જ્લાઇન્ડમાં જુદી જુદી વિકલાંગતા ધરાવતાં ૧૨૨ બાળકો તાલીમ તથા તબીબી અને ફિઝિયોથેરાપીની સેવાઓ મેળવી રહ્યાં છે. ત્રણ સેન્ટરમાં વાલી મીટિંગ પોજાઈ અને વાલીઓને જરૂરી માર્ગદર્શન સ્ટાફ મેભરોએ પૂરું પાડ્યું. સુદામડા ગામનાં બાળકોના વાલીઓની વાલી મીટિંગ સુદામડા ગામમાં કરી અને વધુ બાળકો સેન્ટરનો લાભ મેળવે તે માટે વાલીઓને માર્ગદર્શન પૂરું પાડવામાં આવ્યું.

આશીર્વાદ તે કેર સેન્ટર સાયલામાં આવતા એક બાળકને શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત સામૂહિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં સર્જરી કરાવી.

મે માસમાં ત્રણેય સેન્ટરમાં બાળકોના ઉનાણુ વેકેશન દરમ્યાન સ્ટાફ મેભરોને વિઝન, હિયરિંગ અસેસમેન્ટ, બ્રેઇલ લિપિ, સાઈન લેંગ્વેજની તાલીમ આપી, પ્રોજેક્ટના ડિસલે બનાવ્યા અને ઉપાસના વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્ર સુરેન્દ્રનગરની આજુબાજુ દાળમિલ રોડ, પોપટપરા, લક્ષ્મીપરા અને વડનગર, કૃષ્ણાનગર અને જુદી જુદી સોસાયટીમાં જઈ તોર ટૂ તોર સર્વે કર્યો.

૧૩ જૂનથી બાળકોનું નવું સત્ર શરૂ થયું જેમાં નવા બાળકો ઉમેરાયા અને અમુક થોડા બાળકોને સામાન્ય સ્કૂલમાં એડમિશન અપાવ્યું.

આશીર્વાદની વહીવટી સમિતિની બેઠક

આશીર્વાદ ખાતે મળી તેમાં આશીર્વાદના પ્રમુખ સ્વ. શ્રી જ્યંતિભાઈ શાહને ટ્રસ્ટીશ્રીઓએ શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરી અને પ.પૂ.ભાઈશ્રીના આશીર્વાદથી સર્વાનુભતે આશીર્વાદના પ્રમુખપદે શ્રી વિકમભાઈ શાહની વરણી કરવામાં આવી.

બ્ર.નિ. વિકમભાઈ શાહ, બ્ર.નિ. મિનળબેન, શ્રી ઉદયભાઈ, શ્રી જસાણી સાહેબ, શ્રી નંદિનીબેન, શ્રી વિમલબેન તથા શ્રી આર. એસ. જાદવે સાથે મળીને આશીર્વાદના ફર્સ્ટ ફ્લોરનું કાર્ય આયોજન કર્યું.

પ.પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી એલ. એન. જસાણી, શ્રી સી. એન. જસાણી સાહેબે આશીર્વાદના ફર્સ્ટ ફ્લોરના બાંધકામનું નિરીક્ષણ કર્યું.

તા. ૯-૬-૨૦૧૩ના રવિવારના રોજ શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા સંચાલિત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ, સાયલા દ્વારા ઉપાસના વિકલાંગ પુનઃવસન કેન્દ્ર, સુરેન્દ્રનગરના નવા મકાનનો ઉદ્ઘાટન સમારોહ પ.પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી મિનળબેન, સાંસદ શ્રી શંકરભાઈ વેગડ, વઢવાણ ધારાસભ્ય શ્રી વર્ષાબેન દોશી, લીબડી ધારાસભ્ય શ્રી કિરીટસિંહ રાણા, સુરેન્દ્રનગર દુધરેજ નગર પાલિકા પ્રમુખ શ્રી વિપીનભાઈ ટોળીયા, સુરેન્દ્રનગર ખી પ્રગતિ મંડળનાં શ્રી સરોજબેન ગાંધીની ઉપસ્થિતિમાં કરવામાં આવ્યો.

પુનર્વસન

આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ દ્વારા ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સાયલા તાલુકાના ૮૫ વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અપંગ ઓળખકાઈના, સાધન સહાયનાં ફોર્મ ભરાવીને જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા કચેરીમાં આપ્યાં અને તેમને

આ લાભ ટૂંક સમયમાં મળશે તેમજ નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત આઈ.સી.આઈ.સી.આઈ. લોમ્બાઈ જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ ડિલ્હીમાં ૧૭ બાળકોના નિરામયા હેલ્થ કલેઇમ કર્યા.

ઉપાસના તે કેર સેન્ટરમાં નોર્મલ તથા વિકલાંગ બહેનોનાં સ્વ-સહાય જૂથ બનાવવા માટેની મીટિંગ યોજાઈ.

સ્વ-સહાય જૂથ ધાંધલપુર તથા તોળીયાની મીટિંગમાં અંધજન મંડળ વચ્ચાપુર, અમદાવાદથી શ્રી ભરતભાઈ જોધી, શ્રી જ્યોતિષભાઈ ચૌધરી તથા શ્રી આર. એસ. જાદવ અને સ્ટાફ મેમ્બરોએ હાજરી આપી અને ચુપ દ્વારા તેમને વ્યાવસાયિક તાલીમ આપી રોજગારી પ્રાપ્ત કરવાનું માર્ગદર્શન પૂરું પાડવામાં આવ્યું.

દાતાશ્રી એસ.એલ. મહેતા અને શ્રી રાજવી વોરાના આર્થિક સહયોગથી પ.પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી મિનળબેન, શ્રી વિનુકાકા અને મુમુક્ષુઓના વરદ્દ હસ્તે સાયલા તાલુકાનાં બે વિકલાંગ બહેનોને બ્યુટી પાર્લર કિટનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું.

સ્ટાફ તાલીમ/મીટિંગ

અંધજન મંડળ વચ્ચાપુર અને સેન્સ ઈન્ટરનેશનલ ઈન્ડિયા દ્વારા I.C.E.V.I , D.B.I. Joint Second Asian Conference, Ahmedabadમાં શ્રી આર. એસ. જાદવ, શ્રી અરુણભાઈ દોશી, દીપકભાઈ ચૌહાણ, મુશાભાઈ ચૌહાણ, ફરજાનાબેન મુલતાની અને બધિરાંધ શેઠ રાજેશે ભાગ લીધો. શ્રી આર.એસ. જાદવે ટ્રાન્ઝેશન પ્રોગ્રામ વિષે પેપર પ્રેઝન્ટેશન કર્યું અને ઈન્કલુઝિવ એજયુકેશન, રાઇટ ટૂ એજયુકેશન, અલ્લી ઈન્ટરવેન્શન, U.N.C.R.P.D. Act, બધિરાંધ

વ्यक्तिओनી સક્સેસ લાઈફ સ્ટોરી વિષે જુદા જુદા વક્તાઓ દ્વારા પ્રેઝન્ટેશન કરી વાર્તાવાપ કરવામાં આવ્યો.

તાલીમાર્થીઓ

મધ્યપદેશ બિરાટ આઈ હોસ્પિટલ અને નેપાળથી સાયલા સી.બી.આર.ની તાલીમ લેવા આવ્યા તેમને ગ્રામ્ય કક્ષાએ વિકલાંગોના પુનર્વસન વિષે તાલીમ આપી જેમાં સર્વેક્ષણ પ્રક્રિયા, પુનર્વસનના જુદા જુદા તબક્કા, રિસોર્સ મોબિલાઈઝેશન, ગવર્નેન્ટ સ્કીમ તે મજ જ્લાઈન્ડ ફોડમાં ઓરીએન્ટેશન અને મોબિલિટી, એ.ડી.એલ.ની તાલીમ આપવામાં આવી.

કેન્યામાં સાધન સહાય વિતરણ

શ્રી આર.એસ. જાદવ તથા સુરસંગ રાઠોડ સાધન સહાય સેવાયજ્ઞમાં ભાગ લેવા માટે નાઈરોબી (કેન્યા) ગયા. પ.પૂ.ભાઈશ્રી, શ્રી વિક્રમભાઈ, શ્રી મિનળબેન, દાતાશ્રી માનવ ફાઉન્ડેશન મોખ્ભાસા, નાઈરોબી અને બી. કે. સંઘરાજકા ફાઉન્ડેશન, નાઈરોબી દ્વારા તા. ૫/૫/૨૦૧૩ ના રોજ ૪૦૭ વિકલાંગ વ્યક્તિઓને ટ્રાયસિકલ, સી.પી.ચેર, વ્હીલચેર, ધોડી, કેલીપર્સ અને શ્રવણયંત્રનું વિતરણ કર્યું.

મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પ

જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અને આરોગ્ય વિભાગ દ્વારા વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે મેડિકલ સર્ટિફિકેટ કેમ્પનું આયોજન આશીર્વાદમાં કરવામાં આવ્યું. જેમાં સુરેન્દ્રનગર સિવિલ હોસ્પિટલના આઈ સર્જન, ઓર્થોપેડિક સર્જન અને સાયકોલોજિસ્ટે સેવા પૂરી પાડી જેમાં કુલ ઉપર વિકલાંગ વ્યક્તિઓની તપાસ કરી અને તેમાંથી ૧૩૧ વ્યક્તિઓએ વિકલાંગતા મુજબ મેડિકલ સર્ટિફિકેટનો લાભ પ્રાપ્ત કર્યો. □ □

‘જો પાયા હે ઉસકો યાદ કર,
જો ખોયા ઉસકી ફરિયાદ ના કર.’

હે માનવ ! જે મેળવ્યું છે તેની યાદી રાખ, પણ જે ખોવાઈ ગયું છે, નાશ પામી ગયું છે તેને યાદ કરવાનું તું છોડી દે. સુખી થવા માટેની આ જરૂરીયાત છે.

સદીઓથી માનવજાત ફરી ફરીને છ ભૂલો કરતી આવી છે, કરતી રહી છે. માણસે હંમેશા યાદ રાખીને ટાળવા જેવી એ કઈ ભૂલો છે તે જોઈએ.

(૧) પ્રથમ ભૂલ : ‘પોતાના વ્યક્તિગત લાભ માટે બીજાઓને કચરીને જ આગળ વધી શકાય’ - એ પ્રકારની બ્રમજા એ પ્રથમ ભૂલ છે. (૨) બીજી ભૂલ : જે બાબતો કે પરિસ્થિત બદલી કે સુધારી શકતી નથી, સતત તેની જ ચિંતા કરવાની વૃત્તિ, તેમજ તેને બદલવા કે સુધારવાનો પ્રયત્ન કરવો તે. (૩) ત્રીજી ભૂલ : આપણાથી જે વાત શક્ય ન બની શકે એટલે તે વાત ક્યારેય કોઈનાથી થઈ શકે જ નહિ એવો જરૂર દુરાગ્રહ રાખવો તે. (૪) ચોથી ભૂલ : ફાલતુ, નકામી, જરૂર વગરની બાબતોનું વળગણ છોડવાની અશક્તિ હોવી તે. (૫) પાંચમી ભૂલ : મનનો વિકાસ કરી એને તેજ બનાવવા પ્રત્યે બેદરકારી તેમજ વાંચન અને અભ્યાસની ટેવની અવગણના કરવી તે. (૬) છણી ભૂલ : આપણે જે માનીએ છીએ અને જેમ જીવીએ છીએ, એમ જ બીજાઓએ માનવું જીવવું જોઈએ તેવી ફરજ પાડવાની ઘેલદ્ધા તે.

જગતના ધર્માક્રમ અધર્મરૂપ એવા જગડા કે વિનાશક હિસાનું નિમિત્ત બને છે ? – કારણ કે બધા પોતપોતાની શ્રદ્ધાને અનુસરે તો તેઓ કેંદ્ર સમજ્યા જ નથી તેમજ બીજાઓ પાસે પોતાની શ્રદ્ધા કે આચાર-વિચારધારા પરાણે મનાવવાની હોય છે, જે જગડાનું મૂળ છે.

મોભી કહેવાતા, જોરતલભી કરતા વડીલો ! એમને એમના અનુભવો કે માન્યતાઓ મુજબ જ સંતાનોને કોપીકેટ કેદી બનાવીને જ ચલાવવા હોય છે. બધાની જુંગી પર ન્યાય તોળીને, પોતાના આધારે જ એમના સારા-ખરાબના ફંસલા સંભળાવી દેવાની બહુ જ બુરી આદત માનવજાતને છે. આ પણ જગડાનું મૂળ છે.

‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ-પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગલે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાંઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધાન અને સત્સંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાપુ કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો બંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

જુલાઈ - ૨૦૧૩થી માર્ચ - ૨૦૧૪ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
જુલાઈ ૨૦૧૩	ત્રેસઠમી શિબિર તા. ૧૬ મંગળવારથી તા. ૨૦ શનિવાર સુધી	તા. ૧૬ મંગળથી તા. ૨૦ શનિવાર સુધી
ઓગસ્ટ ૨૦૧૩	ચોસઠમી શિબિર તા. ૧૫ શુક્રવારથી તા. ૧૯ સોમવાર સુધી	તા. ૧૫ શુક્રવારથી તા. ૧૯ સોમવાર સુધી
સપ્ટેમ્બર-૧ ત	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
ઓક્ટોબર ૨૦૧૩	પાંસઠમી શિબિર તા. ૨ બુધવારથી તા. ૬ રવિવાર સુધી	તા. ૨ બુધવારથી તા. ૬ રવિવાર સુધી
નવેમ્બર-૧ ત	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી.
ડિસેમ્બર-૧ ત	શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી	આરાધના શિબિર તથા યુવા શિબિર તા. ૨૫ બુધવારથી તા. ૩૧ મંગળવાર સુધી
જાન્યુઆરી ૨૦૧૪	છાંસઠમી શિબિર તા. ૨૨ બુધવારથી તા. ૨૬ રવિવાર સુધી	તા. ૨૨ બુધવારથી તા. ૨૬ રવિવાર સુધી
ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૪	સડસઠમી શિબિર તા. ૧૫ શનિવારથી તા. ૧૯ બુધવાર સુધી	તા. ૧૫ શનિવારથી તા. ૧૯ બુધવાર સુધી
માર્ચ ૨૦૧૪	અડસઠમી શિબિર તા. ૫ બુધવારથી તા. ૯ રવિવાર સુધી	તા. ૫ બુધવારથી તા. ૯ રવિવાર સુધી

પૂ. લાડકચંદ માણોકચંદ વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્કુલ, સાયલા તથા
પૂ. લાડકચંદ માણોકચંદ વોરા કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ, સાયલા

(સંક્ષિમ રિપોર્ટ)

ભાગતર એ જ ગાળતર - આ સૂત્રને દીકરીઓના છવન સાથે જોડવાની પ.પૂ. બાપુજીની આંતર કરુણાથી ઉદ્ભવેલી ઈચ્છા મુજબ શ્રી સાયલા ગામે પૂ. લા.મા. વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્કુલ ઈ.સ. ૨૦૦૦થી પ.પૂ. ભાઈશ્રીના માર્ગદર્શન હેઠળ ચાલે છે. ૪૦ બાળાઓથી શરૂ થયેલી શાળા આજે ૩૫૦ બાળાઓ માટે કેળવણીનું ધામ બની ગયેલ છે.

ઉપરોક્ત બાળાઓને વધુ ઉચ્ચ શિક્ષણ મળે એ હેતુથી પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ પરમ કરુણા કરી ઈ.સ. ૨૦૦૮થી સાયલા ખાતે પૂ. લા.મા.વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજની સ્થાપના કરેલ છે. ફક્ત ૧૨ કન્યાઓથી શરૂ થયેલ આ કોલેજમાં આજે ૧૬૦ કન્યાઓ તેમની કારકિર્દી ઘડી રહી છે.

શ્રી રાજ-સૌભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત પૂ. લા.મા. વોરા ગર્વ્સ હાઈસ્કુલ, સાયલાની બાળાઓને દટક લેવાની યોજનામાં પૂર્ણ થયેલ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૨-૨૦૧૩માં કુલ ૧૨૭ ભાગ્યવંત દાતાશ્રીઓએ તરફ બાળાઓને દટક લઈ શિક્ષણ રૂપી ઉત્તમ દાનનું ઉદાહરણીય કાર્ય કરેલ છે અને નવા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ માટે બાળાઓને દટક લેવાની યોજના જાન્યુઆરી ૨૦૧૩થી ચાલુ કરતાં દેશ-પરદેશના પદ્ધતિઓ દાતાશ્રીઓએ તરફથી દાનનો પ્રવાહ શરૂ થતાં શૈક્ષણિક વર્ષની શરૂઆત થતાં જ જૂન ૨૦૧૩ સુધી કુલ ઉપ૪૦ બાળાઓ પૈકી ૧૮૨ બાળાઓને દટક લીધેલ છે.

તેવી જ રીતે પૂ. લા.મા. વોરા આર્ટ્સ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ, સાયલાની કન્યાઓને દટક લેવાની યોજનામાં ડિસેમ્બર ૨૦૧૨ સુધીમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ માટે કુલ ઉપ ભાગ્યવંત દાતાશ્રીઓએ ૧૧૬ કન્યાઓને દટક લઈ ઉત્તમ દાનનું ઉદાહરણ પુરુ પાડેલ છે અને નવા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ માટે બાળાઓને દટક લેવાની યોજના જાન્યુઆરી ૨૦૧૩થી ચાલુ કરતાં દેશ-પરદેશના ૪૪ ભાગ્યશાળી દાતાશ્રીઓએ જૂન ૨૦૧૩ સુધી ૧૬૦ પૈકી ૧૧૮ બાળાઓને દટક લીધેલ છે. આમ આ સત્રની હજુ શરૂઆત જ થઈ છે ત્યાં કોલેજની ૨/૩ કેટલી કન્યાઓ દટક લેવાઈ ચુકી છે.

ચાલુ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ માટે એક દાતાશ્રીએ શાળાની ૨૦ બાળાઓને તથા કોલેજની ૧૪ કન્યાઓને એકી સાથે દટક લઈ કન્યા કેળવણીના મહામૂલ્ય દાનનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ પુરુ પાડેલ છે. આ ઉપરાંત કેટલાંક દાતાશ્રીઓએ એક કરતાં વધુ કન્યાઓને એકી સાથે ત્રણ-ત્રણ વર્ષ માટે એટલે કે આગામી વર્ષો માટે પણ દટક લઈ, શિક્ષણ અપાવવાની આર્થિક જવાબદારી લઈ શાળા તથા કોલેજને અવિરતપણે આગળ વધવાની પ્રેરણ આપેલ છે.

વધુમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪થી કન્યા દટક લેવા માટે અનુદાનની રકમ જુલાઈ-૧૩થી શાળાની બાળાઓ માટે રૂ. ૪૦૦૦/- પ્રત્યેક બાળા દીઠ અને કોલેજની કન્યાઓ માટે રૂ. ૬૦૦૦/- પ્રત્યેક કન્યા દીઠ નક્કી કરેલ છે. જે સર્વે મુમુક્ષુઓ અને દાતાશ્રીઓએ ધ્યાનમાં લેવા વિનંતી.

સંસ્થા સર્વે ભાગ્યશાળી દાતાશ્રીઓનો હાઈક આભાર માને છે.

આ બાબતે વધુ માહિતી માટે :

શ્રી જયસુખભાઈ મહેતા, લંડન - +૪૪૭૮૩૦૨૮૪૦૬૦ E-mail : jaysukhmehta@googlemail.com
શ્રી પ્રદીપભાઈ પારેખ, વડોદરા - +૯૧૯૪૨૭૩૦૮૭૮ E-mail : pradipbgb5555@gmail.com

હવે પણીના સંસ્થાના કાર્યક્રમોની સૂચિ

૧. પર્યુષણ મહાપવ	— શ્રાવણ વદ ૧ રથી ભાદ્રવા સુદ ૪ તા. ૨થી ૮ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૩, સોમવારથી સોમવાર
૨. આસો માસની આયંબીલની ઓળી	— આસો સુદ ૭ થી ૧૫, તા. ૧૦ થી ૧૮ ઓક્ટોબર ૨૦૧૩ ગુરુવાર થી શુક્રવાર
૩. આત્મસિદ્ધિ અવતરણાદિન તથા પ્રભુશ્રીનો જન્મદિન	— આસો વદ ૧, તા. ૧૮ ઓક્ટોબર ૨૦૧૩, શનિવાર
૪. દિવાળી મહોત્સવ તથા નૂતન વર્ષ	— આસો વદ ૧૩ થી કારતક સુદ ૧ તા. ૧ થી તા. ૪ નવેમ્બર ૨૦૧૩, સોમવારથી શુક્રવાર
૫. જ્ઞાન પંચમી	— કારતક સુદ ૫, તા. ૭ નવેમ્બર ૨૦૧૩, ગુરુવાર
૬. પરમ કૃપાળુદેવનો જન્મદિન	— કારતક સુદ ૧૫ તા. ૧૭ નવેમ્બર ૨૦૧૩, રવિવાર
૭. પૂ.ભાઈશ્રી અને પૂ.ગુરુમાનો જન્મદિન	— તા. ૨૪, ૨૫ નવેમ્બર ૨૦૧૩, રવિવાર, સોમવાર
૮. પૂ. બાપુજીની પુષ્યતિથિ	— માગશાર સુદ ૧૦, તા. ૧૨ ડિસેમ્બર ૨૦૧૩, ગુરુવાર
૯. આરાધના-યુવાશિબિર	— તા. ૨૫ થી ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૧૩, બુધવારથી મંગળવાર

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To,

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
On National Highway No. 8-A,
Sobhag para, SAYLA - 363430
Gujarat, INDIA
Tel : 02755-280533
Fax : 02755-280791

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”

